

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Фінанси"
денної форми навчання

Затверджено на засіданні кафедри фінансів.
Протокол № 14 від 13.03.2013 р.

Укладачі: Берест М. М.
Кузенко Т. Б.
Литовченко О. Ю.
Сабліна Н. В.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Організація фінансової діяльності" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" денної форми навчання / укл. М. М. Берест, Т. Б. Кузенко, О. Ю. Литовченко та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 172 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни за модулями та темами, плани лекцій, практичних, семінарських і лабораторних занять. Наведено матеріал для виконання індивідуально-дослідного завдання, питання для самостійного опрацювання й самодіагностики, контрольні завдання та критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит".

Вступ

З розвитком ринкових відносин в Україні створені та функціонують підприємства різних організаційно-правових форм ведення бізнесу та суб'єкти підприємництва – фізичні особи. Вони самостійно обґрунтовують розмір та склад своїх фінансових ресурсів, проводять практичну роботу щодо їх мобілізації, визначають напрямки використання капіталу та здійснюють фінансовий контроль. За таких умов господарювання особливо актуальним стає питання забезпечення ефективної організації фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

Одним із найважливіших резервів поліпшення показників господарської діяльності суб'єктів підприємництва є підвищення рівня кваліфікації фахівців, відповідальних за управління їх фінансами, та розробка якісно нових підходів до організації роботи фінансових служб саме у сфері фінансування.

Навчальна дисципліна "Організація фінансової діяльності" входить до циклу варіативних навчальних дисциплін напряму підготовки "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси".

Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях і навичках з інших навчальних дисциплін із циклів гуманітарної, природничо-наукової та загальноекономічної професійної підготовки: філософії економіки, інформатики, фінансової математики, фінансів, грошей та кредиту, менеджменту, макро- та мікроекономіки, економіки підприємства, податкової та бюджетної системи.

Мета навчальної дисципліни полягає в набутті студентами теоретичних знань, практичних навичок і професійних компетентностей щодо організації фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів із загально-економічною та спеціальною літературою, з нормативними актами та виконання індивідуальних завдань.

До складу навчальної дисципліни входить 4 модулі: "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва", "Фінансовий аналіз", "Фінансова безпека підприємств" та "Оцінка вартості бізнесу". Структура навчальної дисципліни за модулями наведена в табл. 1.

Структура навчальної дисципліни за модулями

Навчальна дисципліна підготовки бакалаврів	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
1	2	3
модуль "Фінансова діяльність суб'єктів підприємства"		
Кількість кредитів, відповідних до ECTS – 4; у тому числі: змістовних модулів – 2; самостійна робота	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємство"	Вибіркова. Рік підготовки – 3. Семестр – 5
Кількість годин: усього – 144 год.; за змістовними модулями: модуль 1 – 78 год.; модуль 2 – 66 год.	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізація "Фінанси"	Лекції: 34 год. Практичні: 34 год. Самостійна робота: 68 год., у т. ч. індивідуальна робота. Консультації: 8 год.
Кількість тижнів викладання модуля – 17. Кількість годин на тиждень – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: ПМК
модуль "Фінансовий аналіз"		
Кількість кредитів, відповідних до ECTS – 4: у тому числі: змістовних модулів – 3; самостійна робота	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємство"	Вибіркова. Рік підготовки – 3. Семестр – 6
Кількість годин: усього – 144 год.; за змістовними модулями: модуль 1 – 16 год.; модуль 2 – 40 год.; модуль 3 – 88 год.	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізація "Фінанси"	Лекції: 36 год. Практичні: 36 год. Лабораторні: 12 год. Самостійна робота: 52 год. Консультації: 8 год.
Кількість тижнів викладання модуля – 18. Кількість годин на тиждень – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: ПМК

1	2	3
модуль "Фінансова безпека підприємств"		
Кількість кредитів відповідних ECTS – 4; у тому числі: змістовних модулів – 2; курсова робота, завдання для самостійної роботи	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Вибіркова. Рік підготовки: 4. Семестр: 7
Кількість годин: усього – 144 год. За змістовними модулями: модуль 1 – 64 год.; модуль 2 – 80 год.	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізація "Фінанси"	Лекції – 34 год. Практичні (семінарські) заняття – 34 год. Індивідуальна робота (КР). Самостійна робота – 68 год. Консультації – 8 год.
Кількість тижнів викладання модуля – 17. Кількість годин на тиждень: 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: ПМК
модуль "Оцінка вартості бізнесу"		
Кількість кредитів відповідних ECTS – 4, у тому числі: змістовних модулів – 2	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Вибіркова. Рік підготовки – 4. Семестр – 7
Кількість годин: усього – 144 год. За змістовними модулями: модуль 1 – 82 год.; модуль 2 – 62 год.	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізація "Фінанси"	Лекції: 17 год. Практичні: 34 год. Самостійна робота: 85 год. Консультації: 8 год.
Кількість тижнів викладання модуля – 17. Кількість годин на тиждень – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: ПМК

Завдяки наявності 4 модулів забезпечується комплексність та системність навчальної дисципліни та формування відповідних компетентностей у студентів.

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів за модулями

1.1. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва

Відповідно до Галузевого стандарту вищої освіти МОН України, дисципліна "Організація фінансової діяльності" є вибірковою складовою циклу професійної та практичної підготовки для напряму 6.030508 "Фінанси і кредит" галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво".

Модуль "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" має логічний та змістовно-методичний взаємозв'язок з іншими дисциплінами ОПП. Для засвоєння модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" студентам необхідні попередні знання та уміння, здобуті під час опанування таких дисциплін: макроекономіка, мікроекономіка, фінансова математика, гроші і кредит, фінанси, фінансовий ринок та ін.

У результаті засвоєння зазначених дисциплін у студентів повинні сформуватися такі знання та вміння, розроблені із урахуванням Національної рамки кваліфікацій (НРК):

цілісне уявлення про ринкову економіку, сучасне ринкове господарство та особливості ринкової трансформації економіки України;

цілісне уявлення про систему соціально-економічних та виробничих відносин у суспільстві, про підприємство як суб'єкт ринкової економіки;

усвідомлення ролі держави в регулюванні економіки; розуміння сутності цілі, важелів (інструментаріїв) та основних напрямків регулювання економіки;

цілісне уявлення про підприємство як суб'єкт економічних відносин на макрорівні та його ролі в ринковій економіці;

розуміння економічної сутності процесів планування та прогнозування діяльності;

цілісне уявлення про капітал підприємства, кругообіг капіталу і його стадії;

усвідомлення економічної сутності та різниці між основним та оборотним капіталом;

усвідомлення економічної сутності витрат на виробництво;

знання теорії та класифікації витрат;

розуміння взаємозв'язку між поняттями витрати виробництва, вартість товару і його ціна;

цілісне уявлення про прибуток як економічну категорію, джерела прибутку, функції та види прибутку;

вміння аналізувати економічну інформацію, яка відображає діяльність окремого суб'єкта господарювання, й робити на основі такого аналізу відповідні висновки;

розуміння взаємовідносин підприємств із бюджетними, фінансовими структурами та іншими суб'єктами господарювання,

аналізувати фінансовий стан суб'єкта господарювання у частині його активів та зобов'язань;

використовувати звітність як інструмент фінансового аналізу й управління фінансами підприємства;

обґрунтовувати та надавати економічну інтерпретацію фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання.

У результаті вивчення модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" студенти повинні знати:

економічний зміст фінансової діяльності суб'єктів підприємництва;

форми фінансування підприємств;

особливості фінансової діяльності суб'єктів підприємництва без створення юридичної особи, приватних підприємств, господарських товариств, кооперативів;

склад власного капіталу підприємства, порядок його формування та відображення у фінансовій звітності підприємства;

внутрішні джерела фінансування підприємств;

порядок, методи нарахування дивідендів та форми їх сплати;

форми реорганізації підприємств;

методи оцінки доцільності фінансових інвестицій та їх відображення у фінансовій звітності підприємства;

особливості фінансової діяльності суб'єктів підприємництва у сфері зовнішньоекономічних відносин;

підходи до оцінки вартості підприємств.

Після освоєння студентами модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" студенти повинні вміти:

розрахувати власний капітал суб'єктів підприємництва різних організаційно-правових форм з огляду окремих статей;

навести показники першого розділу пасиву балансу підприємства;

визначати величину чистого прибутку підприємства за звітний період та розподіляти його за напрямками використання на підприємстві;

розрахувати курси акцій акціонерних товариств;

визначати параметри корпоративних прав акціонерних товариств при зменшенні та збільшенні їхніх статутних капіталів;

розрахувати чистий грошовий потік підприємства, відобразити рух грошових коштів підприємства у звітності;

розрахувати ефективну відсоткову ставку за облігаціями для емітента і для інвестора;

складати розподільний та консолідований баланси підприємств при їх реорганізації;

оцінити доцільність інвестицій у акції, облігації підприємств та державні облігації;

оцінити вартість підприємства за різними методами.

У результаті засвоєння дисципліни студенти повинні володіти: навичками читання та складання фінансової звітності підприємства; методами організації фінансової діяльності підприємства; методами мобілізації фінансових ресурсів на підприємство; методами здійснення ефективного контролю за їх використанням.

У світовому освітньому просторі спостерігається стійка тенденція щодо розроблення освітніх стандартів для вищої школи з наголосом на професійні стандарти та з орієнтацією на компетентнісний підхід до освіти. Результати навчання відіграють важливу роль у найширшому контексті, що містить інтеграцію академічної та професійної освіти і підготовки, оцінку попереднього навчання, розвиток структур кваліфікацій упродовж усього життя.

Тобто компетентність виражає здатність людини самостійно застосувати в певному контексті різні елементи знань і умінь. Освоєння певного рівня компетентностей розглядається як здатність використовувати і поєднувати знання, уміння і широкі компетентності залежно від змінних вимог конкретної ситуації або проблеми.

Компетентність включає знання й розуміння (теоретичне знання академічної області, здатність знати й розуміти), знання, як діяти (практичне й оперативне застосування знань у конкретних ситуаціях), знання, як бути (цінності як невід'ємна частина способу сприйняття й життя з іншими в соціальному контексті).

У результаті засвоєння модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" у студентів повинні бути сформовані предметні, професійні, когнітивні та особисті компетентності, які наведені в табл. 2 – 4, що відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій (НРК).

Предметні компетентності та відповідні їм знання, вміння та навички за модулем "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

Тема	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5
Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва	<p>Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.</p> <p>Форми фінансування підприємств.</p> <p>Правила фінансування підприємств.</p> <p>Зміст та види потреби підприємства в капіталі для фінансування своєї діяльності.</p> <p>Критерії прийняття фінансових рішень</p>	<p>Уміння формувати капітал підприємств різних організаційно-правових форм.</p> <p>Забезпечувати дотримання правил фінансування підприємства.</p> <p>Досліджувати передовий досвід фінансової діяльності суб'єктів підприємництва</p>	<p>1.1. Здатність встановлювати джерела фінансування підприємства залежно від його організаційно-правової форми.</p> <p>1.2. Здатність до аналізу факторів, що впливають на формування управлінських рішень стосовно фінансування підприємства.</p> <p>1.3. Здатність до обґрунтування потреби підприємства в капіталі</p>	<p>Визначення потреби підприємства в капіталі.</p> <p>Визначення форми фінансування підприємства</p>
Тема 2. Особливості фінансової діяльності суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу	<p>Вибір правової форми організації бізнесу.</p> <p>Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи.</p> <p>Особливості фінансування приватних підприємств.</p> <p>Особливості фінансування господарських товариств.</p> <p>Особливості фінансової діяльності кооперативів</p>	<p>Досліджувати передовий досвід джерел фінансування підприємств різних організаційно-правових форм.</p> <p>Відображати фінансові результати формування статутного капіталу підприємства у звітності</p>	<p>2.1. Здатність визначати доцільність, необхідність та основні параметри емісії акцій акціонерного товариства.</p> <p>2.2. Здатність визначати джерела фінансування підприємств різних організаційно-правових форм.</p> <p>2.3. Здатність формувати фінансову звітність підприємства</p>	<p>Визначення напрямів збільшення капіталу підприємств різних організаційно-правових форм.</p> <p>Визначення джерел фінансування підприємств різних організаційно-правових форм.</p> <p>Формувати фінансову звітність підприємства</p>

1	2	3	4	5
Тема 3. Формування власного капіталу підприємства	Складові власного капіталу підприємства. Відображення складу та руху власного капіталу у звітності підприємства. Первісне формування статутного капіталу підприємства. Збільшення статутного капіталу підприємства. Зменшення статутного капіталу підприємства	Обґрунтувати цілі та обсяги збільшення (зменшення) статутного капіталу підприємства. Визначати структурні складові власного капіталу підприємства	3.1. Здатність визначати методи і фінансові джерела збільшення (зменшення) статутного капіталу підприємства 3.2. Здатність до визначення основних параметрів формування первісного капіталу підприємства	Відобразити склад та рух власного капіталу у звітності підприємства. Визначення напрямів збільшення та зменшення статутного капіталу підприємства
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства	Класифікація внутрішніх джерел фінансування підприємства. Самофінансування підприємства. Забезпечення наступних витрат і платежів. Чистий грошовий потік підприємства	Розрахунок та оцінка ринкового курсу акцій підприємства. Обґрунтування обсягів самофінансування. Розрахунок обсягів чистих грошових потоків підприємства. Складати звіт про рух грошових коштів підприємства	4.1. Здатність формувати внутрішні джерела фінансування підприємства. 4.2. Здатність до аналізу факторів, що впливають на доцільність збільшення обсягів власних фінансових ресурсів підприємства. 4.3. Здатність обґрунтувати основні напрями підвищення ефективності використання власних фінансових ресурсів	Визначення основних заходів раціоналізації. Оцінка впливу факторів на спосіб відображення прибутку у звітності. Визначення ефекту фінансування за рахунок забезпечень
Тема 5. Дивідендна політика підприємства	Економічний зміст дивідендної політики підприємств та її теоретичні основи. Типи дивідендної політики підприємства. Форми виплати дивідендів. Порядок сплати дивідендів. Оцінка ефективності дивідендної політики підприємства	Оцінювати динаміку балансових курсів акцій підприємства. Визначати форми і методи сплати дивідендів. Оцінювати ефективність дивідендної політики підприємства	5.1. Здатність формувати та реалізовувати обґрунтовану дивідендну політику підприємства. 5.2. Здатність до визначення ефективності дивідендної політики підприємства	Визначення типу дивідендної політики підприємства. Визначення форми виплати дивідендів. Розробка порядку виплати дивідендів

1	2	3	4	5
Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	Склад позикового капіталу підприємства. Фінансування підприємства за рахунок фінансових кредитів. Фінансування підприємства шляхом випуску облігацій. Комерційні кредити	Встановлення основних параметрів емісії облігацій та визначення їх ефективного курсу; підприємства; оптимізація поточних і довгострокових зобов'язань	6.1. Здатність формувати позиковий капітал підприємства. 6.2. Здатність до аналізу факторів, які впливають на вибір форми фінансування підприємства. 6.3. Здатність обґрунтувати основні напрями залучення капіталу підприємством	Визначати структуру позикового капіталу підприємства. Визначення особливостей фінансування підприємства за рахунок кредитів. Визначення особливостей фінансування підприємства за рахунок випуску облігацій
Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства	Економічний зміст реорганізації підприємства. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємств. Реорганізація, спрямована на розукрупнення підприємств. Перетворення як особлива форма реорганізації підприємств	Обґрунтувати цілі реорганізації підприємства. Організувати реорганізацію підприємства шляхом злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення. Складати розподільний та передатний баланси підприємств при реорганізації	7.1. Здатність до організації процесу реорганізації підприємства. 7.2. Здатність обґрунтувати напрями реорганізації підприємства	Володіння фінансовими аспектами реорганізації підприємства. Розробка управлінських рішень щодо доцільності реструктуризації підприємства. Формування балансів підприємств в результаті здійснення реорганізації

1	2	3	4	5
Тема 8. Фінансове інвестування підприємства	Сутність та види фінансових інвестицій підприємства. Оцінка доцільності вкладень у боргові цінні папери. Оцінка доцільності вкладень у корпоративні права. Фінансові інвестиції підприємства з метою проведення аквізиції (поглинання). Відображення фінансових інвестицій у звітності підприємства	Відобразити доходи та збитки від фінансових інвестицій підприємства у звітності. Обрати метод обліку фінансових інвестицій у звітності підприємства. Відобразити вартість фінансових інвестицій у балансі підприємства	8.1. Здатність до визначення джерел фінансування інвестиційних проектів підприємства. 8.2. Здатність до визначення доцільності вкладень фінансових ресурсів у діяльність підприємства. 8.3. Здатність до регулювання діяльності учасників інвестиційних процесів	Володіти приемами оцінки доцільності вкладень фінансових ресурсів в діяльність підприємства. Відобразити фінансові інвестиції у звітності підприємства. Визначати доцільність вкладень
Тема 9. Оцінювання вартості підприємства	Економічна сутність оцінки вартості підприємства та порядок її здійснення. Дохідний підхід до оцінки вартості підприємства. Витратний підхід до оцінки вартості підприємства. Ринковий підхід до оцінки вартості підприємства	Проводити оцінку вартості підприємства за доходним підходом. Проводити оцінку вартості підприємства за ринковим підходом	9.1. Здатність до організаційного, методичного та практичного забезпечення якості та об'єктивності оцінки вартості підприємства. 9.2. Здатність до впровадження основних принципів оцінки вартості підприємства	Визначення економічного змісту оцінки вартості підприємства. Визначення теперішньої вартості очікуваних доходів від володіння корпоративними правами підприємства. Оцінка вартості активів підприємства за їх відновною вартістю

1	2	3	4	5
Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин	<p>Основні засади зовнішньоекономічної діяльності підприємств.</p> <p>Державне регулювання фінансових відносин у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів господарювання.</p> <p>Фінансово-розрахункові умови експортно-імпортних договорів (контрактів) підприємства.</p> <p>Митне оформлення та оподаткування зовнішньоторговельних операцій підприємства</p>	<p>Обирати форми розрахунків у сфері зовнішньоекономічних відносин.</p> <p>Готувати пакет документів, необхідних для митного оформлення та оподаткування зовнішньоторговельних операцій підприємства</p>	<p>10.1. Здатність до формування фінансової діяльності підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин.</p> <p>10.2. Здатність до визначення основних аспектів зовнішньоекономічної діяльності підприємства.</p> <p>10.3. Здатність до організації безготівкових розрахунків у зовнішньоекономічних операціях підприємств</p>	<p>Визначення економічного змісту експортних та імпортних операцій підприємств.</p> <p>Визначення основних завдань фінансиста у процесі здійснення підприємством зовнішньоекономічних операцій.</p> <p>Визначення факторів, які впливають на формування зовнішньоекономічної політики підприємства</p>
Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві	<p>Сутність та функції фінансового контролінгу. Види фінансового контролінгу. Система раннього попередження і реагування (СРПР).</p> <p>Бюджетування як складова оперативного фінансового контролінгу підприємства.</p> <p>Методи фінансового контролінгу</p>	<p>Підбирати конкретні засоби та інструменти для обґрунтування прийняття управлінських фінансових рішень.</p> <p>Володіти основами організації системи раннього попередження та реагування.</p> <p>Володіти основами формування бюджетів на підприємстві</p>	<p>11.1. Здатність до обґрунтування функціонального призначення фінансового контролінгу.</p> <p>11.2. Здатність до функціонального та інформаційного забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень та їх реалізація</p> <p>11.3. Здатність до розробки планів фінансової діяльності підприємства</p>	<p>Визначення функціональних завдань фінансового контролінгу.</p> <p>Формувати тенденції розвитку підприємства.</p> <p>Визначення потреби підприємства в капіталі</p>

Професійні компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники напряму підготовки "Фінанси і кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення модулю "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "бакалавр"
1	2	3
1. Планово-проектні	1.1. Здатність до розробки планів фінансової діяльності підприємства	1.1.1. Володіти основами організації системи раннього попередження та реагування. 1.1.2. Володіти основами формування бюджетів на підприємстві
2. Організаційні	2.1. Здатність до організації безготівкових розрахунків у зовнішньоекономічних операціях підприємств	2.1.1. Визначати основні завдання фінансиста у процесі здійснення підприємством зовнішньоекономічних операцій. 2.1.2. Обґрунтовувати доцільність та забезпечувати ефективність взаємодії підприємства із зовнішніми організаціями
	2.2. Здатність до організації, методичного та практичного забезпечення об'єктивності оцінки вартості підприємства	2.2.1. Реалізувати заходи щодо підвищення вартості підприємства
	2.3. Здатність до організації процесу реорганізації підприємства	2.3.1. Обґрунтувати цілі реорганізації підприємства. 2.3.2. Організувати реорганізацію підприємства шляхом злиття, приєднання, поділу, виділення та перетворення

1	2	3
3. Аналітично-інформаційні	3.1. Здатність до аналізу факторів, що впливають на формування управлінських рішень фінансової діяльності підприємства	3.1.1. Аналізувати показники діяльності підприємства. 3.1.2. Оцінювати потребу підприємства в капіталі для фінансування своєї діяльності. 3.1.3. Аналіз напрямів збільшення та зменшення статутного капіталу підприємства. 3.1.4. Оцінка доцільності вкладень фінансових ресурсів у діяльність підприємства. 3.1.5. Оцінка факторів, які впливають на формування зовнішньоекономічної політики підприємства. 3.1.6. Проводити оцінку вартості активів підприємства
	3.2. Здатність до інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень	3.2.1. Формувати і обробляти необхідну інформаційну базу щодо аналізу 3.2.2. Збирати і обробляти первинну інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень
4. Обліково-статистичні	4.1. Здатність аналізувати та використовувати зведену інформацію	4.1.1. Складати звітність підприємств у результаті здійснення реорганізації. 4.1.2. Розробляти порядок проведення робіт з визначення потреби в капіталі підприємства, збільшення (зменшення) статутного капіталу. 4.1.3. Розробляти порядок реорганізації підприємства. 4.1.4. Формувати тенденції розвитку підприємства
5. Контрольні	5.1. Здатність до контролю за ефективністю фінансової діяльності суб'єктів господарювання	5.1.1. Здійснювати контроль за впливом на фінансову діяльність підприємства факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. 5.1.2. Здійснювати контроль за виконанням планових завдань

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники напряму підготовки "Фінанси і кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

Компетентності фахівця	Вміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр"
1. Здатність збирати, обробляти, систематизувати та узагальнювати обсяг інформації про діяльність підприємства та умови його функціонування	1.1. Готувати та подавати необхідну економічну інформацію. 1.2. Перевіряти на коректність подану оперативну інформацію. 1.3. Проводити моніторинг нормативно-правового середовища підприємства. 1.4. Формувати інформаційне забезпечення для управління підприємством чи його підрозділами. 1.5. Вміти використовувати комп'ютерні технології з метою пошуку необхідної інформації
2. Здатність використовувати та удосконалювати методичний інструментарій і стандарти економічної роботи, вивчати і впроваджувати передовий досвід, проводити наукові дослідження з фінансової діяльності суб'єктів господарювання	2.1. Оперувати понятійним апаратом та використовувати фундаментальні принципи та методики для розв'язання певної ситуації. 2.2. Виокремлювати наукові проблеми. 2.3. Проводити критичний аналіз існуючих точок зору. 2.4. Формулювати власний підхід із приводу розв'язання проблем. 2.5. Вивчати і використовувати передовий досвід у сфері фінансової діяльності суб'єктів господарювання. 2.6. Презентувати результати досліджень на наукових конференціях
3. Здатність усвідомлювати себе як частку певного соціального колективу	3.1. Розділяти цінності колективу, не протиставляти себе колективу, розвивати навички командної роботи. 3.2. Чітко формулювати та відстоювати свою думку, слухати та аналізувати думку своїх колег. 3.3. Приймати управлінські рішення. 3.4. Забезпечувати взаєморозуміння в команді та організаційну взаємодію. 3.5. Орієнтуватися на результат, встановлювати чіткі цілі та контролювати їх досягнення

1.2. Фінансовий аналіз

Модуль "Фінансовий аналіз" має логічний та змістовно-методичний взаємозв'язок з іншими дисциплінами ОПП. Для засвоєння модуля "Фінансовий аналіз" студентам необхідні попередні знання та уміння, здобуті під час опанування таких дисциплін: економіка підприємства, фінансова математика, бухгалтерський облік, фінанси, економічний аналіз, фінанси підприємств та ін.

Після вивчення модуля "Фінансовий аналіз" студенти повинні знати:

- сутність, види та методи фінансового аналізу;
- сутність, види та принципи складання фінансової звітності як інформаційного забезпечення проведення фінансового аналізу;
- основи проведення експрес-аналізу та методи, що використовуються для його проведення;
- структуру та класифікацію активів підприємства;
- структуру та склад капіталу підприємства;
- сутність та фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства;
- сутність та фактори, що впливають на ділову активність підприємства;
- сутність поняття "ліквідність" та методика аналізу ліквідності;
- методика оцінювання прибутковості та рентабельності підприємства;
- підходи до комплексного оцінювання фінансового стану;
- сутність та методи оцінки грошових потоків підприємства;
- сутність поняття "кредитоспроможність" та фактори, що на неї впливають.

Також у результаті освоєння модуля "Фінансовий аналіз" студенти повинні вміти:

- використовувати під час аналітичної роботи різноманітні методи та прийоми фінансового аналізу;
- здійснювати аналіз майнового стану підприємства;
- проводити аналіз стану і ефективності використання оборотних активів підприємства;
- виконувати аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
- здійснювати аналіз фінансової стійкості за допомогою різних методик;
- оцінювати рентабельність діяльності господарюючого суб'єкта;
- проводити аналіз ділової активності підприємства;
- оцінювати кредитоспроможність підприємства як позичальника;
- проводити аналіз структури джерел формування та напрямів використання капіталу підприємства;
- виконувати експрес-аналіз діяльності підприємства;
- проводити аналіз руху грошових потоків;
- розраховувати тривалість фінансового циклу на підприємстві;
- здійснювати комплексну оцінку фінансового стану;
- визначати фактори, що впливають на формування прибутку підприємства.

Компетентності, що формуються під час вивчення модуля "Фінансовий аналіз", наведені у табл. 5 – 7, що відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій (НРК).

**Предметні компетентності та відповідні їм знання, вміння та навички за модулем
"Фінансовий аналіз"**

Тема	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5
1. Значення і теоретичні основи фінансового аналізу	Сутність, класифікаційні аспекти та сфера використання фінансового аналізу. Методи та інструменти фінансового аналізу	Розуміння сутності, класифікаційних аспектів та сфери використання фінансового аналізу, вміння виділяти цілі фінансового аналізу залежно від його суб'єктів та їх інформаційних потреб, знання методів та інструментів фінансового аналізу, вміння обирати адекватний інструментарій	Здатність до визначення змісту, цілей, методів та інструментів фінансового аналізу	Визначення змісту, цілей, методів та інструментів фінансового аналізу. Врахування організаційно-правової форми та особливостей функціонування підприємства при виборі методів та інструментів аналізу
2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	Склад та зміст фінансової звітності підприємства	Вміння формувати, читати та використовувати фінансову звітність підприємства для виконання аналітичних процедур	Здатність до адекватного та коректного використання фінансової звітності підприємства як інформаційної бази фінансового аналізу	Адекватне та коректне використання фінансової звітності підприємства як інформаційної бази фінансового аналізу
3. Аналіз майна підприємства	Сутність, склад та структура активів підприємства. Методичні підходи до аналізу майна підприємства	Розрахунок показників майнового стану підприємства; проведення експрес-аналізу майна підприємства, формування аналітичних висновків щодо стану майна підприємства	Здатність до проведення оцінки майнового стану господарюючого суб'єкта	Оцінка динаміки та структури майна підприємства. Розрахунок коефіцієнтів оцінки майнового стану суб'єкта господарювання

1	2	3	4	5
4. Аналіз оборотних активів	Склад оборотних активів підприємства. Особливості аналізу оборотних активів із точки зору їх участі в операційній діяльності підприємства	Розрахунок показників стану, структури та ефективності використання оборотних активів; формування аналітичних висновків	Здатність до проведення оцінки стану, структури та ефективності використання оборотних активів підприємства	Оцінка стану та структури оборотних активів підприємства. Розрахунок коефіцієнтів та аналіз ефективності їх використання
5. Аналіз джерел формування капіталу підприємства	Склад та структура капіталу підприємства. Вплив структури джерел формування капіталу підприємства на його фінансовий стан	Проведення експрес-аналізу капіталу підприємства, аналіз структури джерел фінансування, формування аналітичних висновків	Здатність до проведення оцінки складу, динаміки та структури джерел фінансування підприємства	Оцінка складу, динаміки та структури джерел фінансування підприємства
6. Аналіз грошових потоків	Склад грошових потоків підприємства. Методичні підходи до розрахунку тривалості фінансового циклу	Вміння класифікувати грошові потоки підприємства, розрахунок фінансового циклу підприємства, проведення аналізу руху грошових коштів	Здатність до проведення аналізу структури та руху грошових потоків підприємства. Здатність до розрахунку тривалості фінансового циклу	Аналіз структури та руху грошових потоків підприємства. Розрахунок тривалості фінансового циклу
7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств	Сутність понять "ліквідність" та "платоспроможність". Види ліквідності підприємств	Розрахунок коефіцієнтів ліквідності підприємства; оцінка ліквідності балансу; формування аналітичних висновків	Здатність до проведення оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства	Оцінка рівня ліквідності та платоспроможності підприємства
8. Аналіз фінансової стійкості підприємств	Зміст поняття "фінансова стійкість", фактори, що на неї впливають	Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості; визначення типу фінансової стійкості; формування аналітичних висновків	Здатність до проведення оцінки рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання	Оцінка рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання

Закінчення табл. 5

1	2	3	4	5
9. Аналіз кредитоспроможності підприємств	Зміст поняття "кредитоспроможність". Методична база оцінювання кредитоспроможності	Оцінювання кредитоспроможності позичальника різними методами, визначення класу кредитоспроможності	Здатність до проведення оцінки рівня кредитоспроможності суб'єкта господарювання	Оцінка рівня кредитоспроможності суб'єкта господарювання
10. Аналіз ділової активності підприємств	Сутність та підходи до оцінки ділової активності. Фактори, що впливають на рівень ділової активності. Зв'язок між рівнем ділової активності та швидкістю обороту ресурсів	Розрахунок коефіцієнтів ділової активності та періодів оборотності ресурсів підприємства; формування аналітичних висновків	Здатність до оцінки рівня ділової активності суб'єкта господарювання	Оцінка рівня ділової активності суб'єкта господарювання
11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств	Склад та структура фінансових результатів діяльності підприємства. Особливості аналізу фінансової звітності щодо фінансових результатів	Розрахунок коефіцієнтів рентабельності підприємства; проведення експрес-аналізу абсолютних показників фінансових результатів; формування аналітичних висновків	Здатність до проведення оцінки прибутковості суб'єкта господарювання	Оцінка прибутковості суб'єкта господарювання
12. Аналіз інвестиційної активності підприємств	Особливості інвестиційної діяльності підприємства. Методична база оцінки ефективності інвестицій	Проведення аналізу доцільності інвестицій, розрахунок показників оцінки інвестиційних проєктів	Здатність до проведення розрахунків та вибору доцільного інвестиційного проєкту	Вибір доцільного інвестиційного проєкту
13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємств	Цілі та методи проведення комплексного фінансового аналізу	Вміння визначати цілі та методи проведення комплексного фінансового аналізу, використовувати відповідний інструментарій	Здатність до проведення комплексного оцінювання фінансового стану підприємства	Комплексний аналіз фінансового стану підприємства з використанням відповідних методик та формування аналітичних висновків

**Професійні компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники спеціальності
"Фінанси та кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення модуля
"Фінансовий аналіз"**

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "бакалавр"
1	2	4
21 1.Організаційні	1.1. Володіти основами організації проведення фінансового аналізу	1.1.1. Розуміння сутності, класифікаційних аспектів та сфери використання фінансового аналізу, вміння виділяти цілі фінансового аналізу залежно від його суб'єктів та їх інформаційних потреб, знання методів та інструментів фінансового аналізу, вміння обирати адекватний інструментарій
		1.1.2. Вміння формувати, читати та використовувати фінансову звітність підприємства для виконання аналітичних процедур
		1.1.3. Організація збору інформації для проведення комплексного аналізу
2. Аналітично-інформаційні	2.1. Проводити аналіз формування та ефективності використання економічних та фінансових ресурсів підприємства	2.1.1. Розрахунок показників майнового стану підприємства; проведення експрес-аналізу майна підприємства, формування аналітичних висновків щодо стану майна підприємства
		2.1.2. Розрахунок показників стану, структури та ефективності використання оборотних активів; формування аналітичних висновків
		2.1.3. Проведення експрес-аналізу капіталу підприємства, аналіз структури джерел фінансування та формування аналітичних висновків

1	2	3
22		2.1.4. Вміння класифікувати грошові потоки підприємства, розрахунок фінансового циклу підприємства, проведення аналізу руху грошових коштів
	2.2. Проводити оцінку фінансового стану підприємства	2.2.1. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності підприємства; оцінка ліквідності балансу; формування аналітичних висновків
		2.2.2. Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства; визначення типу фінансової стійкості; формування аналітичних висновків
	2.3. Визначати рівень кредитоспроможності позичальника	2.3.1. Оцінювання кредитоспроможності позичальника різними методами
		2.3.2. Визначення класу кредитоспроможності
	2.4. Проводити оцінку ефективності функціонування господарюючого суб'єкта	2.4.1. Розрахунок коефіцієнтів ділової активності та періодів оборотності ресурсів підприємства; формування аналітичних висновків
		2.4.2. Розрахунок коефіцієнтів рентабельності підприємства; проведення експрес-аналізу абсолютних показників фінансових результатів; формування аналітичних висновків
	2.5. Оцінювати доцільність інвестиційних вкладень підприємства	2.5.1. Проведення аналізу доцільності інвестицій, розрахунок показників оцінки інвестиційних проектів
	2.6. Проводити комплексну оцінку фінансового стану підприємства	2.6.1. Вміння визначати цілі та методи проведення комплексного фінансового аналізу, використовувати відповідний інструментарій, організація збору інформації для проведення комплексного аналізу

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси та кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення модуля "Фінансовий аналіз"

Компетенції фахівця	Вміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр"
1. Здатність збирати, обробляти, систематизувати та узагальнювати інформацію, необхідну для проведення фінансового аналізу діяльності підприємства	1.1. Знати джерела отримання необхідної фінансової інформації та вміти ними користуватися. 1.2. Перевіряти на коректність отриману фінансову інформацію. 1.3. Використовувати фінансову звітність підприємства як інформаційне забезпечення проведення фінансового аналізу. 1.4. Вміти використовувати комп'ютерні технології та матеріали мережі Інтернет для пошуку необхідної інформації
2. Здатність використовувати та удосконалювати методичний інструментарій та стандарти фінансового менеджменту, вивчати та впроваджувати передові фінансові технології, проводити наукові дослідження з визначених напрямів фінансового менеджменту підприємства	2.1. Оперувати понятійним апаратом та використовувати фундаментальні принципи та комплексні методики фінансового аналізу. 2.2. Виокремлювати наукові проблеми у сфері фінансового аналізу підприємства. 2.3. Проводити критичний аналіз існуючих точок зору та досліджень фінансової проблематики. 2.4. Формулювати власну точку зору на розв'язання фінансових проблем . 2.5. Відстежувати, вивчати та використовувати передовий досвід у сфері фінансового аналізу. 2.6. Проводити індивідуальні дослідження з обраного напрямку фінансового аналізу. 2.7. Презентувати результати наукових досліджень на конференціях, засіданнях наукових секцій, гуртків, під час круглих столів
3. Здатність усвідомлювати себе як частку соціального колективу та суспільства	3.1. Мати комунікативні здібності, уміти працювати в команді та брати участь у спільному прийнятті рішень, брати на себе відповідальність, адаптуватися до змін. 3.2. Вміти регулювати конфлікти, знаходити компромісні рішення в процесі спільної діяльності. 3.3. Мати взаємоповагу, здатність співіснувати з людьми інших культур, мов та релігій. 3.4. Мати повагу до цінностей демократичного суспільства

1.3. Фінансова безпека підприємств

Необхідною передумовою вивчення та освоєння студентами модуля "Фінансова безпека підприємств" є попереднє засвоєння ними таких дисциплін циклу природничонаукової та загальноекономічної підготовки як "Статистика", "Економіка підприємств", "Фінанси" та ін., а також ряду дисциплін та окремих модулів дисциплін професійної підготовки, таких як "Фінансовий аналіз", "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва", "Економічний аналіз", "Фінансовий ринок", "Фінанси підприємств" та ін. Знання та навички, отримані при вивченні модуля "Фінансова безпека підприємств" дозволять оновити та узагальнити знання студентів, що отримані протягом всього навчання у вищому навчальному закладі, а також допоможуть при написанні дипломної роботи.

У результаті вивчення модуля "Фінансова безпека підприємств" студенти повинні знати:

- зміст економічної безпеки та її рівні;
- сутність економічної безпеки підприємства та її підсистеми;
- елементи загроз економічній безпеці підприємства, методи їх зменшення;
- характеристику фінансової безпеки як складової економічної безпеки підприємства;
- критерії та методи оцінки фінансової безпеки підприємства;
- взаємозалежність фінансової безпеки держави і підприємства;
- систему пріоритетних інтересів підприємства задля забезпечення його фінансової безпеки;
- структуру механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- складові фінансової безпеки підприємства;
- алгоритм функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- методику оцінки рівня фінансової безпеки підприємства;
- інструменти забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- методику процесу адаптації підприємства, її складові;
- класифікацію адаптивної реакції підприємства;
- фінансове та інформаційне забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі;
- інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства;

сутність та види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства;

сутність та порядок бюджетування процесу планування фінансової безпеки підприємства;

порядок державного регулювання діяльності підприємства та його фінансової безпеки;

порядок проведення фінансової розвідки.

Після освоєння студентами модуля "Фінансова безпека підприємств" студенти повинні вміти:

визначати місце та роль фінансової безпеки в системі економічної безпеки;

володіти понятійним апаратом фінансової безпеки підприємства;

ідентифікувати та оцінювати небезпеки та загрози фінансовій безпеці підприємства;

визначати індикатори фінансової безпеки підприємства, і коректувати їх залежно від зміни стану зовнішнього середовища, цілей і завдань підприємства;

розробляти систему моніторингу фінансової безпеки підприємства;

застосовувати заходи, спрямовані на забезпечення фінансової безпеки підприємства, як у короткостроковому, так і в довгостроковому періоді, проводити їх аналіз та давати оцінку;

володіти прийомами бенчмаркінгу;

знаходити оптимальні шляхи адаптації підприємства до змін внутрішнього та зовнішнього середовища;

використовувати методiku планування фінансової безпеки підприємства.

У результаті засвоєння модуля, студенти повинні володіти: навичками читання та складання фінансової звітності підприємства; методами забезпечення фінансової безпеки підприємства; методами мобілізації фінансових ресурсів на підприємстві; методами здійснення ефективного контролю за їх використанням.

У результаті вивчення модуля у студентів повинні бути сформовані предметні, професійні, когнитивні та особисті компетентності, наведені в табл. 8 – 10, що відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій (НРК).

Предметні компетентності та відповідні їм знання, вміння та навички за модулем "Фінансова безпека підприємств"

26

Назва теми	Комунікації	Знання	Уміння	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5
Тема 1. Економічна безпека підприємства, її сутність	1. Здатність до визначення основних складових економічної безпеки підприємства та їх пріоритетності. 2. Здатність до аналізу зовнішніх та внутрішніх загроз, що впливають на стан економічної безпеки підприємства	Сутність економічної безпеки підприємства. Основні складові економічної безпеки підприємства. Взаємозалежність економічної безпеки держави та підприємства	Аналізувати фактори, які впливають на стан економічної безпеки підприємства. Досліджувати передовий досвід у сфері забезпечення економічної безпеки підприємства	Визначення закономірностей забезпечення оптимального рівня економічної безпеки підприємства. Визначення реальних та потенційних загроз економічній безпеці підприємства
Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії та рівні, методи оцінки	2.1. Здатність до обґрунтування елементів структури фінансової безпеки підприємства. 2.2. Здатність до вивчення та обґрунтування чинників впливу на фінансову безпеку підприємства	Сутність фінансової безпеки підприємства, елементи її структури, основні критерії оцінки та рівні фінансової безпеки підприємства. Методи оцінки фінансової безпеки підприємства	Проводити критеріальну оцінку фінансової безпеки підприємства. Визначати рівні фінансової безпеки підприємства на основі критеріальної оцінки. Застосовувати методи оцінки фінансової безпеки підприємства	Аналіз показників діяльності підприємства, що впливають на рівень фінансової безпеки підприємства. Визначення критеріальних показників фінансової безпеки підприємства. Визначення рівнів фінансової безпеки підприємства. Визначення методів оцінки фінансової безпеки підприємства

1	2	3	4	5
Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	<p>3.1. Здатність до аналізу системи фінансових інтересів підприємства, як основи забезпечення його фінансової безпеки.</p> <p>3.2. Здатність до впровадження методичного забезпечення оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.</p> <p>3.3. Здатність до організації комплексної оцінки фінансової безпеки підприємства</p>	Сутність та взаємозв'язок між граничними показниками фінансового стану підприємства. Рівні фінансової безпеки підприємства	Визначати базові компоненти механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. Дослідити фінансові інтереси підприємства. Визначати критерії оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. Визначати підходи до оцінки фінансової безпеки підприємства	Визначення пріоритетних інтересів підприємства. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства
Тема 4. Адаптація підприємства як засіб забезпечення її фінансової безпеки підприємства	<p>4.1. Здатність до аналізу впливу зовнішнього середовища на фінансову безпеку підприємства.</p> <p>4.2. Здатність до визначення складових адаптації та класифікації адаптивної реакції підприємства.</p> <p>4.3. Здатність до впровадження фінансового забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі</p>	Напрями впливу зовнішнього середовища на фінансову безпеку підприємства. Сутність адаптивної реакції підприємства на вплив зовнішнього середовища. Складові адаптації та класифікація адаптивної реакції підприємства	Визначати чинники впливу зовнішнього середовища на підприємство. Організувати процес адаптації підприємства. Визначати базу фінансового забезпечення процесу адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі	Визначення видів адаптації. Аналіз складових адаптації. Розробка фінансового забезпечення процесу адаптації

1	2	3	4	5
Тема 5. Інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства	5.1. Здатність до організації інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства. 5.2. Здатність до організації процесу планування фінансової безпеки підприємства	Основні групи показників фінансової безпеки. Складові інформаційної бази фінансової діяльності. Основні види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства	Визначати джерела інформації для визначення та моніторингу стану фінансової безпеки підприємства. Організувати інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства	Визначення груп показників фінансової безпеки. Розробка завдань інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства
Тема 6. Державне регулювання діяльності підприємства та захисту його фінансової безпеки	6.1. Здатність до аналізу впливу державного регулювання на фінансову безпеку. 6.2. Здатність до обґрунтування законодавчого регулювання фінансової безпеки підприємства	Сутність та мета державного регулювання. Наслідки впливу державного регулювання на фінансову безпеку підприємства	Аналізувати напрями державного регулювання діяльності підприємства. Досліджувати законодавчу базу забезпечення захисту фінансової безпеки інших країн	Визначення впливу державного регулювання на фінансову безпеку підприємства
Тема 7. Організація фінансової розвідки	7.1. Здатність до організації збору та аналізу інформації фінансової розвідки. 7.2. Здатність до застосування методів збору інформації фінансової розвідки	Місце і роль фінансової розвідки в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Джерела інформації фінансової розвідки	Аналізувати та систематизувати інформацію, здобуту за допомогою фінансової розвідки. Застосовувати отриману інформацію з метою забезпечення фінансової безпеки підприємства	Визначення місця і ролі фінансової розвідки в забезпеченні фінансової безпеки підприємства

Професійні компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники спеціальності "Фінанси та кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення модуля "Фінансова безпека підприємств"

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "бакалавр"
1	2	3
1. Планово-проектні	1.1. Здатність до розробки планів діяльності підприємства в цілому та його окремих підрозділів з метою забезпечення його фінансової безпеки	1.1.1. Обчислювати та обґрунтовувати показники стратегічного, поточного та оперативного плану з метою забезпечення фінансової безпеки підприємства. 1.1.2. Конкретизувати певні аспекти фінансової безпеки підприємства у відповідних показниках планів, проводити їх ресурсне обґрунтування. 1.1.3. Проектувати та планувати окремі етапи та стадії виробничого процесу на підприємстві. 1.1.4. Ефективно застосовувати оперативно-календарне планування і регулювання виробництва. 1.1.5. Формувати інформаційну базу для забезпечення протидії загроз зовнішнього середовища
	1.2. Здатність до планування заходів із підвищення рівня фінансової безпеки підприємства	1.2.1. Передбачати напрями інноваційного розвитку суспільства та певної галузі зокрема. 1.2.2. Розробляти плани підвищення економічної та фінансової ефективності діяльності підприємства з метою забезпечення фінансової безпеки підприємства

1	2	3
2. Організаційні	<p>2.1. Здатність до організації комплексної оцінки фінансової безпеки підприємства.</p> <p>2.2. Здатність до організації інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства.</p> <p>2.3. Здатність до організації процесу планування фінансової безпеки підприємства.</p> <p>2.4. Здатність до організації збору та аналізу інформації фінансової розвідки</p>	<p>2.1.1. Визначати критерії оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.</p> <p>2.1.2. Визначати підходи до оцінки фінансової безпеки підприємства.</p> <p>2.2.1. Визначати джерела інформації для визначення та моніторингу стану фінансової безпеки підприємства.</p> <p>2.2.2. Організовувати інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства.</p> <p>2.3.1. Складати поточні та перспективні плани з метою забезпечення фінансової безпеки підприємства.</p> <p>2.4.1. Аналізувати та систематизувати інформацію, здобуту за допомогою фінансової розвідки.</p> <p>2.4.2. Застосовувати отриману інформацію з метою забезпечення фінансової безпеки підприємства</p>
3. Аналітично-інформаційні	<p>3.1. Здатність до інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.</p> <p>3.2. Здатність до фінансового діагностування підприємства, аналізу використання його потенціалу для забезпечення фінансової безпеки підприємства</p>	<p>3.1.1. Формувати і обробляти необхідну інформаційну базу щодо аналізу конкурентного середовища.</p> <p>3.1.2. Збирати і обробляти первинну інформацію, яка використовується під час прийняття управлінських рішень.</p> <p>3.2.1. Аналізувати показники діяльності підприємства та його підрозділів.</p> <p>3.2.2. Оцінювати ефективність використання ресурсів.</p> <p>3.2.3. Визначати резерви підвищення ефективності діяльності підприємства з метою забезпечення його фінансової безпеки.</p> <p>3.2.4. Виявляти, діагностувати та нейтралізувати негативний вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємства</p>
4. Обліково-статистичні	4.1. Здатність до обліку діяльності підприємства	<p>4.1.1. Здійснювати облік фінансової діяльності підприємства.</p> <p>4.1.2. Складати фінансову звітність підприємства</p>
5. Контрольні	5.1. Здатність до контролю за ефективністю діяльності підприємства з метою забезпечення його фінансової безпеки	<p>5.1.1. Здійснювати контроль за впливом на підприємство факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.</p> <p>5.1.2. Здійснювати контроль за виконанням фінансових планів із забезпечення фінансової безпеки підприємства</p>

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм вміння, якими мають володіти випускники напряму підготовки "Фінанси і кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення модуля "Фінансова безпека підприємств"

Компетентності фахівця	Вміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр"
1. Здатність збирати, обробляти, систематизувати та узагальнювати обсяг інформації про забезпечення фінансової безпеки підприємства	1.1. Готувати та подавати необхідну економічну інформацію. 1.2. Перевіряти на коректність подану оперативну інформацію. 1.3. Проводити моніторинг нормативно-правового середовища підприємства. 1.4. Формувати інформаційне забезпечення для управління підприємством чи його підрозділами. 1.5. Вміти використовувати комп'ютерні технології з метою пошуку необхідної інформації
2. Здатність використовувати та удосконалювати методичний інструментарій і стандарти економічної роботи, вивчати і впроваджувати передовий досвід, проводити наукові дослідження із забезпечення фінансової безпеки підприємств	2.1. Оперувати понятійним апаратом та використовувати фундаментальні принципи та методики для розв'язання певної ситуації. 2.2. Виокремлювати наукові проблеми. 2.3. Проводити критичний аналіз існуючих точок зору. 2.4. Формулювати власний підхід із приводу розв'язання проблем. 2.5. Вивчати і використовувати передовий досвід у сфері забезпечення фінансової безпеки підприємства. 2.6. Презентувати результати досліджень на наукових конференціях
3. Здатність усвідомлювати себе як частку певного соціального колективу	3.1. Розділяти цінності колективу, не протиставляти себе колективу, розвивати навички командної роботи. 3.2. Чітко формулювати та відстоювати свою думку, слухати та аналізувати думку своїх колег. 3.3. Приймати управлінські рішення. 3.4. Забезпечувати взаєморозуміння в команді та організаційну взаємодію. 3.5. Орієнтуватися на результат, встановлювати чіткі цілі та контролювати їх досягнення

1.4. Оцінка вартості бізнесу

Модуль "Оцінка вартості бізнесу" має логічний та змістовно-методичний взаємозв'язок з іншими дисциплінами ОПП. Для засвоєння моду-

ля студентам необхідні попередні знання та уміння, здобуті під час опанування фундаментальних дисциплін: статистика, макроекономіка, мікроекономіка, а також таких професійно-орієнтованих дисциплін та окремих їх модулів, а саме: економіка підприємства, фінанси, фінансовий аналіз, інвестування та ін. Знання з цих дисциплін допоможуть студентам опанувати теоретичні засади визначення вартості майна підприємства та виконувати на практиці оцінку вартості бізнесу, визначати фактори, що впливають на вартість підприємства в короткостроковій та довгостроковій перспективі.

У результаті засвоєння модуля студент повинен:

Знати: концептуальні основи оцінки бізнесу за міжнародними стандартами; особливості нормативно-правового регулювання оціночної діяльності в Україні; принципи, методичні підходи та методи оцінки вартості підприємства (бізнесу); специфічні умови їх застосування; методичні прийоми виявлення та оцінки факторів, що формують вартість підприємства.

Уміти: збирати та готувати до оцінки бізнесу інформацію із зовнішніх та внутрішніх джерел; застосовувати методичні підходи до визначення вартості бізнесу за допомогою дохідного, порівняльного та майнового підходів; обирати найбільш прийнятні методики до оцінки вартості з огляду на вид вартості, мету та характерні особливості об'єкта оцінки бізнесу; узгоджувати отримані за допомогою різних методичних підходів значення вартості бізнесу; складати звіт про оцінку майна; ідентифікувати та аналізувати фактори, що формують вартість підприємства; розробляти конкретні рекомендації щодо підвищення вартості бізнесу.

Володіти: методами та підходами до визначення вартості майна, бізнесу; методичними підходами до визначення та врахування ризиків при визначенні вартості бізнесу; методичними прийомами виявлення факторів, що формують вартість підприємства.

У результаті освоєння модуля у студентів повинні бути сформовані предметні та професійні компетентності, що відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій (НРК), наведені в табл. 11 – 12.

**Предметні компетентності та відповідні їм знання, вміння та навички за модулем
"Оцінка вартості бізнесу"**

Тема	Перелік знань, які становлять компетентність	Перелік умінь і навичок, які належать до компетентності	Компетентності, які формуються в рамках теми	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5
Тема 1. Предмет та зміст оцінки бізнесу	Поняття оцінки ринкової вартості і сфера її застосування в сучасній економіці. Об'єкти і суб'єкти вартісної оцінки. Основні цілі оцінки. Принципи оцінки. Бази оцінки. Види вартості, які використовуються в оцінці	Володіти основними положеннями концепцій оцінки бізнесу. Систематизувати набір елементів системи оцінки бізнесу. Володіти сучасними прийомами оцінки бізнесу	Здатність до розмежування існуючих підходів до визначення поняття ринкової бази та цілей оцінки бізнесу. Здатність до систематизації набору елементів системи оцінки бізнесу. Здатність до визначення суб'єктів оціночної діяльності, їх прав та обов'язків	Визначення порядку та сфери застосування оцінки бізнесу. Визначення системних ознак бази оцінки бізнесу. Визначення прийомів оцінки бізнесу
Тема 2. Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення	Нормативно-законодавче регулювання оціночної діяльності в Україні. Організаційно-правова основа проведення незалежної оцінки бізнесу. Договір на проведення оцінки підприємства (бізнесу). Процес проведення оцінки бізнесу та його основні етапи	Систематизувати нормативно-законодавчу базу оцінки бізнесу. Володіти організаційною складовою процесу оцінки бізнесу	Здатність до визначення законодавчого забезпечення оціночної діяльності в Україні. Здатність до організації оцінки бізнесу. Здатність до складання договору на проведення оцінки підприємства (бізнесу)	Визначення ієрархії законодавчого забезпечення оціночної діяльності. Визначення основних етапів проведення оцінки бізнесу

1	2	3	4	5
Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу	Інформація для оцінки бізнесу: види, класифікація, вимоги до складу та структури. Критерії достовірності та повноти інформаційної бази оцінки. Фінансова звітність – основа інформаційної бази вартісної оцінки. Основні методи аналізу фінансової звітності з метою оцінки бізнесу	Збирати та систематизувати інформацію для оцінки бізнесу. Володіти навичками контролю за вхідною інформацією для оцінки бізнесу. Формувати систему показників для аналізу фінансової звітності з метою оцінки бізнесу	Здатність до контролю за якістю та надійністю інформаційного забезпечення оцінки бізнесу. Здатність до проведення аналізу фінансової звітності з метою оцінки бізнесу. Здатність до оцінки бізнесу за результатами аналізу фінансової звітності підприємства	Визначення основних джерел отримання інформації для оцінки бізнесу. Визначення критеріїв придатності інформації для оцінки бізнесу. Визначення алгоритму аналізу фінансової звітності
Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу	Поняття доходу та грошового потоку підприємства (бізнесу), для розрахунку його ринкової вартості. Види і моделі розрахунку грошового потоку. Тимчасова оцінка грошових потоків. Шість функцій грошової одиниці. Ризики ринкової вартості бізнесу та способи їх врахування в процесі оцінки. Методичні підходи до оцінки бізнесу. Узгодження результатів оцінки бізнесу. Звіт про оцінку вартості підприємства	Володіти прийомами оцінки ринкової вартості майна. Володіти методичними прийомами визначення вартості грошей у часі. Володіти методикою узгодження оцінки вартості підприємства (бізнесу), отриманої за допомогою різних підходів. Визначати зміст та порядок формування звіту про оцінку вартості підприємства	Здатність до обґрунтування підходів, що використовуються при оцінці ринкової вартості майна. Здатність до визначення ринкової вартості активу. Здатність до обґрунтування кількісного виміру факторів, що впливають на вартість грошей у часі. Здатність до визначення підсумкової величини вартості підприємства (бізнесу). Здатність до складання звіту про оцінку вартості підприємства	Визначення порядку оцінки ринкової вартості майна. Визначення факторів впливу на вартість грошей у часі. Визначення підсумкової величини вартості підприємства (бізнесу). Визначення процедури складання звіту про оцінку вартості підприємства

1	2	3	4	5
Тема 5. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу	Характеристика й сфера застосування дохідного підходу до оцінки бізнесу. Метод дисконтування грошових потоків. Модель Гордона. Метод капіталізації доходів	Систематизувати економічну інформацію з метою вибору ефективного методу оцінки бізнесу в рамках застосування дохідного підходу. Володіти технологією дисконтування грошового потоку. Розраховувати поточну та майбутню вартість грошей підприємства. Володіти прийомами оцінки капітальних активів	Здатність до застосування методу дисконтування грошових потоків. Здатність до використання інструментів прогнозування вартості бізнесу в постпрогнозний період. Здатність до застосування моделі оцінки капітальних активів на підприємстві	Визначення переваг, недоліків, принципів та методів оцінки бізнесу в межах дохідного підходу. Формування алгоритму оцінки бізнесу із застосуванням дохідного підходу
Тема 6. Порівняльний підхід до оцінки вартості бізнесу	Загальна характеристика порівняльного підходу та умови його застосування. Основні етапи оцінки бізнесу з позицій порівняльного підходу. Інформаційно-правова база та особливості фінансового аналізу при використанні методів порівняльного підходу. Методи порівняльного підходу. Цінові мультиплікатори	Систематизувати економічну інформацію з метою вибору ефективного методу оцінки бізнесу в рамках застосування порівняльного підходу. Володіти прийомами оцінки бізнесу в рамках порівняльного підходу	Здатність до виявлення сфери застосування порівняльного підходу до оцінки бізнесу. Здатність до визначення параметрів ринкової капіталізації підприємства. Здатність до застосування ринкових мультиплікаторів в оцінці бізнесу із використанням порівняльного підходу	Визначення взаємозв'язку переваг, недоліків, принципів та методів оцінки бізнесу в межах порівняльного підходу. Формування алгоритму оцінки бізнесу із застосуванням порівняльного підходу

1	2	3	4	5
Тема 7. Витратний підхід до оцінки бізнесу	Економічний зміст та сфера застосування витратного підходу. Метод вартості чистих активів. Метод ліквідаційної вартості	Володіти методикою визначення сфери застосування майнового підходу до оцінки бізнесу. Визначати доцільність вибору методу оцінки бізнесу в рамках витратного підходу. Визначати оцінку бізнесу з використанням витратного підходу	Здатність до виявлення сфери застосування витратного підходу до оцінки бізнесу. Здатність до розмежування активів з огляду на метод оцінки бізнесу. Здатність до реалізації витратного підходу із застосуванням відповідного методу	Визначення вартості в рамках витратного підходу. Визначення активів з огляду на методи оцінки. Формування алгоритму реалізації витратного підходу за відповідним методом. Визначення підходів до оцінки різних типів активів та зобов'язань
Тема 8. Оцінка матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства	Оцінка об'єктів нерухомості. Особливості оцінки земельних ділянок. Оцінка ринкової вартості машин і устаткування. Оцінка вартості нематеріальних активів. Оцінка об'єктів інтелектуальної власності Оцінка вартості товарно-матеріальних запасів	Володіти методикою оцінки об'єктів нерухомості оцінки земельних ділянок. Володіти методикою оцінки ринкової вартості машин і устаткування. Володіти методикою оцінки вартості нематеріальних активів. Володіти методикою оцінки вартості товарно-матеріальних запасів	Здатність до ідентифікації та класифікації й визначення вартості об'єктів нерухомості, земельних ділянок, машин і устаткування, нематеріальних активів та товарно-матеріальних запасів	Визначення вартості об'єктів нерухомості, земельних ділянок, машин і устаткування, нематеріальних активів та товарно-матеріальних запасів
Тема 9. Оцінка часток у підприємстві (бізнесі)	Підходи до оцінки часток у бізнесі. Моделі розрахунку ринкової вартості акцій і облігацій	Володіти прийомами оцінки часток у бізнесі. Обґрунтовувати підходи до вибору моделі розрахунку ринкової вартості акцій і облігацій	Здатність до вибору підходу до оцінки часток у бізнесі. Здатність до вибору та застосування найбільш прийнятної моделі розрахунку ринкової вартості акцій і облігацій	Визначення підходу та моделі до оцінки ринкової вартості акцій і облігацій

1	2	3	4	5
Тема 10. Оцінка вартості майна підприємства-боржника з метою продажу при банкрутстві	Поняття, види і етапи банкрутства підприємства Особливості оцінки вартості майна підприємства-боржника. Підходи до оцінки вартості майна підприємства-боржника	Володіти прийомами визначення ознак банкрутства. Володіти методикою оцінки вартості майна підприємства-боржника	Здатність до визначення оцінки вартості майна підприємства-боржника	Визначення оцінки вартості майна підприємства-боржника
Тема 11. Оцінка вартості підприємства при реструктуризації	Сутність та об'єкти реструктуризації. Форми реструктуризації підприємств. Оцінка ринкової вартості підприємства при реструктуризації	Володіти методичними підходами до ідентифікації, оцінки та диверсифікації ризиків формування ринкової вартості бізнесу	Здатність до визначення вартості інноваційного проекту на різних стадіях його виконання. Здатність до визначення шляхів диверсифікації ризиків	Визначення вартості інноваційного проекту на різних стадіях його виконання. Визначення шляхів диверсифікації ризиків
Тема 12. Оцінка вартості бізнесу в системі управління підприємством	Концепції управління вартістю підприємства. Місце та роль оцінки вартості бізнесу в системі управління підприємством. Особливості оцінки бізнес-напрямків і бізнес-одиниць у системі управління підприємством. Оцінка бізнесу в системі антикризового управління. Сучасні управлінські технології оцінки вартості бізнесу	Володіти прийомами управління вартістю на підприємстві. Оптимізувати параметри вартості бізнесу	Здатність до визначення факторів, що формують параметри вартості бізнесу. Здатність до визначення концептуальних засад оцінки ефективності управління вартістю бізнесу	Здійснювати вибір моделі прийняття управлінських рішень та розробляти рекомендації щодо підвищення ринкової вартості бізнесу

Професійні компетентності та відповідні їх вміння, якими мають володіти випускники напряму підготовки "Фінанси і кредит" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення модуля "Оцінка вартості бізнесу"

38

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Вміння фахівців освітньо-професійного рівня "бакалавр"
1	2	3
1. Планово-проектні	Здатність до визначення найбільш придатного підходу до оцінки майна виходячи з мети оцінки бізнесу	Досліджувати і характеризувати різні види вартості при оцінці вартості бізнесу. Обирати найбільш придатний у конкретному випадку метод для розрахунку вартості бізнесу
	Здатність до планування заходів із підвищення ринкової вартості бізнесу	Володіти методичними основами визначення бази оцінки бізнесу. Визначати напрямки підвищення ринкової вартості бізнесу. Оптимізувати параметри вартості бізнесу. Вибрати тип вільного грошового потоку, що найбільше відповідає меті оцінки, прогнозувати та розраховувати його величину
2. Організаційні	Здатність до організації процесу оцінки та збору необхідних даних	Визначати склад та джерела формування інформаційного забезпечення оціночної діяльності відповідно до програмно-цільового підходу до оцінки майна підприємства. Організувати процес оцінки та збір необхідних для проведення оцінки вартості бізнесу даних. Обирати метод оцінки залежно від мети та наявності інформації
	Здатність до управління вартістю бізнесу спрямоване на зростання його вартості	Визначати фактори впливу на вартість підприємства. Визначати склад та вартість матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства

1	2	3
		<p>Проводити розрахунок прогнозованої зміни вартості підприємства з урахуванням існуючих та прогнозованих інвестиційних проектів</p> <p>Визначати характер та напрямки диверсифікації ризиків підприємства.</p> <p>Формувати портфель активів з урахуванням існуючих та потенційних ризиків.</p> <p>Проводити оцінку майнових прав</p>
3. Аналітично-інформаційні	Проводити розрахунок грошового потоку за допомогою методу дисконтування грошового потоку та методу капіталізації	<p>Проводити розрахунок теперішньої вартості грошового потоку залежно від часу його отримання.</p> <p>Проводити розрахунок норми доходу та норми капіталізації.</p> <p>Розраховувати норму капіталізації на основі інформації про норму доходу.</p> <p>Обирати найбільш придатний метод оцінки бізнесу відповідно до дохідного підходу до оцінки майна підприємства.</p> <p>Проводити оцінку ризиків фінансування конкретного бізнес-проекту.</p> <p>Застосовувати методи дисконтування грошового потоку та капіталізації з метою оцінки бізнесу</p>
	Проводити розрахунок вартості підприємства за допомогою порівняльного підходу	<p>Проводити вибір подібних підприємств з огляду на їх розмір, номенклатуру продукції, що виробляється тощо.</p> <p>Вносити необхідні коригування для співставлення підприємств та розрахувати вартісні мультиплікатори.</p> <p>Здійснювати оцінку вартості бізнесу за допомогою порівняльного підходу</p>
	Проводити розрахунок вартості бізнесу за допомогою витратного підходу	<p>Виділяти схожі за типом та методологією оцінки типи активів.</p> <p>Розраховувати вартість окремих типів активів підприємства.</p> <p>Проводити розрахунок вартості зобов'язань підприємства залежно від мети оцінки.</p> <p>Здійснювати розрахунок вартості нематеріальних активів підприємства.</p> <p>Проводити розрахунок вартості бізнесу за допомогою витратного підходу.</p> <p>Проводити оцінку ринкової вартості матеріальних та нематеріальних активів підприємства</p>

1	2	3
4. Обліково-статистичні	Здатність до застосування статистичних прийомів обробки вхідної економічної інформації для визначення параметрів оцінки бізнесу	Визначати стан та динамічні показники вартості бізнесу. Визначати вплив факторів на вартість бізнесу. Визначати прогностичні показники ринкової вартості бізнесу
	Здатність до обліку результатів оцінки майна	Формувати висновок про вартість бізнесу на основі оціночних процедур. Складати звіт про оцінку вартості бізнесу
5. Контрольні	Здатність до контролю за вхідною інформацією для оцінки вартості бізнесу	Систематизувати економічну інформацію з метою вибору ефективного методу оцінки бізнесу в рамках застосування відповідного підходу
	Здатність до контролю за результатами оцінки бізнесу	Систематизувати вихідну економічну інформацію про оцінку бізнесу та викладати її у вигляді звіту
	Здатність до контролю за ефективністю управління вартістю бізнесу	Володіти прийомами визначення ефективності управління вартістю бізнесу. Оптимізувати параметри вартості бізнесу

2. Тематичний план навчальної дисципліни (за модулями)

Навчальний процес згідно з програмою модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, індивідуальна науково-дослідна робота, самостійна робота студентів, консультації та контрольні заходи.

Вивчення матеріалу відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Тематичний план модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" складається з двох змістовних модулів, кожний з яких об'єднує у собі декілька тем, логічно пов'язаних між собою (табл. 13).

Таблиця 13

Структура залікового кредиту модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

Розділи модуля	Види навчальної роботи, включаючи самостійну роботу студентів і трудомісткість (у годинах)			
	лекції	семінарські та практичні заняття	самостійна робота	загальна трудомісткість
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів підприємництва				
Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва	2	2	6	10
Тема 2. Особливості фінансової діяльності суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу	4	4	8	16
Тема 3. Формування власного капіталу підприємства	2	2	6	10
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства	4	4	6	14
Тема 5. Дивідендна політика підприємства	2	2	6	10
Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	4	4	6	14
Змістовний модуль 2. Організація та економічні результати діяльності підприємства				
Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства	2	2	6	10

1	2	3	4	5
Тема 8. Фінансове інвестування підприємства	4	4	6	14
Тема 9. Оцінювання вартості підприємства	4	4	6	14
Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин	2	2	6	10
Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві	4	4	6	14
Консультації				8

Тематичний план модуля "Фінансовий аналіз" складається з трьох змістовних модулів. Кожен модуль об'єднує у собі декілька тем, які логічно пов'язані між собою.

Навчальний процес здійснюється у таких формах:

лекції;

семінарські та практичні заняття;

лабораторні заняття;

самостійна робота студентів;

консультації;

ПМК.

У табл. 14 наведено тематичний план та подана структура залікового кредиту даного модуля.

Таблиця 14

Структура залікового кредиту модуля "Фінансовий аналіз"

Розділи модуля	Види навчальної роботи, включаючи самостійну роботу студентів і трудомісткість (у годинах)				
	лекції	семінарські (практ.) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	загальна трудомісткість
1	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективної діяльності підприємства					
Тема 1. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу	2	2		4	8

1	2	3	4	5	6
Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	2	2		4	8
Змістовний модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства					
Тема 3. Аналіз майна підприємства	2	2		4	8
Тема 4. Аналіз оборотних активів	2	2	2	4	10
Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємства	4	4	2	4	14
Тема 6. Аналіз грошових потоків	2	2		4	8
Змістовний модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства					
Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства	4	4	2	4	14
Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємства	4	4	2	4	14
Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємства	2	2		4	8
Тема 10. Аналіз ділової активності підприємства	4	4	2	4	14
Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств	4	4	2	4	14
Тема 12. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	2	2		4	8
Тема 13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємств	2	2		4	8
Консультації					8

Вивчення студентами модуля "Фінансова безпека підприємства" має відбуватися шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчального матеріалу. Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота студентів, консультації та ПМК.

Тематичний план модуля "Фінансова безпека підприємства" складається з одного змістовного модуля, який наведений у розрізі окремих тем та розподілу за годинами (табл. 15).

Структура залікового кредиту модуля "Фінансова безпека підприємств"

Тема	Кількість годин				
	усього	з них:			
		лекції	практичні та семінарські заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовний модуль 1. Фінансова безпека підприємства як складова економічної безпеки підприємства					
Тема 1. Економічна безпека підприємств: сутність та шляхи формування	19	6	4	9	
Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії, рівні та методи оцінки	23	6	8	9	
Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	22	4	8	10	
Змістовний модуль 2. Забезпечення фінансової безпеки підприємства					
Тема 4. Адаптація підприємства як засіб забезпечення її фінансової безпеки	20	6	4	10	
Тема 5. Інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства	18	4	4	10	
Тема 6. Державне регулювання діяльності підприємства та його фінансової безпеки	18	4	4	10	
Тема 7. Організація фінансової розвідки	16	4	2	10	
Консультації	8				8

Тематичний план модуля "Оцінка вартості бізнесу" складається з двох змістовних модулів. Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота студентів, консультації та ПМК. Структура залікового кредиту модуля наведена у табл. 16.

Структура залікового кредиту модуля "Оцінка вартості бізнесу"

Розділи модуля	Види навчальної роботи, включаючи самостійну роботу студентів і трудомісткість (у годинах)			
	лекції	семінарські та практичні заняття	самостійна робота	загальна трудомісткість
Змістовний модуль 1. Концептуальні основи оцінки бізнесу				
Тема 1. Предмет та зміст оцінки бізнесу	2	2	6	10
Тема 2. Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення	2	2	8	12
Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу	2	2	4	8
Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу	2	4	8	14
Тема 5. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу	2	4	8	14
Тема 6. Порівняльний підхід до оцінки бізнесу	2	4	6	12
Тема 7. Витратний підхід до оцінки бізнесу	2	4	6	12
Змістовний модуль 2. Оцінка вартості бізнесу в конкретних цілях				
Тема 8. Оцінка матеріальних і нематеріальних складових майна підприємства	-	2	8	10
Тема 9. Оцінка часток в підприємстві (бізнесі)	2	2	6	10
Тема 10. Оцінка вартості майна підприємства-боржника з метою продажу при банкрутстві	-	2	8	10
Тема 11. Оцінка вартості підприємства при реструктуризації	1	2	9	12
Тема 12. Оцінка бізнесу в системі управління підприємством	-	4	8	12
Консультації				8

3. Зміст навчальної дисципліни (за модулями)

Модуль "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" Змістовний модуль 1. Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів підприємництва

Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва

Фінансова, операційна та інвестиційна діяльність підприємства. Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів підприємництва. Капітал підприємства та його економічна сутність. Класифікація капіталу підприємства. Організація фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

Економічний зміст фінансування підприємств. Класифікація форм фінансування. Фінансування при заснуванні підприємства. Фінансування на розширення діяльності. Рефінансування. Санаційне фінансування. Зовнішнє та внутрішнє фінансування суб'єктів господарювання.

Правила фінансування підприємства. Золоте правило фінансування. Золоте правило балансу. Правила ліквідності. Оптимізація структури капіталу та ефект фінансового левериджу.

Визначення потреби в капіталі для фінансування діяльності підприємства. Потреба підприємства в капіталі для фінансування основних засобів та нематеріальних активів. Потреба в капіталі підприємства для фінансування оборотних активів. Сутність кумулятивного та елективного методу визначення потреби в капіталі для фінансування оборотних активів підприємства.

Фінансова діяльність у системі функціональних завдань фінансового менеджменту підприємства. Альтернативні джерела фінансування підприємства та критерії прийняття рішень щодо їх вибору.

Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу

Класифікація суб'єктів підприємництва за правом власності та організаційно-правовою формою ведення бізнесу. Критерії прийняття рішення про вибір правової форми організації бізнесу. Об'єднання підприємств: асоціація, корпорація, консорціум, концерн.

Порядок державної реєстрації приватних підприємців. Джерела формування капіталу приватного підприємця та міра його фінансової від-

повідальності за своїми зобов'язаннями. Системи оподаткування доходів суб'єктів підприємницької діяльності без створення юридичної особи.

Порядок створення приватного підприємства та його державна реєстрація. Статут приватного підприємства. Формування статутного капіталу. Джерела фінансування діяльності приватного підприємства. Системи оподаткування приватного підприємства.

Визначення господарських товариств згідно з чинним законодавством. Характерні риси господарських товариств. Порядок формування статутних капіталів, організація управління, розмір відповідальності товариств з обмеженою відповідальністю, товариств з додатковою відповідальністю, повних товариств, командитних товариств, акціонерних товариств. Переваги та недоліки організації підприємств у формі товариств із обмеженою відповідальністю та акціонерних товариств.

Визначення кооперативу згідно з чинним законодавством. Формування пайового капіталу кооперативів. Вступний й пайовий внесок. Види кооперативів в Україні. Кредитні спілки як особлива ланка кооперативів у сфері фінансових послуг. Формування капіталу кредитної спілки.

Особливості фінансової діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.

Фінансова діяльність державних та казенних підприємств.

Тема 3. Формування власного капіталу підприємства

Власний капітал підприємства, його складові. Статутний капітал, пайовий капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток. Додатковий капітал підприємства і джерела його поповнення. Резервний капітал підприємства, його види та джерела формування. Нерозподілений прибуток як елемент власного капіталу підприємства. Поняття корпоративних прав. Функції власного капіталу підприємств.

Порядок визначення величини власного капіталу підприємства у I розділі пасиву балансу. Правила відображення непокритих збитків, непоплаченого капіталу, вилученого капіталу підприємства у балансі. Порядок відображення руху власного капіталу підприємства у звіті про власний капітал.

Порядок оцінки майна, яке вноситься до статутного капіталу господарського товариства його засновниками. Види акцій акціонерного товариства: прості та привілейовані акції, акції іменні та на пред'явника. Права акціонерів. Види привілейованих акцій. Курси акцій: номінальний, емі-

сійний, балансовий, ринковий. Порядок проведення відкритої підписки на акції акціонерного товариства.

Цілі збільшення статутного капіталу підприємства. Фінансові джерела збільшення статутного капіталу господарських товариств. Внески засновників і учасників, конверсія облігацій на акції, реінвестування прибутку (дивідендів), реструктуризація власного капіталу. Методи збільшення статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю. Методи збільшення статутного капіталу акціонерного товариства. Порядок збільшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом збільшення номінальної вартості акцій. Порядок збільшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом збільшення кількості акцій.

Цілі зменшення статутного капіталу підприємства. Законодавчі обмеження щодо зменшення статутного капіталу господарських товариств. Випадки та порядок зменшення статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю. Методи зменшення статутного капіталу акціонерного товариства. Порядок зменшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом зменшення номінальної вартості акцій. Порядок зменшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом зменшення кількості акцій. Поняття санаційного прибутку.

Звіт про власний капітал підприємства. Мета складання і порядок узгодження з іншими формами фінансової звітності.

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства

Види внутрішніх джерел фінансування операційної та інвестиційної діяльності підприємств. Самофінансування, амортизація, забезпечення, дезінвестиції, раціоналізація. Основні заходи раціоналізації.

Самофінансування та його роль у формуванні фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. Форми самофінансування.

Порядок формування чистого прибутку підприємства. Відображення фінансових результатів підприємства у звітності.

Поняття тезаврації прибутку підприємства. Нерозподілений прибуток та його економічний зміст. Переваги та недоліки відкритого самофінансування. Формування та мобілізація скритих резервів. Недоліки прихованого самофінансування.

Основні види забезпечень: забезпечення виплат відпусток, забезпечення гарантійних зобов'язань, забезпечення інших витрат і платежів. Цільове фінансування. Цільові надходження.

Види чистого грошового потоку підприємств. Прямий та непрямий методи розрахунку чистого грошового потоку від операційної діяльності. Звіт про рух грошових коштів.

Тема 5. Дивідендна політика підприємства

Зміст та значення дивідендної політики підприємства. Дивідендна політика і структура капіталу. Взаємозв'язок дивідендної політики і самофінансування підприємства. Вплив дивідендної політики на ринковий курс корпоративних прав та ліквідність підприємства. Задачі дивідендної політики. Теорії в галузі дивідендної політики. Теорія іррелевантності дивідендної політики. Теорія пріоритетності дивідендів. Мінімізація податкових платежів.

Фактори, які впливають на вибір дивідендної політики підприємства. Економічний зміст консервативного, помірною та агресивного підходу до дивідендної політики. Методи нарахування дивідендів при різних типах дивідендної політики, їх переваги та недоліки.

Порядок виплати дивідендів в акціонерних товариствах та товариствах з обмеженою відповідальністю. Форми виплати дивідендів: грошова, не грошова, змішана форма виплати дивідендів. Приховані дивіденди. Особливі інструменти дивідендної політики підприємства. Збільшення статутного капіталу і виплата дивідендів корпоративними правами. Подрібнення акцій на менші акції. Викуп акціонерним товариством акцій власної емісії. Формування резервів виплати дивідендів. Оподаткування дивідендів. Оподаткування розподіленого та нерозподіленого прибутку як фактор дивідендної політики.

Особливості нарахування дивідендів господарськими товариствами з часткою державної власності у статутному капіталі.

Порядок сплати дивідендів господарськими товариствами.

Показники оцінки ефективності дивідендної політики.

Тема 6. Фінансування підприємств за рахунок запозичених ресурсів

Позичковий капітал підприємства, його ознаки та складові згідно з чинним стандартом бухгалтерського обліку в Україні. Склад довгострокових і поточних зобов'язань підприємства. Доходи майбутніх періодів як джерело позикових коштів підприємства.

Поняття фінансового кредиту. Види банківських кредитів. Довгострокові та короткострокові банківські кредити. Практична робота із за-

лучення банківських кредитів. Кредитоспроможність підприємства. Якісні та кількісні критерії кредитоспроможності. Кредитне забезпечення. Застава як спосіб кредитного забезпечення. Види застави: рухоме майно, іпотека, застава майнових прав, кредити під заставу векселів та інших цінних паперів. Гарантії та поручництва.

Облігації підприємств. Види облігацій та їх параметри. Купонні облігації. Дисконтні облігації. Порядок емісії облігацій. Погашення облігацій підприємств. Особливості фінансування підприємств за рахунок випуску конвертованих облігацій.

Комерційні кредити, їх значення та різновиди. Оформлення комерційного кредиту векселем. Простий та переказний вексель. Фінансування підприємств за рахунок отримання авансів.

Факторинг як специфічний кредитний субститут.

Змістовний модуль 2. Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів підприємництва

Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства

Реорганізація як специфічний напрям фінансової діяльності підприємств. Причини проведення реорганізації підприємств. Види реорганізації підприємств, їх загальна характеристика. Загальні передумови реорганізації суб'єктів підприємництва: нормативно-правові та фінансово-економічні. Основний зміст плану реорганізації підприємств.

Цілі проведення укрупнення підприємств. Горизонтальне, вертикальне та конгломератне укрупнення підприємств. Форми реорганізації, спрямованої на укрупнення підприємства: злиття та приєднання. Фінансовий механізм укрупнення підприємств. Порядок проведення злиття та приєднання підприємств. Передатний баланс.

Випадки проведення реорганізації підприємств, спрямованої на їх розукрупнення. Форми реорганізації, спрямованої на розукрупнення підприємства: поділ та виділення. Фінансовий механізм розукрупнення підприємств. Порядок проведення поділу та виділення підприємств. Складання розподільного балансу.

Цілі проведення перетворення підприємств. Роль перетворення в оптимізації фінансування підприємства. Порядок перетворення підприємств.

Тема 8. Фінансове інвестування підприємства

Сутність та види фінансових інвестицій підприємства. Цілі та об'єкти фінансового інвестування. Довгострокові фінансові інвестиції. Поточні фінансові вкладення. Фінансові інвестиції в асоційовані, дочірні та спільні підприємства. Вкладення в боргові фінансові інструменти.

Моделі та методи оцінки вартості фінансових інструментів. Визначення поточної вартості процентних та дисконтних облігацій. Розрахунок показників дохідності облігацій. Показник дюрації як інструмент оцінки ризику зміни процентних ставок на фінансовому ринку.

Зміст фундаментального та технічного аналізу акцій. Показники, які використовуються у процесі фундаментального аналізу акцій. Визначення поточної внутрішньої вартості акцій. Оцінка показників дохідності корпоративних прав.

Економічний зміст та причини проведення поглинання підприємств. Джерела фінансування поглинання підприємств.

Порядок відображення доходів, витрат та збитків від фінансових інвестицій підприємства у Звіті про фінансові результати. Фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі у капіталі. Методи оцінки фінансових інвестицій при відображенні їх у фінансовій звітності. Справедлива вартість фінансових інвестицій. Метод ефективної ставки процента. Оцінка фінансових інвестицій в асоційовані та дочірні підприємства за методом участі в капіталі.

Тема 9. Оцінювання вартості підприємства

Економічна сутність оцінки вартості підприємства. Необхідність, завдання та принципи оцінки вартості майна підприємства. Середньозважена вартість капіталу. Практична робота з оцінки вартості майна підприємства. Порядок оцінки вартості підприємства.

Методичні підходи до оцінки вартості майна підприємства. Методи, засновані на оцінці потенційних грошових потоків та доходів підприємства: метод дисконтування чистих грошових потоків, метод капіталізації доходу. Ставка дисконту та ставка капіталізації.

Сутність витратного підходу до оцінки вартості підприємства. Первісна вартість активів, відновна вартість активів. Гудвіл.

Ринковий підхід в оцінці вартості підприємства: зіставлення мультиплікаторів та порівняння транзакцій. Обмеження застосування ринкового підходу до оцінки вартості підприємств в Україні, його переваги та недоліки.

Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин

Економічний зміст зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів підприємництва. Види зовнішньоекономічних операцій. Експорт та імпорт товарів як основні операції у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. Компетентності фінансових служб у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Зовнішньоекономічний контракт як форма оформлення економічних відносин між контрагентами. Правила ІНКОТЕРМС.

Елементи зовнішньоекономічної політики, які регулюються з боку держави. Державні органи, які здійснюють регулювання та контроль зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Види мита. Валютне регулювання та валютний контроль в Україні. Регулювання розподілу виручки від зовнішньоекономічної діяльності в іноземній валюті. Розрахунки при здійсненні зовнішньоекономічних операцій. Правила здійснення розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Основні розділи контракту у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів підприємництва. Основні форми безготівкових розрахунків у міжнародній торгівлі: банківські перекази, інкасо, документарний акредитив. Чисте інкасо, документарне інкасо, телеграфне інкасо.

Форфейтинг як спосіб фінансування зовнішньоекономічних операцій підприємств.

Документи, які подаються для митного оформлення товарів. Вантажна митна декларація. Порядок митного оформлення товарів працівниками митних органів. Податки й збори, які нараховуються на товари митними органами. База нарахування податків і платежів, які сплачуються у процесі митного оформлення вантажів.

Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві

Сутність, необхідність та основні завдання фінансового контролінгу. Зміст та функції фінансового контролінгу. Формування фінансової стратегії. Фінансове планування та бюджетування поточної діяльності. Координація планів. Бюджетний контроль. Оперативне управління фінансовою діяльністю підприємства. Внутрішній консалтинг. Внутрішній аудит та ревізія. Формування інформаційних каналів та інформаційне забезпечення підприємства.

Сутність та основні завдання стратегічного фінансового контролінгу. Монетарні та немонетарні фінансові цілі стратегічного контролінгу на підприємстві. Зміст оперативного фінансового контролінгу.

Основні завдання та порядок організації системи раннього попередження та реагування. Основні показники системи раннього попередження та реагування. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства як складова системи раннього попередження та реагування.

Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу. Функції бюджетування. Структура бюджетів підприємства. Зведений бюджет підприємства, склад операційних та фінансових бюджетів.

Види методів бюджетного планування. Загальна схема бюджетування. Сутність бюджетного контролю. Об'єкти, предмети, суб'єкти, інструменти бюджетного контролю на підприємстві. Завдання контролерів підприємства у галузі бюджетного контролю. Аналіз відхилень як основний інструмент проведення бюджетного контролю.

Методи контролінгу. Аналіз беззбитковості підприємства. Аналіз показників системи директ-костинг. Вартісний аналіз. Портфельний аналіз та сфера його застосування. Бенчмаркінг та його зміст. АВС-аналіз і порядок його використання. Аналіз сильних і слабких місць. Аналіз точки беззбитковості. Методи фінансового прогнозування. Суб'єктивні методи визначення прогнозних показників. Каузальне прогнозування. Методи екстраполяції.

Модуль "Фінансовий аналіз"

Змістовний модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства

Тема 1. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу

1.1. Сутність, мета і завдання фінансового аналізу.

Роль фінансового аналізу в сучасних умовах функціонування господарюючих суб'єктів. Сутність фінансового аналізу. Об'єкт та суб'єкти фінансового аналізу. Загальна мета фінансового аналізу. Цілі фінансового аналізу, що стоять перед аналітиками різних рівнів. Завдання фінансового аналізу. Взаємозв'язок економічного та фінансового аналізу.

1.2. Основні напрямки і види фінансового аналізу.

Основні напрямки проведення фінансового аналізу. Класифікація видів фінансового аналізу: за організацією проведення, за обсягом тематичного дослідження, за об'єктом фінансового аналізу, за періодом проведення. Сутність та відмінності між експрес-аналізом та деталізованим

аналізом фінансового стану підприємства. Підходи до проведення фінансового аналізу.

1.3. Методи та прийоми фінансового аналізу.

Необхідність використання у практичній діяльності існуючих методів та прийомів фінансового аналізу. Методи аналізу горизонтальний, вертикальний, порівняльний, метод коефіцієнтів, трендовий, факторний. Прийоми фінансового аналізу: деталізація, групування, прийом середніх величин, балансовий, розрахунки пайової участі. Моделі фінансового аналізу. Методи детермінованого факторного аналізу, їх використання.

Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу

2.1. Необхідність, сутність та значення фінансової інформації.

Сутність та підходи до складання фінансової звітності. Інформаційні потреби користувачів фінансової звітності, що повинні нею забезпечуватись. Основні принципи складання фінансової звітності. Національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.

2.2. Мета і завдання аналізу фінансових звітів.

Головна мета аналізу фінансових звітів та завдання, що при цьому вирішуються. Основні напрямки аналізу фінансових звітів. Стандартизація бухгалтерського обліку: сутність та необхідність.

2.3. Характеристика основних компонентів фінансової звітності.

Склад фінансової звітності підприємства, її призначення. Баланс як основне джерело інформації для фінансового аналізу. Форма № 2 "Звіт про фінансові результати". Інші форми фінансової звітності та їх використання в процесі фінансового аналізу. Взаємозв'язок між формами фінансової звітності підприємства. Консолідована фінансова звітність.

Змістовний модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства

Тема 3. Аналіз майна підприємства

3.1. Економічна сутність майна підприємства, його структура і класифікація.

Активи як відображення майна підприємства. Сутність та схема структури активів підприємства. Класифікація активів підприємства. Принципи формування активів підприємства. Роль аналізу майна в проведенні фінансового аналізу. Складання аналітичних таблиць, що харак-

теризують структуру та динаміку майна підприємства. Сутність, склад та особливості фінансування необоротних та оборотних активів. Оцінка нематеріальних активів.

3.2. Показники оцінки майнового стану підприємства.

Загальна характеристика показників оцінки майнового стану. Коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт придатності основних засобів, індекс постійного активу, коефіцієнт реальної вартості майна, коефіцієнт оновлення та коефіцієнт вибуття основних засобів, рентабельність майна підприємства. Аналіз руху основних засобів підприємства: джерела інформації та аналітичні показники.

Тема 4. Аналіз оборотних активів

4.1. Сутність і класифікація оборотних активів підприємства.

Сутність та основні економічні ознаки оборотних активів. Класифікація оборотних активів. Мета аналізу оборотних активів, його інформаційне забезпечення. Види стратегій фінансування оборотних активів.

4.2. Основні показники оцінки стану, структури й ефективності використання оборотних активів підприємства.

Необхідність розрахунку показників стану і ефективності використання оборотних активів. Власний оборотний капітал, методика його розрахунку. Нестача (надлишок) власних оборотних коштів на підприємстві та причини, що їх обумовлюють. Факторний аналіз оборотного капіталу.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотним коштом. Показники ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнт оборотності, швидкість обороту, коефіцієнт завантаження, коефіцієнт ефективності (прибутковості), рентабельність оборотних коштів. Обґрунтування висновків щодо аналізу оборотних коштів підприємства.

Оцінка стану виробничих запасів підприємства. Оцінка стану дебіторської заборгованості на підприємстві.

Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємств

5.1. Аналіз наявності, складу й динаміки джерел формування майна.

Теоретичні основи та мета здійснення аналізу джерел формування майна підприємства. Підходи до проведення аналізу. Структура капіталу підприємства. Власний та позиковий капітал, принципові відмінності між ними. Структура власного капіталу. Класифікація позикового капіталу. Оцінка вартості капіталу. Основні показники, що характеризують структуру капіталу.

5.2. Оцінка факторів, що впливають на співвідношення власних і позикових коштів.

Характеристика найбільш важливих факторів, що впливають на співвідношення власного та позикового капіталу підприємства. Спосіб розміщення джерел коштів в активах підприємства. Структура активів підприємства з позиції їх ліквідності. Швидкість одного обороту коштів. Співвідношення тривалості виробничо-комерційного циклу і строку погашення кредиторської заборгованості. Структура витрат підприємства. Статті балансу, що формують власний капітал підприємства. Джерела формування власного капіталу: зовнішні та внутрішні. Оцінка складу позикового капіталу.

5.3. Аналіз рентабельності капіталу.

Загальна характеристика коефіцієнтів рентабельності капіталу. Рентабельність інвестованого капіталу. Рентабельність власного капіталу. Факторна модель рентабельності власного капіталу, її складові.

Тема 6. Аналіз грошових потоків

6.1. Поняття, види і значення грошових потоків для підприємства.

Необхідність проведення аналізу грошових потоків. Сутність та класифікація грошових потоків: за джерелами їх формування, за масштабом обслуговування господарського процесу, за методом визначення об'єму, за рівнем достатності обсягу, за безперервністю формування. Фактори, що визначають особливості формування грошових потоків українських підприємств. Інформаційна база аналізу грошових коштів.

6.2. Аналіз руху грошових коштів.

Мета аналізу грошових коштів підприємства. Блоки аналітичних процедур, що входять до системи ефективного управління грошовими коштами. Розрахунок тривалості фінансового циклу. Методи оцінки руху грошових коштів. Мета і завдання аналізу руху грошових коштів. Складання аналітичної таблиці для аналізу руху грошових коштів. Аналітичні показники платоспроможності, що відображають співвідношення надходжень і платежів підприємства. Оцінка оптимального рівня грошових коштів. Оцінка вартості грошей у часі.

Змістовний модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства

Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств

7.1. Економічна сутність ліквідності і платоспроможності підприємства.

Сутність понять ліквідності та платоспроможності підприємства, взаємозв'язок та відмінності між ними. Основні характеристики ліквіднос-

ті та платоспроможності. Поточна та перспективна платоспроможність. Поняття ліквідності активів, ліквідності балансу та ліквідності підприємства. Економічні фактори, що впливають на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства. Взаємозв'язок ліквідності і платоспроможності та політики управління оборотними коштами підприємства.

7.2. Аналіз ліквідності балансу.

Методика аналізу ліквідності балансу. Групування активів підприємства за ступенем їх ліквідності. Групування пасивів за строковістю виконання зобов'язань. Вивчення співвідношень між визначеними групами активів та пасивів. Визначення поточної та перспективної ліквідності.

7.3. Аналіз показників ліквідності.

Необхідність дослідження коефіцієнтів ліквідності. Розрахунок та інтерпретація показників ліквідності: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, коефіцієнт забезпечення запасів і витрат власними оборотними коштами, коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів, коефіцієнт покриття запасів, загальний коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості. Прогнозування платоспроможності підприємства.

Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємств

8.1. Сутність і фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства.

Поняття фінансової стабільності, фінансової рівноваги та фінансової стійкості. Межі фінансової стійкості підприємств, необхідність їх встановлення. Фінансова стійкість підприємства як комплексне поняття. Чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємств: чинники першого рівня (узагальнюючі), чинники другого рівня (похідні: зовнішні та внутрішні), чинники третього рівня (деталізуючі). Інформаційне забезпечення оцінки фінансової стійкості підприємства за існуючими підходами.

8.2. Методичні підходи до визначення фінансової стійкості.

Існуючі методики аналізу фінансової стійкості підприємств. Абсолютний показник фінансової стійкості. Коефіцієнтний підхід до визначення фінансової стійкості. Характеристика показників: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт структури покриття до-

вгострокових вкладень, коефіцієнт довгострокового залучення коштів, коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел.

8.3. Характеристика й визначення типу фінансової стійкості.

Характеристика типів фінансової стійкості: абсолютна фінансова стійкість, нормальна фінансова стійкість, нестійкий фінансовий стан, кризовий фінансовий стан. Розрахунок показників, що визначають тип фінансової стійкості підприємства. Рекомендації, що можуть бути надані після визначення типу фінансової стійкості.

8.4. Оцінка запасу фінансової стійкості.

Сутність та необхідність визначення запасу фінансової стійкості підприємства. Використання маржинального аналізу для розрахунку запасу фінансової стійкості. Визначення запасу фінансової стійкості у абсолютному та процентному виразі.

Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємств

9.1. Сутність, значення і принципи кредитування.

Підходи до визначення сутності кредиту. Кредитори та позичальники як суб'єкти кредитного процесу. Сутність та принципи кредитування.

9.2. Аналіз кредитоспроможності позичальника.

Сутність кредитоспроможності, мета її аналізу. Об'єкти оцінки кредитоспроможності позичальника. Основні джерела інформації для оцінки кредитоспроможності. Характеристика методів оцінки кредитоспроможності.

Система оціночних коефіцієнтів визначення кредитоспроможності: коефіцієнти ліквідності, коефіцієнти ефективності або оборотності, коефіцієнти фінансової стійкості (фінансового левериджу), коефіцієнти прибутковості, коефіцієнти обслуговування боргу. Сутність методу аналізу грошового потоку для оцінки кредитоспроможності. Оцінка кредитоспроможності на основі аналізу ділового ризику.

Визначення класу кредитоспроможності позичальника. Характеристика класів: А, Б, В, Г, Д. Залежність можливостей і умов надання кредиту від рейтингу позичальника.

Тема 10. Аналіз ділової активності підприємств

10.1. Теоретичні аспекти оцінки ділової активності підприємства.

Сутність та характеристика поняття "ділова активність підприємства". Рівні ділової активності підприємства, їх характеристика. Фактори,

що визначають рівень ділової активності підприємств: зовнішні (міжнародні, національні, ринкові) та внутрішні. Мета аналізу ділової активності. Аналіз виробництва та реалізації продукції. Аналіз собівартості продукції. Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства.

10.2. Система показників оцінки ділової активності підприємства.

Якісний та кількісний рівні оцінки ділової активності підприємства. Якісні критерії оцінки ділової активності. Абсолютні показники оцінки ділової активності.

Розрахунок та характеристика показників, що використовуються для аналізу ділової активності: коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності необоротних активів, коефіцієнт оборотності оборотних активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності готової продукції, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності власного капіталу, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. Показники, що характеризують тривалість одного обороту ресурсів: період обороту активів, період обороту необоротних активів, період обороту оборотних активів, період обороту готової продукції, період обороту запасів, період обороту дебіторської та кредиторської заборгованості, період обороту власного капіталу. Значення розрахунку показників оборотності для підприємства.

Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств

11.1. Завдання і джерела інформації для аналізу фінансових результатів.

Сутність та фактори, що впливають на розмір абсолютного розміру прибутку підприємства. Мета та завдання аналізу фінансових результатів. Джерела аналітичної інформації для проведення аналізу. Система "директ-кост" як теоретична база аналізу витрат та оптимізації прибутку.

11.2. Аналіз звіту про фінансові результати діяльності підприємства.

Показники, що є об'єктом аналізу звіту про фінансові результати. Використання вертикального та горизонтального аналізу в процесі аналізу фінансових результатів. Аналітична таблиця для визначення факторів, що впливають на формування фінансових результатів діяльності підприємства. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції. Аналіз розподілу і використання чистого прибутку.

11.3. Аналіз показників рентабельності.

Сутність поняття "рентабельність". Основні завдання оцінки рентабельності. Особливості оцінки рентабельності залежно від користувачів результатів аналізу. Система показників рентабельності: рентабельність активів, рентабельність сукупного капіталу, рентабельність власного капіталу, валова рентабельність реалізованої продукції (рентабельність продажу), операційна рентабельність реалізованої продукції, чиста рентабельність реалізованої продукції, рентабельність виробництва.

Тема 12. Аналіз інвестиційної активності підприємств

12.1. Економічна сутність та класифікація інвестицій.

Підходи до визначення поняття "інвестиції", основні характеристики інвестицій. Класифікація інвестицій: за видами, за об'єктами вкладення капіталу, за характером участі в інвестиційному процесі, у регіональному аспекті, за періодом інвестування, за формами власності, за ступенем ризику, за формами відтворення. Основні схеми фінансування інвестиційних проектів.

12.2. Методи оцінки інвестиційних проектів.

Оцінка показників ефективності проекту. Методи, засновані на облікових оцінках (строк окупності інвестицій, облікова норма прибутку). Методи, засновані на дисконтованих оцінках (чистий приведений дохід, індекс рентабельності інвестицій, внутрішня норма прибутку, дисконтований строк окупності інвестицій). Розрахунок та характеристика показників оцінки інвестиційних проектів. Аналіз невизначеності і ризику інвестиційних проектів. Аналіз порівняння методів оцінювання капітальних інвестицій та порівняння проектів. Оцінка вартості та аналіз дохідності фінансових активів.

Тема 13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства

13.1. Поняття, мета та завдання комплексного фінансового аналізу.

Об'єктивна необхідність проведення комплексного фінансового аналізу. Функціонально-організаційна структура комплексного фінансового аналізу. Мета організації та проведення комплексного фінансового аналізу, його об'єкт, суб'єкти та завдання. Інформаційна база комплексного фінансового аналізу. Часткові моделі комплексного фінансового аналізу. Моделі оцінки платоспроможності та ймовірності банкрутства

господарюючих суб'єктів як реалізація комплексного фінансового аналізу підприємства.

13.2. Процедура організації та проведення комплексного фінансового аналізу.

Модель обробки вхідної інформаційної бази – основний елемент процедури комплексного фінансового аналізу. Послідовність проведення комплексного фінансового аналізу. Сутнісне наповнення етапів процедури комплексного фінансового аналізу: постановка цільової функції, формування та реалізація первинної обробки вхідної фінансової інформації, формування та реалізація алгоритму обробки фінансової інформації, інтерпретація результатів комплексного фінансового аналізу та формування висновків, побудова сценаріїв формування, підтримки та розвитку економічного потенціалу підприємства.

Модуль "Фінансова безпека підприємств"

Змістовний модуль 1. Фінансова безпека підприємства, як складова економічної безпеки підприємства

Тема 1. Економічна безпека підприємств: сутність та шляхи формування

Значення категорії "економічна безпека". Характеристика терміну "безпека" і визначення його за суттю. Види безпеки. Елементи економічної безпеки. Рівні економічної безпеки. Фактори впливу на економічну безпеку.

Вплив глобалізації на економічну безпеку України. Проблема міжнародної економічної безпеки. Загрози міжнародній економічній безпеці та принципи її забезпечення.

Рівні економічної безпеки держави. Концепція економічної безпеки України. Фактори економічної безпеки України. Економічна безпека на рівні регіону (області), її загрози. Оцінка рівня економічної безпеки регіону. Економічна безпека на рівні підприємства (фірми). Ресурсно-функціональний підхід. Функціональні складові економічної безпеки.

Фактори економічної безпеки підприємства. Ефективність діяльності служб підприємства щодо забезпечення його економічної безпеки. Елементи загроз економічній безпеці підприємства. Класифікаційні ознаки загроз. Методи зменшення небезпек та загроз.

Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії, рівні та методи оцінки

Фінансова безпека як складова економічної безпеки підприємства. Концепція фінансової безпеки України. Понятійний апарат фінансової безпеки підприємства. Критерії фінансової безпеки підприємства. Сутнісні характеристики фінансової безпеки підприємства.

Сутність, зміст і завдання інформаційно-аналітичного і прогностичного забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Принципи фінансової безпеки підприємства. Умови забезпечення фінансової безпеки підприємства. Ознаки фінансової безпеки. Фінансова стратегія підприємства. Завдання щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Фактори впливу на рівень фінансової безпеки підприємства. Небезпеки і загрози, що впливають на фінансову безпеку.

Рівні фінансової безпеки підприємства. Зв'язок фінансової безпеки підприємства із забезпеченістю його фінансовими ресурсами.

Критерії та методи оцінки фінансової безпеки підприємства. Підходи до оцінки фінансової безпеки підприємства.

Взаємозалежність фінансової безпеки держави і підприємства. Мінімізація загроз та забезпечення інтересів фінансової безпеки.

Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

Система пріоритетних інтересів підприємства як основа механізму забезпечення його фінансової безпеки. Фінансові інтереси підприємства. Класифікація фінансових інтересів залежно від різних критеріїв. Алгоритм практичної реалізації фінансових інтересів підприємства. Теоретична модель реалізації фінансових інтересів підприємства залежно від загроз фінансовій безпеці та економічній стратегії підприємства.

Структура механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. Склад механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства. Функції механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Функціональна структура управління фінансовою безпекою підприємства. Використання SWOT-аналізу у вигляді підфункції забезпечення фінансової безпеки підприємства.

"Дерево" основних фінансових інтересів підприємства. Метод розробки сценаріїв розвитку подій. Алгоритм функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства. Види бенчмаркінгу. Методи бенчмаркінгу.

Типи фінансово-інвестиційної стратегії підприємства.

Змістовний модуль 2. Забезпечення фінансової безпеки підприємства

Тема 4. Адаптація підприємства як засіб забезпечення його фінансової безпеки

Поняття адаптації підприємства. Мета адаптації підприємства до факторів впливу зовнішнього середовища. Адаптація підприємства до змін у зовнішньому середовищі. Параметрична адаптація. Структурна адаптація.

Моделі поведінки підприємства, які визначають його готовність до адаптації. Сукупність адаптивних заходів підприємства. Складові адаптації. Адаптивна реакція підприємства. Процес адаптації. Класифікація адаптивної реакції підприємства.

Фінансове забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі. Бюджет адаптації.

Інформаційне забезпечення адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища.

Тема 5. Інформаційне забезпечення процесу формування фінансової безпеки

Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства. Сутність інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства. Мета інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства. Джерела інформації для визначення та моніторингу стану фінансової безпеки підприємства. Види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки.

Тема 6. Джерела регулювання діяльності підприємства та його фінансової безпеки

Характеристика нормативно-правової бази захисту фірми.

Міждержавна нормативно-правова база захисту фірми. Міждержавні економічні угоди України та інших держав. Національне законодавство, щодо забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання Цивільним, Кримінальним, Господарським, Податковим та іншими Кодексами України.

Порядок регулювання економічної та фінансової безпеки Законами України.

Державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень. Положення про систему безпеки фірми.

Роль Колективної угоди в процесі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Тема 7. Організація фінансової розвідки

Місце і роль фінансової розвідки в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємств.

Принципи фінансової розвідки.

Організація та ефективність фінансової розвідки

Джерела інформації фінансової розвідки та методи її збору.

Модуль "Оцінка вартості бізнесу"

Змістовний модуль 1. Концептуальні основи оцінки бізнесу

Тема 1. Предмет та зміст оцінки бізнесу

Предмет і метод вивчення курсу "Оцінка бізнесу". Логіка курсу.

Необхідність і організація оціночної діяльності в ринковій економіці.

Поняття оцінки ринкової вартості і сфера її застосування в сучасній економіці. Необхідність і можливість вартісної оцінки в українських умовах. Відмінність вартісної оцінки від бухгалтерської (балансової), аудиторської та рейтингової оцінки.

Об'єкти і суб'єкти вартісної оцінки. Майновий комплекс підприємства та бізнес як об'єкти оцінки. Вплив специфічних характеристик оцінюваного об'єкта на процес оцінки. Права і обов'язки експерта-оцінювача, вимоги до якості оціночних робіт та відповідальність оцінювача.

Основні цілі оцінки. Принципи оцінки.

Бази оцінки. Види вартості, які використовуються в оцінці. Ринкова база оцінки. Неринкові види вартості. Фактори, що впливають на вартість

підприємства і його майна. Єдність і протилежність ринкової вартості та ринкової ціни. Взаємозв'язок цілей оцінки, видів вартості, суб'єктів та об'єктів оцінки.

Тема 2. Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення

Історія розвитку оціночної діяльності в Україні. Міжнародна та вітчизняна практика оцінки бізнесу.

Регулювання оціночної діяльності в Україні. Закон про оцінку майна, майнових прав та оціночну діяльність. Стандарти оціночної діяльності. Нормативно-правове забезпечення вартісної оцінки в Україні. Контроль за здійсненням оціночної діяльності. Обмежувальні умови на проведення оцінки бізнесу. Професійна підготовка оцінювачів. Саморегульовані організації оцінювачів.

Випадки обов'язкового проведення оцінки. Організаційно-правова основа проведення незалежної оцінки бізнесу. Процедура укладання договору на оціночні роботи. Основні розділи договору. Права та відповідальність замовника та оцінювача.

Процес проведення незалежної оцінки бізнесу та його основні етапи.

Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу

Система необхідної для оцінки бізнесу інформації. Зовнішня і внутрішня інформація, її класифікація, вимоги до складу та структури. Достовірність та повнота інформаційної бази оцінки.

Фінансова звітність – основа інформаційної бази вартісної оцінки. Обмеженість фінансової звітності українських підприємств. Міжнародні стандарти обліку і звітності, особливості їх застосування при оцінці українських компаній.

Основні методи аналізу і коригувань фінансової звітності з метою оцінки бізнесу. Прогнозування, як невід'ємний елемент оцінки бізнесу.

Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу

Поняття доходу та грошового потоку підприємства (бізнесу), результати фінансової, інвестиційної та операційної діяльності компанії, використовувані для розрахунку її ринкової вартості. Види і моделі розрахунку грошового потоку. Тимчасова оцінка грошових потоків. Шість функцій грошової одиниці.

Система ризиків, що впливають на величину ринкової вартості різних об'єктів власності. Способи їх врахування в процесі оцінки.

Методичні підходи до оцінки бізнесу. Переваги і недоліки методів оцінки.

Узгодження результатів оцінки бізнесу. Звіт про оцінку вартості підприємства.

Тема 5. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу

Економічна сутність і закономірності дохідного підходу до оцінки різних об'єктів власності. Місце дохідного підходу в системі вартісної оцінки. Головні переваги оцінки бізнесу в рамках дохідного підходу.

Умови, діапазон застосування, система абстрагування і допусків у рамках дохідного підходу. Фактори вартості, що враховуються при оцінці з позицій дохідного підходу. Види вартості і принципи дохідного підходу до оцінки вартості підприємства.

Методи дохідного підходу. Метод дисконтування грошових потоків. Модель Гордона. Метод капіталізації доходів. Вибір фінансової бази. Основні етапи і способи розрахунку вартості. Порівняльна характеристика методів дохідного підходу.

Тема 6. Порівняльний підхід до оцінки бізнесу

Загальна характеристика порівняльного підходу. Умови застосування та особливості використання порівняльного підходу при оцінці українських підприємств. Основні етапи оцінки бізнесу з позицій порівняльного підходу. Інформаційно-правова база та особливості фінансового аналізу при використанні методів порівняльного підходу.

Методи порівняльного підходу. Метод компанії-аналога або метод ринку капіталу. Алгоритм і методика розрахунку ринкової вартості методом компанії-аналога. Вибір порівняльних підприємств, критерії відбору аналогічних компаній, визначення бази порівняння та розрахунок фінансових коефіцієнтів. Вибір і обчислення цінових мультиплікаторів, діапазон їх застосування. Формування підсумкової величини вартості.

Тема 7. Витратний підхід до оцінки бізнесу

Економічний зміст методів витратного підходу. Особливості витратного підходу до оцінки різних об'єктів власності. Методологічні закономірності і принципи витратного підходу до оцінки вартості підприємства (бізнесу). Ринкова вартість підприємства як різниця між ринковою вартістю його активів і зобов'язань. Умови застосування методів витратного підходу.

Методи витратного підходу, особливості їх застосування для оцінки українських підприємств. Загальна характеристика методу вартості чистих активів.

Метод ліквідаційної вартості. Поняття ліквідаційної вартості, її види. Умови застосування методу, його місце в системі процедури банкрутства. Основні етапи методу. Розробка календарного графіка ліквідації активів підприємства, коректування балансової вартості активів і зобов'язань.

Визначення витрат, пов'язаних із ліквідацією підприємства. Розрахунок ліквідаційної вартості як залишкової вартості бізнесу.

Змістовний модуль 2. Оцінка вартості бізнесу в конкретних цілях

Тема 8. Оцінка матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства

Характеристика майна підприємства, що підлягає оцінці.

Оцінка об'єктів нерухомості. Види вартості нерухомого майна. Дохідний та ринковий підходи до оцінки нерухомості. Визначення зносу будівель і споруд. Особливості оцінки земельних ділянок.

Оцінка ринкової вартості машин і устаткування. Дохідний, ринковий та витратний підхід до оцінки ринкової вартості машин та обладнання.

Оцінка вартості нематеріальних активів. Особливості обліку нематеріальних активів. Дохідний, ринковий і витратний підходи до оцінки нематеріальних активів. Особливості оцінки нематеріальних активів із використанням майнового підходу. Використання моделі активів в оцінці об'єктів інтелектуальної власності.

Оцінка вартості товарно-матеріальних запасів. Загальна характеристика товарно-матеріальних запасів. Класифікація товарно-матеріальних запасів за цільовим призначенням. Особливості обліку та оцінки товарно-матеріальних запасів.

Тема 9. Оцінка часток у підприємстві (бізнесі)

Підходи до оцінки часток у бізнесі. Види вартості емісійних цінних паперів. Підходи до оцінки неконтрольних (міноритарних) пакетів. Премії та знижки у визначенні ринкової вартості акцій. Моделі розрахунку ринкової вартості акцій і облігацій.

Тема 10. Оцінка вартості майна підприємства-боржника з метою продажу при банкрутстві

Особливості оцінки вартості майна підприємства в процесі антикризового управління. Порівняльний підхід до оцінки вартості майна підприємства-боржника. Майновий підхід до оцінки вартості майна підприємства-боржника. Дохідний підхід до оцінки вартості майна підприємства-боржника.

Тема 11. Оцінка вартості підприємства при реструктуризації

Реструктуризація: поняття, сутність, об'єкти. Мета реструктуризації. Види діяльності зі стратегічного напрямку реструктурування підприємств. Форми реструктуризації підприємств. Місце та роль оцінки при реструктуризації. Оцінка ринкової вартості підприємства при реструктуризації.

Тема 12. Оцінка бізнесу в системі управління підприємством

Місце та роль оцінки бізнесу в системі управління підприємством. Специфіка оцінки бізнес-напрямків і бізнес-одиниць у системі управління підприємством.

Оцінка бізнесу в системі антикризового управління. Практична реалізація основних принципів оцінки в системі антикризового управління. Оцінка бізнесу на різних стадіях арбітражного управління.

Сучасні управлінські технології оцінки вартості бізнесу.

4. Плани лекцій

Модуль "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

Змістовний модуль 1. Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів підприємництва

Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва

1. Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

2. Форми фінансування підприємств.

3. Критерії прийняття фінансових рішень.

Література: [44; 46 – 48; 64; 70; 71; 96; 101; 114; 115].

Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу

1. Вибір правової форми організації бізнесу.

2. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва без створення юридичної особи.

3. Особливості фінансової діяльності приватних підприємств.
4. Особливості фінансової діяльності господарських товариств.
5. Особливості фінансової діяльності кооперативів.

Література: [24; 45 – 48; 55; 64; 75; 88; 102; 115].

Тема 3. Формування власного капіталу підприємства

1. Складові власного капіталу підприємства.
2. Відображення складу та руху власного капіталу у звітності підприємства.
3. Первісне формування статутного капіталу підприємства.
4. Збільшення статутного капіталу підприємства.
5. Зменшення статутного капіталу підприємства.

Література: [27; 45; 46; 48; 70; 83; 88; 102; 114; 116].

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства

1. Класифікація внутрішніх джерел фінансування підприємства.
2. Самофінансування підприємства.
3. Забезпечення наступних витрат і платежів.
4. Чистий грошовий потік.

Література: [29; 46 – 48; 70; 100; 102; 115; 116].

Тема 5. Дивідендна політика підприємства

1. Економічний зміст дивідендної політики підприємства та її теоретичні основи.
2. Типи дивідендної політики підприємства.
3. Форми виплати дивідендів.
4. Оцінка ефективності дивідендної політики.

Література: [29; 34; 45; 46; 48; 75; 88; 100; 115; 116; 118].

Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів

1. Склад позичкового капіталу підприємства.
2. Фінансування підприємства за рахунок фінансових кредитів.
3. Фінансування підприємства шляхом випуску облігацій.
4. Комерційні кредити.

Література: [29; 34; 45 – 47; 55; 64; 70; 95; 96; 101; 102; 114].

Змістовний модуль 2. Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів підприємництва

Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства

1. Економічний зміст реорганізації підприємства.
2. Реорганізація, спрямована на укрупнення підприємств.
3. Реорганізація, спрямована на розукрупнення підприємств.
4. Перетворення як особлива форма реорганізації підприємств.

Література: [24; 29; 46; 48; 70; 100 – 102; 114; 115].

Тема 8. Фінансове інвестування підприємства

1. Сутність та види фінансових інвестицій підприємства.
2. Оцінка доцільності вкладень у боргові цінні папери.
3. Оцінка доцільності вкладень у корпоративні права.
4. Відображення фінансових інвестицій у звітності підприємства.

Література: [29; 44; 46 – 48; 75; 83; 96; 100; 114; 116].

Тема 9. Оцінка вартості підприємства

1. Економічна сутність оцінки вартості підприємства та порядок її здійснення.
2. Дохідний підхід до оцінки вартості підприємства.
3. Витратний підхід до оцінки вартості підприємства.
4. Ринковий підхід до оцінки вартості підприємства.

Література: [24; 29; 34; 46; 47; 70; 71; 88; 102; 114; 115].

Тема 10. Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин

1. Основні засади зовнішньоекономічної діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин.
2. Державне регулювання фінансових відносин у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів господарювання.
3. Фінансово-розрахункові умови експортно-імпортних договорів (контрактів).
4. Митне оформлення та оподаткування зовнішньоекономічних операцій.

Література: [29; 44; 46; 48; 55; 71; 75; 101; 102; 114].

Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві

1. Сутність та функції фінансового контролінгу.
2. Види фінансового контролінгу.
3. Система раннього попередження та реагування (СРПР).
4. Методи фінансового контролінгу.

Література: [29; 44; 46; 48; 70; 71; 75; 95; 101; 102; 114].

Модуль "Фінансовий аналіз"

Змістовний модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства

Тема 1. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу

- 1.1. Сутність, мета й завдання фінансового аналізу.
- 1.2. Основні напрямки й види фінансового аналізу.
- 1.3. Методи і прийоми фінансового аналізу.

Література: [19; 49; 51; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу

- 2.1. Необхідність, сутність і значення фінансової інформації.
- 2.2. Мета й завдання аналізу фінансових звітів.
- 2.3. Характеристика основних компонентів фінансової звітності.

Література: [19; 35; 49; 51; 53; 56; 84; 85; 118].

Змістовний модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства

Тема 3. Аналіз майна підприємства

3.1. Економічна сутність майна підприємства, його структура та класифікація.

3.2. Показники оцінки майнового стану підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 62; 84; 85; 91; 111].

Тема 4. Аналіз оборотних активів

4.1. Сутність і класифікація оборотних активів підприємства.

4.2. Основні показники оцінки стану, структури й ефективності використання оборотних активів підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємств

5.1. Аналіз наявності, складу й динаміки джерел формування майна.

5.2. Оцінка факторів, що впливають на співвідношення власних і позикових коштів.

5.3. Аналіз рентабельності капіталу.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117].

Тема 6. Аналіз грошових потоків

6.1. Поняття, види і значення грошових потоків для підприємства.

6.2. Аналіз руху грошових коштів.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 62; 63; 117].

Змістовний модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства

Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства

7.1. Економічна сутність ліквідності і платоспроможності підприємства.

7.2. Аналіз ліквідності балансу.

7.3. Аналіз показників ліквідності.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117].

Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємства

8.1. Сутність і фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства.

8.2. Методичні підходи до визначення фінансової стійкості.

8.3. Характеристика й визначення типу фінансової стійкості.

8.4. Оцінка запасу фінансової стійкості.

Література: [10; 19; 49; 53; 56; 62; 81; 84; 111].

Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємства

9.1. Сутність, значення і принципи кредитування.

9.2. Аналіз кредитоспроможності позичальника.

Література: [49; 63; 86; 117].

Тема 10. Аналіз ділової активності підприємства

10.1. Теоретичні аспекти оцінки ділової активності господарюючих суб'єктів.

10.2. Система показників оцінки ділової активності підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 111].

Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств

11.1. Завдання і джерела інформації для аналізу фінансових результатів.

11.2. Аналіз звіту про фінансові результати діяльності підприємства.

11.3. Аналіз показників рентабельності.

Література: [1; 19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117].

Тема 12. Аналіз інвестиційної активності підприємств

12.1. Економічна сутність та класифікація інвестицій.

12.2. Методи оцінки інвестиційних проектів.

Література: [49; 53; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства

13.1. Поняття, мета та завдання комплексного фінансового аналізу.

13.2. Процедура організації та проведення комплексного фінансового аналізу.

Література: [19; 49; 51; 56; 58; 111].

Модуль "Фінансова безпека підприємств"

Змістовний модуль 1. Фінансова безпека підприємства, як складова економічної безпеки підприємства

Тема 1. Економічна безпека підприємств: сутність та шляхи формування

1.1. Зміст економічної безпеки та її рівні.

1.2. Сутність економічної безпеки підприємства та її підсистеми.

1.3. Елементи загроз економічній безпеці підприємства.

1.4. Методи зменшення небезпек та загроз.

Література: [4; 22; 16; 26; 32; 61].

Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії, рівні та методи оцінки

2.1. Фінансова безпека як складова економічної безпеки підприємства.

2.2. Критерії та методи оцінки фінансової безпеки підприємства.

2.3. Взаємозалежність фінансової безпеки держави і підприємства.

Література: [20; 61].

Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

3.1. Система пріоритетних інтересів підприємства як основа механізму забезпечення його фінансової безпеки.

3.2. Структура механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

3.3. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства.

3.4. Бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Література: [3; 8; 16; 18; 22; 32].

Змістовний модуль 2. Забезпечення фінансової безпеки підприємства

Тема 4. Адаптація підприємства як засіб забезпечення його фінансової безпеки

4.1. Види і процес адаптації, адаптивна реакція підприємства.

4.2. Складові адаптації підприємства.

4.3. Класифікації адаптивної реакції підприємства.

4.4. Фінансове забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі.

4.5. Інформаційне забезпечення адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища.

Література: [4; 18; 22; 31].

Тема 5. Інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства

5.1. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства.

5.2. Сутність та види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки.

Література: [9; 26; 32].

Тема 6. Державне регулювання діяльності підприємства та його фінансової безпеки

6.1. Характеристика нормативно-правової бази захисту фірми.

6.2. Національне законодавство, щодо забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Література: [14; 21; 26; 38; 61].

Тема 7. Організація фінансової розвідки

7.1. Місце і роль фінансової розвідки в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємств.

7.2. Принципи фінансової розвідки.

7.3. Організація та ефективність фінансової розвідки

7.4. Джерела інформації фінансової розвідки та методи її збору.

Література: [9; 21; 26; 52].

Модуль "Оцінка вартості бізнесу"

Змістовний модуль 1. Концептуальні основи оцінки бізнесу

Тема 1. Предмет та зміст оцінки бізнесу

1. Поняття оцінки ринкової вартості і сфера її застосування в сучасній економіці.

2. Об'єкти і суб'єкти вартісної оцінки.

3. Основні цілі оцінки. Принципи оцінки.

4. Бази оцінки. Види вартості, які використовуються в оцінці.

Література: [11; 33; 37; 41; 65; 67; 87; 105; 119].

Тема 2. Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення

1. Нормативно-законодавче регулювання оціночної діяльності в Україні.

2. Організаційно-правова основа проведення незалежної оцінки бізнесу.

3. Договір на проведення оцінки підприємства (бізнесу).

4. Процес проведення оцінки бізнесу та його основні етапи.

Література: [25; 37; 65; 103 – 108; 123; 137; 138].

Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу

1. Інформація для оцінки бізнесу: види, класифікація, вимоги до складу та структури.
2. Критерії достовірності та повноти інформаційної бази оцінки.
3. Фінансова звітність – основа інформаційної бази вартісної оцінки.
4. Основні методи аналізу фінансової звітності з метою оцінки бізнесу.
5. Прогнозування, як елемент оцінки бізнесу.

Література: [5; 25; 33; 40; 50; 55; 65; 87; 89; 105].

Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу

1. Поняття доходу та грошового потоку підприємства (бізнесу) для розрахунку його ринкової вартості.
2. Види і моделі розрахунку грошового потоку.
3. Тимчасова оцінка грошових потоків. Шість функцій грошової одиниці.
4. Ризики ринкової вартості бізнесу та способи їх врахування в процесі оцінки.
5. Методичні підходи до оцінки бізнесу.
6. Узгодження результатів оцінки бізнесу. Звіт про оцінку вартості підприємства.

Література: [5; 11; 23; 25; 40; 50; 65; 67; 87; 89; 92; 105].

Тема 5. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу

1. Характеристика й сфера застосування дохідного підходу до оцінки бізнесу.
2. Метод дисконтування грошових потоків. Модель Гордона.
3. Метод капіталізації доходів.

Література: [5; 11; 25; 33; 40; 41; 50; 65; 67; 87; 89; 92; 105; 112; 119].

Тема 6. Порівняльний підхід до оцінки бізнесу

1. Загальна характеристика порівняльного підходу та умови його застосування.
2. Основні етапи оцінки бізнесу з позицій порівняльного підходу.
3. Інформаційно-правова база та особливості фінансового аналізу при використанні методів порівняльного підходу.
4. Методи порівняльного підходу. Цінові мультиплікатори.

Література: [25; 33; 41; 66; 67; 72].

Тема 7. Витратний підхід до оцінки бізнесу

1. Економічний зміст та сфера застосування витратного підходу.
2. Метод вартості чистих активів.
3. Метод ліквідаційної вартості.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 65 – 67; 110].

Змістовний модуль 2. Оцінка вартості бізнесу в конкретних цілях

Тема 8. Оцінка матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства

1. Оцінка об'єктів нерухомості.
2. Особливості оцінки земельних ділянок.
3. Оцінка ринкової вартості машин і устаткування.
4. Оцінка вартості нематеріальних активів.
5. Оцінка об'єктів інтелектуальної власності.
6. Оцінка вартості товарно-матеріальних запасів.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 55; 65; 66; 72; 98; 99; 107].

Тема 9. Оцінка часток у підприємстві (бізнесі)

1. Підходи до оцінки часток у бізнесі.
2. Моделі розрахунку ринкової вартості акцій і облігацій.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 66; 67; 93; 110; 119].

Тема 10. Оцінка вартості майна підприємства-боржника з метою продажу при банкрутстві

1. Поняття, види і етапи банкрутства підприємства.
2. Особливості оцінки вартості майна підприємства-боржника.
3. Підходи до оцінки вартості майна підприємства-боржника.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 65; 72; 87].

Тема 11. Оцінка вартості підприємства при реструктуризації

1. Сутність та об'єкти реструктуризації.
2. Форми реструктуризації підприємств.
3. Оцінка ринкової вартості підприємства при реструктуризації.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 65; 72; 87].

Тема 12. Оцінка вартості бізнесу в системі управління підприємством

1. Концепції управління вартістю підприємства.
 2. Місце та роль оцінки вартості бізнесу в системі управління підприємством.
 3. Особливості оцінки бізнес-напрямків і бізнес-одиниць у системі управління підприємством.
 4. Оцінка бізнесу в системі антикризового управління.
 5. Сучасні управлінські технології оцінки вартості бізнесу.
- Література:** [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 89; 93; 94; 110].

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття – це різновид аудиторного навчального заняття, метою якого є закріплення студентами теоретичних знань, які отримані під час лекційних занять та під час їх самостійної роботи. Семінарські заняття проводяться з однією академічною групою. При цьому організується дискусія з використанням підготовлених студентами тез на попередньо визначені теми. Результатом семінарських занять має бути знаходження відповіді на поставлені питання та вирішення проблемних питань та ситуацій, які виникають під час обговорення.

Семінари сприяють формуванню у студентів вміння самостійно засвоювати знання, аналізувати, синтезувати, абстрагувати, конкретизувати, узагальнювати. Розвивають увагу, мислення, інтерес до навчального предмета. У них беруть участь усі студенти. Семінари складаються з двох взаємопов'язаних ланок – самостійного вивчення студентами матеріалу та обговорення результатів їх самостійної пізнавальної діяльності.

Метою проведення семінарських занять є формування у студентів власної думки щодо поставлених питань, а також набуття ними навиків роботи з економічною літературою.

Семінарські заняття стимулюють розвиток продуктивного мислення студентів у процесі обговорення проблеми, що розглядається; залучають їх у колективну пізнавальну діяльність, створюють безпосередній контакт викладача зі студентами, залучають студентів до дискусії. За результа-

тами проведення семінарського заняття викладач оцінює підготовлені тези та виступи студентів, активність студентів у дискусії та їх уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Перелік запитань, що відносяться на семінарські заняття за модулем "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва", наведено у табл. 17.

Таблиця 17

**План проведення семінарських занять
за модулем "Фінансова
діяльність суб'єктів підприємництва"**

Назва теми	Перелік питань для розгляду	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів підприємництва			
Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємства різних форм організації бізнесу	1. Класифікація організаційно-правових форм суб'єктів підприємства. 2. Фінансування діяльності приватних підприємців в Україні. 3. Дискусія. Переваги та недоліки організації підприємств у формі приватного підприємства, господарських товариств різних видів щодо фінансування їх господарської діяльності. 4. Особливості фінансування державних та казенних підприємств	2	[23; 44 – 46; 48; 55; 64; 75; 88; 102; 116]
Тема 5. Дивідендна політика підприємства	1. Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики підприємства. 2. Теоретичні підґрунтя дивідендної політики підприємств в Україні. 3. Дискусія щодо проблем розподілу чистого прибутку акціонерних товариств у сучасних умовах господарювання та оподаткування дивідендів. 4. Дискусія. Обґрунтування дивідендної політики акціонерних товариств на різних стадіях їх життєвого циклу	2	[29; 45; 48; 75; 88; 100; 115; 116; 118]

1	2	3	4
Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	1. Характеристика позичкового капіталу підприємства. 2. Практична робота щодо залучення банківських кредитів для фінансування суб'єктів підприємництва. 3. Особливості фінансування підприємства шляхом випуску облігацій. 4. Вексельна форма комерційного кредитування підприємств в Україні. 5. Дискусія. Визначення переваг та недоліків фінансування підприємств за рахунок банківських та комерційних кредитів	2	[29; 34; 45 – 47; 55; 64; 70; 95; 96; 101; 102; 114]
Змістовний модуль 2. Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів підприємництва			
Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства	1. Характеристика реорганізації як специфічного напрямку фінансової діяльності підприємства. 2. Фінансові аспекти проведення злиття та приєднання підприємств. 3. Фінансова діяльність підприємства на етапі поділу та виділення. 4. Особливості фінансової діяльності при проведенні перетворення підприємства	2	[24; 29; 46; 48; 70; 100 – 102; 114; 115]
Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин	1. Види зовнішньоекономічних операцій підприємства. 2. Порядок розподілу валютної виручки від зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 3. Дискусія. Переваги та недоліки різних форм безготівкових розрахунків при веденні зовнішньоекономічної діяльності підприємств. 4. Порядок митного оформлення та основи оподаткування зовнішньоторговельних операцій підприємств	2	[29; 44; 46; 48; 55; 71; 75; 101; 102; 114]
Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві	1. Обґрунтування необхідності організації системи фінансового контролінгу на підприємствах. 2. Встановлення взаємозв'язку стратегічного і оперативного фінансового контролінгу. 3. Дискусія. Обґрунтування методів та інструментів стратегічного і оперативного фінансового контролінгу та їх характеристика	4	[29; 44; 46; 48; 70; 71; 75; 95; 101; 102; 114]

Перелік запитань, що виносяться на семінарські заняття за модулем "Фінансовий аналіз", наведено у табл. 18.

Таблиця 18

**План проведення семінарських занять за модулем
"Фінансовий аналіз"**

Назва теми	Перелік питань для розгляду	Кількість годин	Література
Змістовний модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства			
Тема 1. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу	Семінарське заняття 1. Значення фінансового аналізу в діяльності підприємства. 1. Становлення, зміст та роль фінансового аналізу в сучасних умовах господарювання. 2. Принципи та логіка аналітичної роботи у сфері фінансової діяльності підприємства. 3. Формалізовані та неформалізовані методи аналізу. 4. Зміст та методологія проведення експрес-аналізу фінансового стану підприємства	2	[19; 49; 51; 56; 62; 84; 85; 111]
Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	Семінарське заняття 2. Склад та якісна характеристика фінансової звітності підприємства. 1. Фінансова звітність як інформаційна база фінансового аналізу. 2. Основні форми фінансової звітності, їх структура та взаємозв'язок. 3. Специфіка інформаційного забезпечення фінансового аналізу в окремих галузях та на підприємствах різних організаційних форм	2	[19; 35; 49; 51; 53; 56; 84; 85; 118]

Перелік запитань, що виносяться на семінарські заняття за модулем "Фінансова безпека підприємств", наведено у табл. 19.

Перелік запитань, що відносяться на семінарські заняття за модулем "Оцінка вартості бізнесу", наведено у табл. 20.

План проведення семінарських занять за модулем "Фінансова безпека підприємств"

Програмні запитання	Кількість годин	Література
2	3	4
Змістовний модуль 1. Фінансова безпека підприємства як складова економічної безпеки підприємства		
Тема 1. Економічна безпека підприємств: сутність та шляхи формування. 1. Вплив глобалізації на економічну безпеку України. 2. Інституційні рівні системи економічної безпеки суспільства. 3. Проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах міжнародної фінансової кризи. 4. Джерела і форми прояву економічної небезпеки. 5. Система економічної безпеки підприємств і принципи її функціонування. 6. Методологічні підходи до визначення критеріїв і показників економічної безпеки суб'єктів господарювання	4	[9; 15; 17; 18; 20; 26; 31; 42; 52; 61]
Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії, рівні та методи оцінки. Питання до семінару: 1. Сутність та значення Концепції фінансової безпеки України, її зміст. 2. Взаємозалежність фінансової безпеки держави та підприємства. 3. Загрози і небезпеки для підприємства на світовому і національному рівнях. 4. Зони вразливості підприємства і фактори, що вражають його фінансові інтереси. 5. Критерії і показники фінансової безпеки підприємства. 6. Зв'язок фінансової безпеки підприємства із забезпеченістю його фінансовими ресурсами	4	[14 – 16; 52; 57]
Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки. Питання до семінару: 1. Еволюція механізмів безпеки у природі та в соціумі. 2. Моделювання загроз фінансовій безпеці підприємства стосовно специфіки його діяльності 3. Порядок мінімізації загроз та забезпечення фінансової безпеки підприємств. 4. Переваги превентивної стратегії над реактивною в процесі забезпечення фінансової безпеки підприємств. 5. Ресурси захисту підприємства. 6. Бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства. 7. Типи фінансово-інвестиційної стратегії підприємства в процесі забезпечення його фінансової безпеки	4	[9; 14 – 17; 32; 42; 26]

1	2	3
Змістовний модуль 2. Забезпечення фінансової безпеки підприємства		
<p>Тема 4. Адаптація підприємства як засіб забезпечення його фінансової безпеки. Питання до семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність адаптації та адаптивної реакції підприємства. 2. Моделі поведінки підприємства, які визначають його готовність до адаптації. 3. Сукупність адаптивних заходів підприємства. 4. Інформаційне забезпечення адаптації підприємства. 5. Організація планування процесу адаптації підприємства. 6. Фінансове забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі 	4	[8; 15; 17; 18; 21]
<p>Тема 5. Інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства. Питання до семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Планування як основа фінансової безпеки підприємства. 2. Інформаційно-аналітична робота як методологічна основа організації фінансової безпеки підприємства. 3. Джерела інформації для визначення та моніторингу стану фінансової безпеки підприємства. 4. Види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки. 5. Інформаційна війна та її характерні риси. 6. Методичні підходи до моніторингу фінансової безпеки підприємства 	4	[8; 9; 14 – 17; 42]
<p>Тема 6. Державне регулювання діяльності підприємства та його фінансової безпеки. Питання до семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Архітектура системи правового регулювання забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання. 2. Роль Цивільного та Господарського Кодексів у забезпеченні фінансової безпеки суб'єкта господарювання. 3. Характеристика міждержавної нормативно-правової бази захисту підприємства. 4. Державний контроль за додержанням законодавства про захист інтересів суб'єктів господарювання. 5. Сутність та зміст Положення про систему безпеки фірми. 6. Роль Колективної угоди в процесі забезпечення фінансової складової економічної безпеки підприємства 	4	[8; 9; 15; 20; 22; 36; 38; 52]
<p>Тема 7. Організація фінансової розвідки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Промислова та економічна розвідка як засоби інформаційного пошуку. 2. Організація збирання інформації у зовнішньому середовищі. 3. Місце і роль фінансової розвідки в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємств. 4. Джерела інформації фінансової розвідки та методи її збору. 5. Методи перевірки ділового партнера. 6. Критерії ефективності фінансової розвідки. 7. Відповідальність за незаконне ведення ділової розвідки 	2	[3; 8; 16; 18; 22; 32]

**План проведення семінарських занять за модулем
"Оцінка вартості бізнесу"**

Назва теми	Перелік питань для розгляду	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Концептуальні основи оцінки бізнесу			
Тема 1. Предмет та зміст оцінки бізнесу	1. Необхідність і організація оціночної діяльності в ринковій економіці. 2. Поняття оцінки ринкової вартості і сфера її застосування в сучасній економіці. 3. Відмінність вартісної оцінки від бухгалтерської (балансової), аудиторської та рейтингової оцінки. 4. Бізнес як товар та об'єкт оцінки. 5. Класифікація видів вартості в оціночній практиці. 6. Проблемний підхід до оцінки ринкової вартості бізнесу	2	[11; 33; 37; 41; 65; 67; 87; 105; 119]
Тема 2. Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення	1. Становлення та розвиток оціночної діяльності в Україні. 2. Міжнародна та вітчизняна практика оцінки бізнесу. 3. Державне регулювання оціночної діяльності в Україні. 4. Контроль за здійсненням оціночної діяльності. 5. Порядок професійної підготовки оцінювачів	2	[25; 37; 65; 103 – 108; 123; 137; 138]
Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу	1. Система інформації для оцінки бізнесу. 2. Вимоги до інформаційної бази оцінки бізнесу. 3. Міжнародні стандарти обліку і звітності, особливості їх застосування при оцінці українських компаній. 4. Основні методи аналізу фінансової звітності з метою оцінки бізнесу	2	[5; 25; 33; 40; 50; 55; 65; 87; 89; 105]
Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу	1. Результати діяльності підприємства та їх вплив на ринкову вартість бізнесу. 2. Моделі грошового потоку. 3. Ризики та порядок їх врахування в процесі оцінки бізнесу. 4. Переваги і недоліки методичних підходів до оцінки вартості бізнесу. 5. Узгодження результатів оцінки бізнесу. Звіт про оцінку вартості підприємства	2	[5; 11; 23; 25; 40; 50; 65; 67; 87; 89; 92; 105]

1	2	3	4
Змістовний модуль 2. Оцінка вартості бізнесу в конкретних цілях			
Тема 8. Оцінка матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства	1. Характеристика майна підприємства, що підлягає оцінці. 2. Види вартості нерухомого майна та підходи до їх оцінки. 3. Порядок оцінки земельних ділянок. 4. Особливості оцінки нематеріальних активів. 5. Особливості оцінки об'єктів інтелектуальної власності. 6. Особливості оцінки товарно-матеріальних запасів	2	[5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 55; 65; 66; 72; 98; 99; 107]
Тема 12. Оцінка вартості бізнесу в системі управління підприємством	1. Концепції управління вартістю підприємства. 2. Місце та роль оцінки вартості бізнесу в системі управління підприємством. 3. Оцінка бізнесу в системі антикризового управління. 4. Сучасні управлінські технології оцінки вартості бізнесу	4	[5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 89; 93; 94; 110]

6. Плани практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом виконання студентом відповідно до сформульованих завдань.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь, навичок студентів; постановку загальної проблеми та її обговорення; розв'язування завдань з їх обговоренням; виконання контрольних завдань, їх перевірку і оцінку. Оцінки отримані студентом за окремі практичні завдання враховуються при формуванні підсумкової оцінки.

Вивчення модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" передбачає проведення практичних занять за темами, наведеними у табл. 21.

План проведення практичних занять за модулем "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

Назва теми	Перелік питань для розгляду	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів підприємництва			
Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва	Практичне завдання щодо встановлення грошових потоків у рамках фінансової, інвестиційної та операційної діяльності підприємств. Розрахунок потреби в капіталі для фінансування оборотних активів підприємства	2	[44; 46 – 48; 64; 70; 71; 96; 101; 115]
Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу	Практичні завдання щодо визначення складових власного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю, акціонерного товариства при заснуванні підприємств та заповнення I розділу пасиву їх балансу	2	[24; 44 – 46; 48; 55; 64; 75; 88; 102; 115]
Тема 3. Формування власного капіталу підприємства	Практичні завдання щодо розрахунку курсів акцій акціонерного товариства, визначення параметрів корпоративних прав підприємства при зміні його статутного капіталу, відображення результатів фінансових операцій у звітності підприємства	2	[27; 45; 46; 48; 70; 83; 88; 102; 114; 116]
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства	Практичне завдання щодо розрахунку чистого грошового потоку підприємств у рамках різних видів діяльності, відображення у звітності підприємства результатів проведення реструктуризації активів та виявлених внутрішніх резервів фінансових ресурсів	4	[29; 46 – 48; 70; 100; 102; 115; 116]
Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	Практичні завдання щодо визначення ефективної ставки відсотку за облігаціями та обґрунтування вибору варіанта параметрів емісії облігацій підприємства	2	[29; 34; 45 – 47; 55; 64; 70; 95; 96; 101; 102; 114]

1	2	3	4
Змістовний модуль 2. Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів підприємництва			
Тема 8. Фінансове інвестування підприємства	Вирішення практичних завдань щодо аналізу доцільності вкладання коштів підприємства в корпоративні права та боргові цінні папери. Оцінка вартості фінансових інвестицій підприємства та її відображення у звітності	4	[29; 44; 46 – 48; 75; 83; 96; 100; 114; 116]
Тема 9. Оцінювання вартості підприємства	Практичне завдання щодо оцінювання вартості підприємства за дохідним та ринковим підходами	4	[24; 29; 34; 46; 47; 70; 71; 88; 102; 114; 115]

Вивчення модуля "Фінансовий аналіз" передбачає проведення практичних занять за темами, що відносяться до другого та третього змістовного модуля. Тематика практичних занять наведена у табл. 22.

Таблиця 22

Перелік тем практичних занять за модулем "Фінансовий аналіз"

Тема	Тематика та зміст практичних занять	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства			
Тема 3. Аналіз майна підприємства	Аналіз майнового стану підприємства: вертикальний та горизонтальний аналіз майна підприємства; розрахунок коефіцієнтів зносу, придатності основних засобів, та інших показників оцінки майнового стану	2	[19; 49; 51; 53; 56; 62; 84; 85; 91; 111]
Тема 4. Аналіз оборотних активів	Аналіз складу та ефективності використання оборотних активів підприємства: аналіз складу та структури оборотних активів підприємства; розрахунок показників стану та ефективності використання оборотних активів	2	[19; 49; 51; 53; 56; 62; 84; 85; 111]
Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємств	Аналіз структури капіталу підприємства: аналіз структури та динаміки власного капіталу; аналіз структури та динаміки позикового капіталу; аналіз складу кредиторської заборгованості	4	[19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117]

1	2	3	4
Тема 6. Аналіз грошових потоків	Розрахунок тривалості фінансового циклу: схема та алгоритм розрахунку тривалості фінансового циклу; розрахунок показників оборотності виробничих запасів підприємства, оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства; визначення тривалості фінансового циклу на підприємстві та формування сукупності заходів, спрямованих на її оптимізацію	2	[19; 49; 51; 53; 56; 62; 63; 117]
Змістовний модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства			
Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств	Розрахунок і аналіз показників ліквідності: оцінка ліквідності балансу через співставлення відповідних груп статей активу і пасиву балансу; розрахунок показників ліквідності, порівняння отриманих значень із нормативними (рекомендованими); формування висновків щодо рівня ліквідності підприємства	4	[19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117]
Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємств	Оцінка фінансової стійкості господарюючого суб'єкта: визначення типу фінансової стійкості підприємства (агрегатний підхід); розрахунок показників, що використовуються для оцінки фінансової стійкості (коефіцієнтний підхід), порівняння отриманих значень із нормативними; надання висновків щодо рівня фінансової стійкості аналізованого підприємства; оцінка запасу фінансової стійкості на основі маржинального аналізу	4	[10; 19; 49; 53; 56; 62; 81; 84; 111]
Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємств	Оцінка кредитоспроможності позичальника на основі фінансових коефіцієнтів: розрахунок оціночних коефіцієнтів за групами: коефіцієнти ліквідності, коефіцієнти оборотності, коефіцієнти фінансової стійкості, коефіцієнти прибутковості, коефіцієнти обслуговування боргу (за методикою НБУ); формування висновків щодо можливості надання кредиту	2	[49; 63; 86; 117]

1	2	3	4
Тема 10. Аналіз ділової активності підприємств	Розрахунок показників ділової активності підприємства: розрахунок коефіцієнтів оборотності: сукупних активів, необоротних та оборотних активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості, власного капіталу; розрахунок періодів обороту відповідних показників; формування висновків щодо рівня та динаміки ділової активності досліджуваного підприємства	4	[19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 111]
Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств	Аналіз прибутковості підприємства: аналіз структури формування фінансових результатів підприємства на базі ф. № 2 "Звіт про фінансові результати"; розрахунок та аналіз показників рентабельності; формування висновків щодо напрямів підвищення прибутковості досліджуваного підприємства	4	[1; 19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117]
Тема 12. Аналіз інвестиційної активності підприємств	Оцінка показників ефективності проекту: розрахунок чистого приведеного доходу, індексу рентабельності, внутрішньої норми дохідності, дисконтованого періоду окупності; висновок щодо доцільності реалізації аналізованого проекту	2	[49; 53; 56; 62; 84; 85; 111]
Тема 13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства	Визначення ймовірності банкрутства підприємства з використанням моделей комплексного фінансового аналізу: розрахунок імовірності банкрутства за моделлю Альтмана; за моделлю Спрінгейта; за універсальною дискримінантною моделлю	2	[19; 49; 51; 56; 58; 111]

Перелік тем, що виносяться на практичні заняття за модулем "Фінансова безпека підприємств", наведено у табл. 23.

Таблиця 23

Перелік тем практичних занять за модулем "Фінансова безпека підприємств"

Назва теми	Теми практичних занять	Кількість годин	Література
Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії, рівні та методи оцінки	Визначення критеріїв, рівнів фінансової безпеки підприємства та застосування методів оцінки	4	[20; 61]
Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	Застосування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства	4	[3; 8; 16; 18; 22; 32]

Вивчення модуля "Оцінка вартості бізнесу" передбачає проведення практичних занять за темами, наведеними у табл. 24.

Таблиця 24

Перелік тем практичних занять за модулем "Оцінка вартості бізнесу"

Назва теми	Перелік питань для розгляду	Кількість годин	Література
Змістовний модуль 1. Концептуальні основи оцінки бізнесу			
Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу	Визначення вартості грошей у часі	2	[5; 11; 23; 25; 40; 50; 65; 67; 87; 89; 92; 105]
Тема 5. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу	Застосування методів доходного підходу до оцінки вартості бізнесу	4	[5; 11; 25; 33; 40; 41; 50; 65; 67; 87; 89; 92; 105; 112; 119]
Тема 6. Порівняльний підхід до оцінки бізнесу	Застосування методів порівняльного підходу до оцінки вартості бізнесу	4	[25; 33; 41; 66; 67; 72]
Тема 7. Витратний підхід до оцінки бізнесу	Застосування методів витратного підходу до оцінки вартості бізнесу	4	[5; 11; 23; 25; 33; 65 – 67; 110]
Змістовний модуль 2. Оцінка вартості бізнесу в конкретних цілях			
Тема 9. Оцінка часток в підприємстві (бізнесі)	Оцінка вартості цінних паперів підприємства	2	[5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 66; 67; 93; 110; 119]
Тема 10. Оцінка вартості майна підприємства з метою продажу при банкрутстві	Оцінка вартості майна підприємства з метою продажу при його ліквідації	2	[5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 65; 72; 87]
Тема 11. Оцінка вартості підприємства при реструктуризації	Оцінка вартості підприємства при реструктуризації	2	[5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 65; 72; 87]

7. Плани лабораторних занять

Лабораторні завдання виконуються в рамках вивчення модуля "Фінансовий аналіз" та становлять різновид аудиторних навчальних занять, метою яких є формування практичних вмінь та навичок студентів, спрямованих на виконання аналітичних розрахунків із використанням програмного забезпечення та ІТ-технологій і формування відповідних висновків за визначеним напрямом аналітичних досліджень у сфері оцінки фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства.

Оцінки, отримані студентом за окремі лабораторні заняття, враховуються при виставленні поточного рейтингу. Тематика лабораторних занять за модулем "Фінансовий аналіз" наведена в табл. 25.

Таблиця 25

Перелік тем лабораторних занять

Тема	Тематика та зміст лабораторних занять	Кількість годин	Література
Змістовний модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства			
Тема 4. Аналіз оборотних активів	Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку показників оцінки стану та ефективності використання оборотних активів підприємства	2	[19; 49; 51; 53; 56; 62; 84; 85; 111]
Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємств	Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку показників структури джерел фінансування підприємства	2	[19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117]
Змістовний модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства			
Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств	Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для оцінки ліквідності балансу та розрахунків коефіцієнтів ліквідності	2	[19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117]
Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємств	Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для визначення типу фінансової стійкості підприємства та розрахунку відносних показників фінансової стійкості	2	[10; 19; 49; 53; 56; 62; 81; 84; 111]
Тема 10. Аналіз ділової активності підприємств	Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку коефіцієнтів та періодів оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства	2	[19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 111]
Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств	Побудова аналітичних таблиць у середовищі MS Excel для розрахунку показників прибутковості та рентабельності підприємств	2	[1; 19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117]

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (далі ІНДЗ) виконується за модулем "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" та передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних знань і практичних навичок із дисципліни та застосування їх у конкретних ситуаціях; розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами

щодо організації та управління фінансовою діяльністю суб'єктів підприємства.

ІНДЗ видається студенту викладачем на початку вивчення модуля. Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання (ІНДЗ) виконується самостійно за консультування викладача протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Студент має надати ІНДЗ для перевірки наприкінці семестру, у визначений викладачем термін, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Остаточна оцінка за виконання ІНДЗ визначається викладачем під час індивідуальної співбесіди зі студентом. Оцінка враховується при виставленні загальної оцінки з модуля.

Під час виконання ІНДЗ студент повинен ознайомитись із літературними джерелами з обраної теми, знати методику здійснення необхідних економічних розрахунків. При цьому робота має носити творчий характер і бути спрямованою на вирішення певної проблеми чи на висловлення особистого погляду автора роботи на проблему, яка розглядається в роботі.

ІНДЗ складається з:

титульної сторінки;

змісту;

вступу;

основної частини;

висновків;

списку використаної літератури;

додатків (за необхідності).

Титульна сторінка оформляється згідно з загальними вимогами і повинна містити назву університету; назву кафедри; назву навчальної дисципліни, назву модуля; тему ІНДЗ; прізвище, ініціали студента, номер академічної групи. Загальною назвою ІНДЗ є назва її теоретичної частини.

Зміст містить найменування усіх розділів, пунктів та номери їх початкових сторінок.

У вступі подають актуальність обраної теми, мету роботи, завдання, які ставить перед собою студент при її виконанні, об'єкт і предмет дослідження.

Основна частина ІНДЗ складається з двох частин: теоретичної та практичної.

Теоретичний матеріал наводиться студентом в узагальненому вигляді з посиланнями на відповідні джерела з обов'язковим подальшим

критичним аналізом проблеми обраної для дослідження. У теоретичному розділі індивідуальної роботи розкривається економічний зміст обраної теми, дається огляд літературних джерел, формулюються невирішені питання, висвітлюються існуючі проблеми, пропонуються та обґрунтовуються шляхи їх розв'язання. Теоретична частина повинна містити 2 підрозділи, один з яких обов'язково повинен розкривати проблему в межах теми дослідження та шляхи її вирішення.

Практична частина складається з ситуаційного завдання, вирішення якого має супроводжуватися змістовними поясненнями та обґрунтованими висновками.

У висновках містяться підсумки проведених студентом досліджень, розроблені власні пропозиції та рекомендації.

Список використаної літератури складається з законодавчо-нормативних документів, учбово-методичної літератури, спеціальної літератури, періодичних видань (журнали, газети та ін.). Список використаної літератури необхідно скласти за абеткою.

У додатках містяться статистичні та допоміжні дані, ілюстративний матеріал виконаного дослідження.

Обсяг ІНДЗ повинен становити у друкованому варіанті 17 – 25 сторінок. Орієнтовна кількість сторінок у розділах: зміст – 1 с.; вступ – 1 с.; теоретична частина – 10 – 15 с.; практична частина з висновками та пропозиціями – 2 – 3 с.; висновки – 1 – 2 с.; список літератури – 1 – 2 с.

Варіант теоретичної частини обирається згідно зі списком студентів у групі з переліку запропонованих тем.

Перелік тем теоретичного розділу

1. Організація та управління фінансовою діяльністю підприємств.
2. Самофінансування підприємства як головне джерело його внутрішніх фінансових ресурсів.
3. Форми фінансування господарської діяльності акціонерних товариств в Україні.
4. Порядок формування та зміни статутного капіталу акціонерного товариства.
5. Дивідендна політика підприємств в сучасних умовах господарювання.
6. Проблеми фінансування підприємств за рахунок випуску облігацій у сучасних умовах господарювання.

7. Форми безготівкових розрахунків суб'єктів підприємництва у зовнішньоекономічній діяльності.
8. Прогнозування банкрутства підприємства в системі раннього попередження та реагування.
9. Організація фінансового контролінгу на підприємстві.
10. Сучасні методичні підходи до оцінювання дохідності акцій підприємств.
11. Митне оформлення та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
12. Формування власного капіталу акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю.
13. Проблеми залучення позикового капіталу підприємствами в Україні.
14. Підходи щодо оптимізації величини та структури капіталу підприємства.
15. Особливості банківського кредитування підприємств в Україні.
16. Особливості формування фінансового капіталу малих підприємств в Україні.
17. Порядок формування та зміни статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю.
18. Розподіл та використання валютної виручки експортером.
19. Підходи щодо оцінювання інвестиційної привабливості боргових цінних паперів.
20. Реорганізація підприємств шляхом поділу та виділення.
21. Реорганізація підприємства шляхом злиття та приєднання.
22. Перетворення як особлива форма реорганізації підприємств.
23. Особливості фінансової діяльності приватного підприємця.
24. Особливості фінансової діяльності приватного підприємства.
25. Порядок нарахування та сплати дивідендів в Україні.
26. Порядок нарахування та сплати дивідендів державі.
27. Проблеми оцінювання вартості бізнесу в Україні

Розрахункові справи до практичної частини

Завдання 1 (до теоретичних тем 1; 8; 12; 19)

Прийнято рішення про реорганізацію акціонерного товариства "Олена" шляхом приєднання його до акціонерного товариства "Ксена". Співвідношення, з яким робиться обмін корпоративних прав при приєднанні, становить 3 : 2. Як доплата до корпоративних прав АТ "Ксена" ви-

плачує на користь акціонерів АТ "Олена" компенсацію в розмірі 3,75 грн за кожну акцію номінальною вартістю 75 грн.

Баланс АТ "Олена" до приєднання наведено у табл. 26, баланс АТ "Ксена" до реорганізації наведено у табл. 27.

Таблиця 26

Баланс акціонерного товариства "Олена" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Основні засоби	750	1. Статутний капітал	630
2. Запаси і витрати	225	2. Додатковий капітал	90
3. Дебіторська заборгованість	150	3. Резервний капітал	60
4. Грошові кошти	30	4. Зобов'язання	375
Баланс	1 155	Баланс	1 155

Таблиця 27

Баланс акціонерного товариства "Ксена" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Основні засоби	2 100	1. Статутний капітал	1 800
2. Запаси і витрати	450	2. Додатковий капітал	450
3. Дебіторська заборгованість	300	3. Резервний капітал	300
4. Грошові кошти	150	4. Зобов'язання	450
Баланс	3 000	Баланс	3 000

Визначити особливості фінансового механізму проведення приєднання підприємств. Скласти баланс акціонерного товариства "Ксена" після приєднання до нього акціонерного товариства "Олена". Розрахувати балансовий курс акцій АТ "Ксена" до і після реорганізації. Зробити висновки.

Завдання 2 (до теоретичних тем 2; 9; 14; 23)

На загальних зборах акціонерного товариства "Космос" та акціонерного товариства "Орбіта" було прийнято рішення про реорганізацію цих

підприємств шляхом їх злиття та створення нового акціонерного товариства "Оріон".

Номінальний курс акцій обох акціонерних товариств встановлено на рівні 50 грн. Ринковий курс акцій АТ "Космос" становить 180 %, АТ "Орбіта" – 150 %. Менеджмент та власники товариств дійшли згоди, що ринковий курс корпоративних прав відображає вартість підприємства, а отже, може слугувати базою для встановлення пропорцій обміну акцій підприємств, що реорганізуються, на акції новоствореного підприємства. Баланси обох підприємств до реорганізації наведено у табл. 28 та табл. 29.

Таблиця 28

Баланс акціонерного товариства "Космос" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	30 000	1. Статутний капітал	20 000
2. Оборотні активи	50 000	2. Додатковий капітал	10 000
		3. Резервний капітал	4 000
		4. Нерозподілений прибуток	6 000
		4. Зобов'язання	40 000
Баланс	80 000	Баланс	80 000

На зборах засновників АТ "Оріон" прийнято рішення про формування статутного капіталу в розмірі 60 000 тис. грн, шляхом емісії 1 200 тис. шт. акцій номіналом 50 грн.

Визначити особливості фінансового механізму проведення злиття підприємств. Скласти баланс новоствореного акціонерного товариства "Оріон". Розрахувати балансові курси акцій підприємств до і після реорганізації. Зробити висновки.

Таблиця 29

Баланс акціонерного товариства "Орбіта" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	60 000	1. Статутний капітал	30 000
2. Оборотні активи	40 000	2. Додатковий капітал	12 000
		3. Резервний капітал	6 000
		4. Нерозподілений прибуток	2 000
		4. Зобов'язання	50 000
Баланс	100 000	Баланс	100 000

Завдання 3 (до теоретичних тем 3; 10; 16; 24)

Збори учасників ТОВ "Смак" прийняли рішення про його поділ на два товариства: "Українське печиво" та "Домашній пряник" у співвідношенні 70 : 30. Баланс ТОВ "Смак" до реорганізації наведено у табл. 30.

Таблиця 30

Баланс ТОВ "Смак" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Основні засоби	500	1. Статутний капітал	420
2. Запаси і витрати	150	2. Додатковий капітал	60
3. Дебіторська заборгованість	130	3. Резервний капітал	70
4. Грошові кошти	20	4. Зобов'язання	250
Баланс	800	Баланс	800

Скласти роздільний баланс ТОВ "Смак" за умови, що в процесі реорганізації була проведена переоцінка основних засобів на 20 %, а також була списана безнадійна дебіторська заборгованість обсягом 30 тис. грн. Визначте особливості фінансового механізму проведення поділу підприємств.

Завдання 4 (до теоретичних тем 4; 11; 17; 25)

З метою розширення можливостей фінансування підприємства було прийнято рішення про перетворення товариства з обмеженою відповідальністю "Авторемонт" на акціонерне товариство "Автосервіс". Учасники ТОВ здійснюють обмін своїх часток на акції за номінальною вартістю. Баланс ТОВ "Авторемонт" до реорганізації наведено у табл. 31.

Таблиця 31

Баланс ТОВ "Авторемонт" до реорганізації

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	14 000	1. Статутний капітал	8 000
2. Оборотні активи	6 000	2. Додатковий капітал	600
		3. Резервний капітал	1 400
		4. Нерозподілений прибуток	
		5. Зобов'язання	10 000
Баланс	20 000	Баланс	20 000

Одночасно з перетворенням проводиться збільшення статутного капіталу на основі додаткової емісії акцій загальною номінальною вартістю 2 млн грн. Курс емісії акцій – 120 %.

Для поліпшення структури капіталу запропоновано здійснити операцію трансформації заборгованості перед одним із кредиторів у власний капітал, на що спрямовується 25 % акцій додаткової емісії. Решта акцій планується розмістити на ринку капіталів. Накладні витрати, пов'язані з перетворенням та збільшенням статутного капіталу, становлять 50 тис. грн.

Збільшення власного капіталу спрямовується на поповнення оборотних активів нового підприємства.

Скласти баланс ВАТ "Автосервіс". Проаналізувати динаміку та структуру капіталу підприємства до і після реорганізації. Зробити висновки щодо зміни фінансового стану підприємства після реорганізації.

Завдання 5 (до теоретичних тем 5; 13; 20; 28)

Акціонерне товариство "Фактор" знаходиться у фінансовій кризі та має у балансі непокриті збитки у розмірі 18 000 тис. грн. Баланс АТ "Фактор" наведено у табл. 32.

З метою покриття балансових збитків Загальними зборами акціонерів прийнято рішення провести санацію балансу підприємства шляхом передачі до анулювання 1 000 тис. акцій номінальною вартістю 20 грн. Накладні витрати, пов'язані зі зменшенням статутного капіталу підприємства, складають 15 тис. грн.

Таблиця 32

Баланс АТ "Фактор"

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	72 000	1. Статутний капітал	96 000
2. Запаси	40 000	2. Непокритий збиток	(18 000)
3. Дебіторська заборгованість	13 800	3. Довгострокові зобов'язання	36 000
4. Грошові кошти	200	4. Короткострокові зобов'язання	12 000
Баланс	126 000	Баланс	126 000

З метою мобілізації коштів для фінансування санаційних заходів виробничо-технічного характеру, проведена інвентаризація майна товариства за результатами якої реалізовані сировина та матеріали, які не

використовуються у виробничому процесі, на суму 8 500 тис. грн, балансова вартість майна складала 10 000 тис. грн. Також реалізовані основні фонди, які використовувалися з низькою ефективністю, на суму 35 000 тис. грн, їх балансова вартість складала 30 000 тис. грн.

Опишіть фінансовий механізм реструктуризації активів підприємства. Скласти баланс АТ "Фактор" після його санації та реструктуризації активів. Зробити висновок щодо зміни фінансового стану підприємства.

Завдання 6 (до теоретичних тем 6; 15; 21; 27)

Публічне акціонерне товариство "Валентин" знаходиться у фінансовій кризі та має непокриті збитки у балансі. Баланс підприємства наведено у табл. 33.

З метою покриття балансових збитків загальними зборами акціонерів прийнято рішення передати безкоштовно до анулювання 120 тис. акцій номінальною вартістю 50 грн. Накладні витрати, пов'язані зі зменшенням статутного капіталу підприємства складають 15 тис. грн.

З метою залучення фінансових ресурсів для фінансування переозброєння виробництва та освоєння нового виду продукції загальними зборами акціонерів прийнято рішення щодо збільшення статутного капіталу підприємства на 50 % шляхом додаткової емісії корпоративних прав. Курс емісії встановлено на рівні 105 %.

Таблиця 33

Баланс АТ "Валентин"

Актив	Тис. грн	Пасив	Тис. грн
1. Необоротні активи	7 910	1. Статутний капітал	10 000
2. Запаси	3 300	2. Резервний капітал	90
3. Дебіторська заборгованість	1 170	3. Непокритий збиток	(5 700)
4. Грошові кошти	120	4. Довгострокові зобов'язання	5 410
		5. Короткострокові зобов'язання	2 700
Баланс	12 500	Баланс	12 500

Накладні витрати, пов'язані зі збільшенням статутного капіталу підприємства складають 15 тис. грн.

Скласти баланс акціонерного товариства після покриття балансових збитків та після збільшення статутного капіталу шляхом додаткової емісії акцій. Проаналізувати динаміку балансового курсу корпоративних

прав підприємства. Визначити ринковий курс акцій підприємства після додаткової емісії, якщо після санації балансу підприємства ринковий курс дорівнював номінальному.

Завдання 7 (до теоретичних тем 7; 18; 22; 26)

Трьома фізичними особами Антоновим І. П., Білоусовим В. Ю., Василенко О. А. прийнято рішення про заснування товариства з обмеженою відповідальністю "Полімер". Формування статутного капіталу ТОВ характеризуються такими даними. Зазначена в установчих документах частка окремих учасників у статутному капіталі становить: Антонов І. П. – 45 %; Білоусов В. Ю. – 30 %; Василенко О. А. – 25 %.

На момент реєстрації ТОВ Антонов І. П. вніс 40 % його частки в статутному капіталі; Білоусов В. Ю. – 60 тис. грн.; Василенко О. А. – 50 тис. грн., що складає по 100 % їх особистого внеску.

Протягом наступного звітнього року усі заборгованості за внесками до статутного фонду підприємства були погашені.

У звітному році підприємством отримано 70 тис. грн чистого прибутку. Загальними зборами учасників вирішено сформувати за рахунок чистого прибутку мінімально необхідний розмір резервного капіталу підприємства, 10 тис. грн чистого прибутку спрямувати на сплату дивідендів, решту – на поповнення нерозподіленого прибутку. Також було отримано на безоплатній основі комп'ютерне обладнання за первісною вартістю 3 тис. грн.

Навести всі позиції першого розділу пасиву балансу новоствореного ТОВ.

Скласти 1 розділ пасиву балансу підприємства на кінець звітнього року. Розрахувати величину дивідендів, які будуть сплачені кожному учаснику товариства. Обґрунтуйте, які джерела доступні для фінансування витрат на розширене відтворення для даного підприємства. Проаналізувати динаміку балансового курсу корпоративних прав товариства. Зробити висновки.

9. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Головною метою самостійної роботи студента є формування його пізна-

вальної активності, засвоєння ним основних умінь та навичок роботи з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення вже набутих знань, підвищення рівня організованості студентів тощо. Основними завданнями самостійної роботи студентів є засвоєння в повному обсязі основної освітньої програми та послідовне вироблення навичок ефективної самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на рівні світових стандартів.

Самостійна робота студентів охоплює:

вивчення лекційного матеріалу;

робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури;

робота з матеріалами мережі Internet;

підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних);

контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самодіагностики.

Індивідуальний план самостійної роботи студента за модулем "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" подано у табл. А.1, додаток А.

Індивідуальний план самостійної роботи студента за модулем "Фінансовий аналіз" наведено у табл. А.2, додаток А.

Питання для самостійного вивчення

Модуль "Фінансовий аналіз"

Змістовний модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства

Тема 1. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу

1. Взаємозв'язок економічного та фінансового аналізу.
2. Експрес-аналіз та деталізований аналіз фінансового стану підприємства: сутність, основні підходи до проведення та взаємозв'язок.
3. Моделі фінансового аналізу, їх різновиди та особливості використання.
4. Методи детермінованого факторного аналізу, їх характеристика.
5. Підходи до аналізу фінансової звітності.

Література: [19; 49; 51; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу

1. Національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.
2. Структура балансу підприємства, характеристика його компонентів.
3. Звіт про фінансові результати як джерело інформації про прибутковість підприємства.
4. Звіт про рух грошових коштів як джерело аналізу грошових потоків.
5. Звіт про власний капітал як джерело інформації про формування і використання власного капіталу підприємства.
6. Консолідована фінансова звітність.

Література: [19; 35; 49; 51; 53; 56; 84; 85; 118].

Змістовний модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства

Тема 3. Аналіз майна підприємства

1. Сутність, класифікація та особливості фінансування необоротних активів підприємства.
2. Сутність, класифікація та особливості фінансування оборотних активів підприємства.
3. Основні завдання аналізу майнового стану підприємства.
4. Оцінка нематеріальних активів підприємства.
5. Аналіз руху основних засобів підприємства, джерела інформації.
6. Аналіз структурних складових оборотних активів підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 4. Аналіз оборотних активів

1. Інформаційне забезпечення аналізу оборотних активів підприємства .
2. Види стратегій фінансування оборотних активів.
3. Факторний аналіз оборотного капіталу.
4. Аналіз стану виробничих запасів на підприємстві.
5. Оцінка стану дебіторської заборгованості.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємств

1. Оцінка вартості капіталу.
2. Показники, що характеризують структуру капіталу підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117].

Тема 6. Аналіз грошових потоків

1. Методи оцінки руху грошових коштів.
2. Оцінка оптимального рівня грошових коштів.
3. Визначення вартості грошей у часі.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 62; 63; 117].

Змістовний модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства

Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств

1. Економічні фактори, що впливають на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.
2. Прогнозування платоспроможності підприємства.
3. Взаємозв'язок ліквідності і платоспроможності та політики управління оборотними коштами підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117].

Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємств

1. Класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства.
2. Інформаційне забезпечення оцінки фінансової стійкості підприємства за існуючими підходами.

Література: [10; 19; 49; 53; 56; 62; 81; 84; 111].

Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємств

1. Інформаційне забезпечення аналізу кредитоспроможності позичальника.
2. Фактори, що впливають на прийняття рішення банком щодо видання кредиту.
3. Характеристика класів кредитоспроможності позичальника.

Література: [49; 63; 86; 117].

Тема 10. Аналіз ділової активності підприємств

1. Аналіз виробництва та реалізації продукції.
2. Аналіз собівартості продукції.
3. Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 111].

Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств

1. Система "директ-кост" як теоретична база аналізу витрат та оптимізації прибутку.

2. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції.

3. Аналіз розподілу і використання чистого прибутку.

Література: [1; 19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117].

Тема 12. Аналіз інвестиційної активності підприємств

1. Аналіз невизначеності і ризику інвестиційних проектів.

2. Оцінка вартості фінансових активів.

3. Аналіз дохідності фінансових активів.

4. Аналіз порівняння методів оцінювання капітальних інвестицій та порівняння проектів.

Література: [49; 53; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства

1. Інформаційна база комплексного фінансового аналізу.

2. Часткові моделі комплексного фінансового аналізу.

3. Моделі оцінки платоспроможності господарюючих суб'єктів як реалізація комплексного фінансового аналізу підприємства.

Література: [19; 49; 51; 56; 58; 111].

Модуль "Фінансова безпека підприємств"

Змістовний модуль 1. Фінансова безпека підприємства як складова економічної безпеки підприємства

Тема 1. Економічна безпека підприємств: сутність та шляхи формування

1. Вплив глобалізації на економічну безпеку України.

2. Проблема міжнародної економічної безпеки.

3. Загрози міжнародній економічній безпеці та принципи її забезпечення.

Література: [4; 16; 22; 26; 32; 61].

Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії, рівні та методи оцінки

1. Взаємозалежність фінансової безпеки держави і підприємства.
2. Мінімізація загроз та забезпечення інтересів фінансової безпеки.

Література: [20; 52].

Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

1. Бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства.

2. Види бенчмаркінгу.
3. Методи бенчмаркінгу.
4. Типи фінансово-інвестиційної стратегії підприємства.

Література: [3; 8; 14; 16; 21; 22; 32].

Змістовний модуль 2. Забезпечення фінансової безпеки підприємства

Тема 4. Адаптація підприємства як засіб забезпечення його фінансової безпеки

1. Моделі поведіння підприємства, які визначають його готовність до адаптації.

2. Сукупність адаптивних заходів підприємства.

3. Фінансове забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі.

4. Інформаційне забезпечення адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища.

Література: [4; 15; 22; 31].

Тема 5. Інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства

1. Джерела інформації для визначення та моніторингу стану фінансової безпеки підприємства.

2. Види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки.

Література: [26; 32; 38].

Тема 6. Державне регулювання діяльності підприємства та його фінансової безпеки

1. Міждержавна нормативно-правова база захисту фірми.
2. Міждержавні економічні угоди України та інших держав.
3. Роль Цивільного та Господарського Кодексів у забезпеченні фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

Література: [9; 21; 26; 61].

Тема 7. Організація фінансової розвідки

1. Організація та ефективність фінансової розвідки.
2. Джерела інформації фінансової розвідки та методи її збору.

Література: [9; 21; 26; 61].

Індивідуальний план самостійної роботи студента за модулем "Фінансова безпека підприємств" подано у табл. А.3, додаток А.

Індивідуальний план самостійної роботи студента за модулем "Оцінка вартості бізнесу" подано у табл. А.4, додаток А.

10. Контрольні запитання для самодіагностики

Модуль "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

Змістовний модуль 1. Джерела та порядок формування капіталу суб'єктів підприємництва

Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва

1. Які види діяльності суб'єктів господарювання ви знаєте?
2. У чому полягає економічний зміст фінансової діяльності підприємства?
3. Визначте суть та надайте класифікацію капіталу підприємства.
4. Надайте характеристику формам фінансування підприємств.
5. Які існують альтернативні рішення щодо вибору форм фінансування господарської діяльності підприємств?
6. Які критерії прийняття управлінських рішень щодо фінансування підприємства ви знаєте?

Література: [44; 46 – 48; 64; 70; 71; 96; 101; 114; 115].

Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу

1. Надайте класифікацію організаційно-правовим формам суб'єктів господарювання в Україні.
2. Які об'єднання підприємств можуть бути організовано в Україні?
3. Які фактори впливають на рішення щодо вибору організаційно-правової форми ведення бізнесу?
4. Опишіть джерела фінансування діяльності суб'єкта господарювання без створення юридичної особи.
5. Які системи оподаткування можливо використовувати приватному підприємцю?
6. Визначте правові засади організації та ліквідації приватного підприємства.
7. Які підприємства можуть перейти на спрощену систему оподаткування?
8. Які фінансові джерела доступні приватному підприємству для фінансування своєї господарської діяльності?
9. Які суб'єкти господарювання відносяться до господарських товариств?
10. Визначте сферу відповідальності власників товариства з обмеженою, додатковою відповідальністю, командитного та повного товариства.
11. Які права мають власники командитного товариства? Акціонерного товариства?
12. Як формується статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю? Акціонерного товариства?
13. Які ви можете вказати переваги та недоліки організації підприємства в формі акціонерного товариства?
14. Визначте особливості фінансування господарської діяльності різних товариств.
15. Що таке кооператив?
16. Чим відрізняється вступний внесок у кооператив від пайового?
17. Які види кооперативів організуються в Україні?
18. Опишіть особливості формування капіталу кредитних союзів.

Література: [24; 45 – 48; 55; 64; 75; 88; 102; 115].

Тема 3. Формування власного капіталу підприємства

1. Надайте характеристику складовим власного капіталу підприємства.
2. Які функції виконує власний капітал підприємства?

3. У яких випадках у господарських товариств з'являється у пасиві балансу вилучений капітал?

4. Як визначається розмір вилученого капіталу у господарських товариствах?

5. Як відображається в пасиві балансу акціонерного товариства викуп власних корпоративних прав?

6. У яких формах фінансової звітності відображається рух власного капіталу підприємства?

7. Як здійснюється оцінка майна засновників, що передається в якості внеску в статутний капітал товариства?

8. Що таке акція та які права має її власник?

9. Які види привілейованих акцій ви знаєте?

10. Які існують види курсів акцій акціонерного товариства?

11. Як здійснити відкриту передплату на акції відкритого акціонерного товариства?

12. Які цілі збільшення та зменшення статутного капіталу господарських товариств ви знаєте?

13. Як збільшується та зменшується статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю?

14. Які методи та фінансові джерела збільшення статутного капіталу акціонерного товариства ви знаєте?

15. Як здійснити збільшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом збільшення номінальної вартості акцій? Шляхом збільшення кількості акцій в обігу?

16. Які методи зменшення статутного капіталу акціонерного товариства ви знаєте?

17. Що таке санаційний прибуток? У яких випадках він утворюється на підприємстві?

Література: [27; 45; 46; 48; 70; 83; 88; 102; 114; 116].

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства

1. Визначте сутність внутрішнього фінансування підприємств.

2. Надайте класифікацію внутрішнім джерелам фінансування підприємств.

3. У чому полягає зміст самофінансування підприємств?

4. Які форми самофінансування підприємств ви знаєте? У чому їх переваги та недоліки?

5. Що таке раціоналізація?
6. Які основні заходи раціоналізації ви знаєте?
7. Як проявляється ефект фінансування підприємства за рахунок забезпечень наступних витрат та платежів?
8. Які види забезпечення наступних витрат та платежів можуть формувати підприємства згідно з діючими П(С)БО?
9. Які кошти відносяться до складу цільового фінансування та цільових надходжень підприємства згідно з діючими П(С)БО?
10. Що таке чистий грошовий потік підприємства?
11. Якими методами можливо обчислити чистий грошовий потік підприємства від операційної діяльності? Які особливості інформаційної бази для їх використання?
12. Що характеризує величина чистого грошового потоку підприємства від операційної діяльності?

Література: [29; 46 – 48; 70; 100; 102; 115; 116].

Тема 5. Дивідендна політика підприємства

1. Розкрийте економічний зміст дивідендної політики підприємства.
2. Як впливає дивідендна політика підприємства на величину самофінансування підприємства, його структуру капіталу та ліквідність?
3. Які задачі дивідендної політики підприємства ви знаєте?
4. У чому полягає сутність теорії іррелевантності дивідендів?
5. Чим концептуально відрізняється теорія іррелевантності дивідендів від теорії пріоритетності дивідендів?
6. У чому полягає зміст теорії податкової диференціації? Чи прийнятна ця теорія для фінансово-економічних умов господарювання вітчизняних підприємств?
7. Які фактори впливають на вибір дивідендної політики підприємства?
8. Які підходи до формування дивідендної політики підприємства ви знаєте?
9. Назвіть переваги та недоліки різних методів нарахування дивідендів підприємства.
10. У яких формах може здійснюватися виплати дивідендів підприємств?
11. Що таке приховані дивіденди?
12. Які спеціальні інструменти можуть застосовувати підприємства в процесі проведення дивідендної політики?

13. Як здійснюється оподаткування дивідендних виплат в Україні?

14. Якими показниками можливо оцінити ефективність дивідендної політики підприємств?

Література: [29; 34; 45; 46; 48; 75; 88; 100; 115; 116; 118].

Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів

1. Визначте склад довгострокових та короткострокових зобов'язань підприємства.

2. Які кошти відносяться до доходів майбутніх періодів підприємства?

3. Визначте сутність фінансового кредиту. Які суб'єкти надають підприємству фінансовий кредит?

4. На які цілі підприємства можуть залучати банківські кредити?

5. У чому полягає практична робота із залучення банківського кредиту на підприємстві?

6. Які документи повинно підготувати підприємство для отримання банківського кредиту?

7. Як може бути забезпечено повернення кредиту підприємством у банк у повному обсязі та у визначений строк?

8. Що може слугувати предметом застави на підприємстві?

9. Чим відрізняється поручництво від гарантії?

10. Які існують види облігацій підприємств?

11. Які заходи необхідно здійснити підприємству для забезпечення емісії власних облігацій?

12. Що показує коефіцієнт конверсії?

13. Які ви знаєте види доплат по конвертованих облігаціях підприємства?

14. Які накладні витрати несе підприємство під час випуску облігацій?

15. Які переваги та недоліки мають облігації як джерело фінансування підприємства?

16. У чому полягає комерційне кредитування підприємства? У яких формах воно здійснюється?

17. Чим відрізняється простий вексель від переказного?

18. Які переваги та недоліки має комерційне кредитування підприємств?

19. У яких випадках підприємство залучає авансові платежі від своїх споживачів?

Література: [29; 34; 45 – 47; 55; 64; 70; 95; 96; 101; 102; 114].

Змістовний модуль 2. Специфічні аспекти фінансової діяльності суб'єктів підприємництва

Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства

1. Що таке реорганізація підприємств?
2. Які є причини проведення реорганізації підприємств?
3. Які форми реорганізації підприємств розрізняють в економічній літературі?
4. Який документ визначає умови проведення реорганізації підприємств?
5. У яких випадках проводиться реорганізація підприємств, спрямована на їх укрупнення?
6. Чим відрізняється горизонтальне укрупнення підприємств від вертикального?
7. У якому порядку здійснюється злиття та приєднання підприємств?
8. Що таке передатний баланс підприємства?
9. У чому полягає економічний зміст поглинання підприємств?
10. Назвіть причини розукрупнення підприємств.
11. У якому порядку здійснюється поділ підприємств?
12. Чим поділ підприємства відрізняється від виділення підприємства?
13. У чому полягає сутність перетворення підприємства?
14. Як провести перетворення підприємства?

Література: [24; 29; 46; 48; 70; 100 – 102; 114; 115].

Тема 8. Фінансове інвестування підприємства

1. Що таке фінансові інвестиції?
2. Що є об'єктами довгострокового та короткострокового фінансового інвестування на підприємствах?
3. Які існують підходи до оцінювання фінансових інвестицій підприємства?
4. Які показники розраховуються для оцінки доцільності вкладень у боргові цінні папери?
5. У чому полягає сутність ефективної ставки процента?
6. Що показує дюрація?
7. У чому полягає економічний зміст фундаментальний і технічний аналіз доцільності вкладень у корпоративні права?

8. Які показники розраховуються при фундаментальному аналізі для оцінки доцільності вкладень коштів в акції підприємств?

9. За якими статтями Звіту про фінансові результати відображаються доходи та витрати підприємства від фінансових інвестицій?

10. Які фінансові інвестиції підприємства обліковуються за методом участі в капіталі?

11. За якими методами здійснюється оцінка та облік фінансових інвестицій підприємства?

12. Що таке справедлива вартість фінансової інвестиції підприємства?

13. Як відображається вартість фінансової інвестиції у звітності підприємства при її оцінці та обліку за методом участі в капіталі?

Література: [29; 44; 46 – 48; 75; 83; 96; 100; 114; 116].

Тема 9. Оцінювання вартості підприємства

1. Вкажіть випадки проведення оцінки вартості підприємства.

2. Які принципи покладені в основу здійснення оцінки вартості бізнесу в Україні?

3. У якому порядку здійснюється оцінка вартості підприємства?

4. У чому полягає зміст дохідного підходу в оцінці вартості підприємства? Які методи оцінки при цьому застосовуються?

5. Які показники необхідні для оцінки вартості підприємства методом дисконтування грошових потоків?

6. За якими методами можна визначити залишкову вартість підприємства?

7. Як визначається вартість підприємства за методом капіталізації доходів?

8. У чому полягає економічний зміст оцінки вартості підприємства за витратним підходом?

9. Як визначається реальна вартість активів підприємства при витратному підході?

10. Що таке гудвіл?

11. Які методи можна використовувати при ринковому підході в оцінці вартості підприємства?

12. Які є труднощі й проблеми при застосуванні дохідного та ринкового підходів для оцінювання вартості підприємств в Україні?

Література: [24; 29; 34; 46; 47; 70; 71; 88; 102; 114; 115].

Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин

1. Розкрийте економічний зміст експортних та імпорتنих операцій підприємств.

2. Які основні завдання повинен вирішити фінансист у процесі здійснення підприємством зовнішньоекономічних операцій?

3. Якими нормативно-законодавчими актами регулюється зовнішньоекономічна діяльність підприємств в Україні?

4. Для чого необхідно здійснювати державне регулювання фінансових відносин у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів господарювання?

5. Які державні фінансові органи здійснюють регулювання та контроль зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні?

6. Які види мита ви знаєте?

7. Який порядок розподілу валютної виручки експортеру діє в Україні?

7. Який пакет документів необхідно підготувати підприємству для придбання валюти?

8. Який існує порядок купівлі валюти підприємством-імпортером?

9. Які умови поставок продукції повинні бути вказані у зовнішньоекономічному контракті?

10. Чим відрізняється валюта ціни від валюти платежу?

11. Які форми безготівкових розрахунків застосовуються у зовнішньоекономічних операціях підприємств?

12. Які документи митного оформлення товарів необхідні підприємств у для проходження митного контролю?

13. У якому порядку здійснюється митне оформлення товарів працівниками митних органів?

14. Які обов'язкові податки та митні платежі повинно сплатити підприємство при проходженні митного контролю товарів?

Література: [29; 44; 46; 48; 55; 71; 75; 101; 102; 114].

Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві

1. У чому полягає економічний зміст фінансового контролінгу на підприємстві?

2. Які функції виконує фінансовий контролінг?

3. У чому полягає координація як функція контролінгу?

4. За якими етапами здійснюється контроль фінансових планів підприємства?

5. Які методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції використовуються в управлінському обліку на підприємстві?
6. Які завдання виконує внутрішній аудит на підприємстві?
7. У чому полягають завдання стратегічного фінансового контролінгу на підприємстві?
8. Які стратегічні монетарні та немонетарні цілі підприємства ви знаєте?
9. У чому проявляється взаємозв'язок стратегічного та оперативного фінансового контролінгу?
10. Для чого на підприємствах необхідно організувати систему раннього попередження та реагування?
11. Які показники можуть слугувати в якості індикаторів раннього попередження на підприємстві?
12. У чому заключається економічний зміст аналізу точки беззбитковості підприємства?
13. Що таке одноступінчатий та багатоступінчатий директ-костинг?
14. За якими основними етапами проводиться функціонально-вартісний аналіз на підприємстві?
15. Які існують види бенчмаркетингу?
16. У якому порядку здійснюється бенчмаркетинг на підприємстві?
17. У чому полягає суть SWOT-аналізу підприємства?
18. Для обґрунтування яких управлінських рішень на підприємстві можливо застосувати ABC-аналіз?
19. У чому полягає економічний зміст експертних методів прогнозування?

Література: [29; 44; 46; 48; 70; 71; 75; 95; 101; 102; 114].

Модуль "Фінансовий аналіз"

Змістовний модуль 1. Сутність та значення фінансового аналізу в забезпеченні ефективності діяльності підприємства

Тема 1. Значення і теоретичні засади фінансового аналізу

1. Охарактеризуйте фінансовий аналіз як економічну категорію та інструмент фінансової діяльності підприємства.
2. Визначте та охарактеризуйте об'єкт і суб'єктів фінансового аналізу.

3. Визначте мету та завдання фінансового аналізу.
4. Хто є користувачами інформації щодо результатів фінансового аналізу діяльності підприємства? Чим відрізняються цілі означених користувачів і чому?
5. Надайте класифікацію та охарактеризуйте види фінансового аналізу.
6. Визначте та охарактеризуйте методи фінансового аналізу.
7. Які прийоми використовуються під час проведення фінансового аналізу?
8. Охарактеризуйте відмінності між експрес-аналізом та деталізованим аналізом фінансового стану підприємства.
9. Які підходи до проведення фінансового аналізу, виділені в сучасній економічній літературі та практичній діяльності, ви знаєте?
10. Охарактеризуйте основні моделі фінансового аналізу.

Література: [19; 49; 51; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу

1. Охарактеризуйте сутність та мету складання і використання фінансової звітності підприємства.
2. У чому полягають основні потреби користувачів фінансової звітності та від чого вони залежать?
3. Принципи складання фінансової звітності.
4. Національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.
5. Визначте мету та завдання аналізу фінансових звітів підприємства.
6. Основні компоненти фінансової звітності підприємства як інформаційна база для проведення фінансового аналізу.
7. Взаємозв'язок між формами фінансової звітності підприємства.
8. Складання консолідованої фінансової звітності.

Література: [19; 35; 49; 51; 53; 56; 84; 85; 118].

Змістовний модуль 2. Аналіз економічних та фінансових ресурсів підприємства

Тема 3. Аналіз майна підприємства

1. Розкрийте економічну сутність поняття "активи підприємства", вкажіть їх основні економічні ознаки.
2. Охарактеризуйте структуру майна підприємства.
3. Класифікація активів підприємства.

4. Принципи формування активів підприємства.
5. Охарактеризуйте показники майнового стану підприємства.
6. Порівняйте особливості фінансування оборотних та необоротних активів підприємства.
7. Основні завдання аналізу майнового стану підприємства.
8. Аналіз руху основних засобів підприємства, джерела інформації.
9. Розкрийте зміст основних етапів оптимізації структури активів підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 62; 84; 85; 91; 111].

Тема 4. Аналіз оборотних активів

1. Розкрийте сутність та охарактеризуйте основні економічні ознаки оборотних активів. У чому полягає мета їх аналізу?
2. Класифікація оборотних активів підприємства.
3. Перерахуйте основні показники оцінки стану і структури оборотних активів підприємства.
4. Які показники використовуються для оцінки ефективності використання оборотних активів?
5. Факторний аналіз оборотного капіталу.
6. Які види стратегій фінансування оборотних активів ви знаєте?
8. Аналіз стану виробничих запасів на підприємстві.
9. Оцінка стану дебіторської заборгованості.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємств

1. Охарактеризуйте сутність, структуру та виділіть основні економічні ознаки власного капіталу підприємства.
2. Охарактеризуйте сутність, структуру та виділіть основні економічні ознаки позикового капіталу підприємства.
3. У чому полягають основні відмінності між власним та позиковим капіталом підприємства?
4. Охарактеризуйте показники, що характеризують структуру капіталу підприємства.
5. Перерахуйте фактори, що впливають на співвідношення власного та позикового капіталу на підприємстві.
6. Які показники характеризують рентабельність капіталу? Охарактеризуйте факторну модель рентабельності власного капіталу та її складові.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117].

Тема 6. Аналіз грошових потоків

1. Сутність та класифікація грошових потоків підприємства.
2. Основні методи та мета аналізу руху грошових коштів.
3. Охарактеризуйте сутність операційного та фінансового циклу підприємства. Розрахуйте тривалість фінансового циклу підприємства.
4. Сутність та принцип розрахунку коефіцієнтів платоспроможності.
5. Оцінка оптимального рівня грошових коштів.
6. Визначення вартості грошей у часі.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 62; 63; 117].

Змістовний модуль 3. Аналіз фінансового стану підприємства

Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємств

1. Охарактеризуйте сутність понять "ліквідність" і "платоспроможність" та їх взаємозв'язок.
2. Перерахуйте економічні фактори, що впливають на рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.
3. Що таке ліквідність балансу? Як вона оцінюється?
4. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності.
5. Охарактеризуйте взаємозв'язок ліквідності і платоспроможності та політики управління оборотними коштами підприємства.
6. Прогнозування платоспроможності підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117].

Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємств

1. Сутність поняття "фінансова стійкість підприємства", підходи до її визначення.
2. Характеристика та класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства.
3. Інформаційне забезпечення оцінки фінансової стійкості підприємства за існуючими підходами.
4. Охарактеризуйте взаємозв'язок між поняттями "фінансова стійкість", "фінансова стабільність" та "фінансова рівновага".
5. Абсолютний показник фінансової стійкості: зміст та розрахунок.
6. Коефіцієнтний підхід до оцінки фінансової стійкості підприємства. у чому полягає економічний зміст використовуваних показників?
7. Агрегатний підхід до визначення фінансової стійкості. Які типи фінансової стійкості ви знаєте?

8. Оцінка запасу фінансової стійкості підприємства.

Література: [10; 19; 49; 53; 56; 62; 81; 84; 111].

Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємств

1. Охарактеризуйте сутність, принципи та основних учасників процесу кредитування.

2. Сутність та об'єкти оцінки кредитоспроможності позичальника.

3. Мета та інформаційне забезпечення аналізу кредитоспроможності позичальника.

4. Перерахуйте основні фактори, що впливають на прийняття рішення банком щодо надання кредиту.

5. Оцінка кредитоспроможності позичальника на основі аналізу фінансових коефіцієнтів.

6. Аналіз грошового потоку як метод оцінки кредитоспроможності.

7. Оцінка кредитоспроможності на основі аналізу ділового ризику.

8. Визначення та характеристика класів кредитоспроможності позичальника.

Література: [49; 63; 86; 117].

Тема 10. Аналіз ділової активності підприємств

1. Характеристика ділової активності підприємства як об'єкта фінансового аналізу.

2. Фактори, що впливають на рівень ділової активності підприємства.

3. Кількісні та якісні критерії оцінки ділової активності.

4. Аналіз показників виробництва та реалізації продукції.

5. Аналіз собівартості продукції.

6. Аналіз ефективності використання ресурсів підприємства.

7. Абсолютні та відносні показники оцінки ділової активності.

8. Аналіз оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості підприємства.

Література: [19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 111].

Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств

1. Мета і завдання аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

2. Джерела аналітичної інформації для аналізу прибутковості.

3. Аналіз форми № 2 "Звіт про фінансові результати" з використанням методів вертикального та горизонтального аналізу.

4. Система "директ-кост" як теоретична база аналізу витрат та оптимізації прибутку.

5. Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції.

6. Аналіз розподілу і використання чистого прибутку.

7. Аналіз та інтерпретація показників рентабельності.

Література: [1; 19; 49; 51; 53; 56; 58; 62; 84; 85; 111; 117].

Тема 12. Аналіз інвестиційної активності підприємств

1. У чому полягає економічна сутність інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства?

2. Класифікація інвестицій.

3. Методи оцінки реальних (капітальних) інвестицій.

4. Аналіз невизначеності і ризику інвестиційних проектів.

5. Переваги та недоліки методів оцінювання капітальних інвестицій.

6. Фінансові інвестиції підприємства, оцінка їх вартості та аналіз дохідності.

Література: [49; 53; 56; 62; 84; 85; 111].

Тема 13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства

1. Сутність поняття "комплексний фінансовий аналіз", необхідність його застосування в економічній діяльності підприємства.

2. Інформаційна база комплексного фінансового аналізу, особливості її формування.

3. Визначте мету, об'єкт, суб'єкти та основні завдання комплексного фінансового аналізу.

4. Охарактеризуйте етапи процедури організації та проведення комплексного фінансового аналізу.

5. Модель обробки вхідної інформаційної бази як основний елемент процедури комплексного фінансового аналізу.

6. Часткові моделі комплексного фінансового аналізу.

7. Які ви знаєте моделі оцінки ймовірності банкрутства господарюючих суб'єктів?

Література: [19; 49; 51; 56; 58; 111].

Модуль "Фінансова безпека підприємств"

Змістовний модуль 1. Фінансова безпека підприємства як складова економічної безпеки підприємства

Тема 1. Економічна безпека підприємств: сутність та шляхи формування

1. Визначити категорію "економічна безпека".
2. Дати характеристику терміну "безпека" і визначити його суть.
3. Охарактеризувати рівні економічної безпеки.
4. Визначити фактори впливу на економічну безпеку.
5. Охарактеризувати вплив глобалізації на економічну безпеку України.
6. Визначити загрози міжнародній економічній безпеці та принципи її забезпечення.
7. Назвати та охарактеризувати рівні економічної безпеки держави.
8. Охарактеризувати загальні положення Концепції економічної безпеки України.
9. Охарактеризувати фактори економічної безпеки України.
10. Визначити характерні особливості економічної безпеки на рівні регіону (області), її загрози.
11. Розкрити методику оцінки рівня економічної безпеки регіону.
12. Розкрити методику оцінки економічної безпеки на рівні підприємства (фірми).
13. Визначити фактори економічної безпеки підприємства.
14. Розкрити елементи загроз економічній безпеці підприємства.
15. Визначити методи зменшення небезпек та загроз.

Література: [4; 16; 22; 26; 32].

Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії, рівні та методи оцінки

1. Розкрити сутність фінансової безпеки як складової економічної безпеки підприємства.
2. Охарактеризувати загальні положення Концепції фінансової безпеки України.
3. Розкрити понятійний апарат фінансової безпеки підприємства.
4. Охарактеризувати критерії фінансової безпеки підприємства.

5. Визначити сутнісні характеристики фінансової безпеки підприємства.
6. Розкрити принципи та умови забезпечення фінансової безпеки підприємства.
7. Визначити ознаки фінансової безпеки.
8. Охарактеризувати фактори впливу на рівень фінансової безпеки підприємства.
9. Визначити рівні фінансової безпеки підприємства.
10. Охарактеризувати зв'язок фінансової безпеки підприємства із забезпеченістю його фінансовими ресурсами.
11. Розкрити критерії та методи оцінки фінансової безпеки підприємства.
12. Визначити підходи до оцінки фінансової безпеки підприємства.
13. Охарактеризувати зв'язок фінансової безпеки держави і підприємства.
14. Визначити шляхи мінімізації загроз та забезпечення інтересів фінансової безпеки підприємства.

Література: [20; 61].

Тема 3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

1. Визначити систему пріоритетних інтересів підприємства задля забезпечення його фінансової безпеки.
2. Розкрити класифікацію фінансових інтересів залежно від різних критеріїв.
3. Визначити структуру та склад механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.
4. Охарактеризувати механізм управління фінансовою безпекою підприємства, розкрити його функції.
5. Розкрити функціональну структуру управління фінансовою безпекою підприємства.
6. Охарактеризувати порядок використання SWOT-аналізу для забезпечення фінансової безпеки підприємства.
7. Охарактеризувати алгоритм функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.
8. Охарактеризувати бенчмаркінг як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства.

9. Визначити типи фінансово-інвестиційної стратегії підприємства.

Література: [3; 8; 16; 18; 22; 32].

Змістовний модуль 2. Забезпечення фінансової безпеки підприємства

Тема 4. Адаптація підприємства як засіб забезпечення його фінансової безпеки

1. Визначити категорію адаптації підприємства, розкрити її мету.
2. Охарактеризувати відмінності параметричної адаптації від структурної.
3. Розкрити сукупність адаптивних заходів підприємства.
4. Охарактеризувати складові адаптації підприємства.
5. Охарактеризувати процес адаптації.
6. Розкрити класифікацію адаптивної реакції підприємства.
7. Охарактеризувати порядок фінансового забезпечення адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі.
8. Розкрити бюджет адаптації.
9. Охарактеризувати інформаційне забезпечення адаптації підприємства до змін зовнішнього середовища.

Література: [4; 17; 22; 31].

Тема 5. Інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства

1. Охарактеризувати інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства.
2. Розкрити сутність інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства.
3. Розкрити мету інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства.
4. Визначити джерела інформації для проведення моніторингу стану фінансової безпеки підприємства.
5. Охарактеризувати види інформаційного забезпечення процесу планування фінансової безпеки.

Література: [9; 26; 32].

Тема 6. Державне регулювання діяльності підприємства та його фінансової безпеки

1. Охарактеризувати нормативно-правову базу захисту фірми.
2. Визначити порядок застосування міждержавної нормативно-правової бази захисту фірми.
3. Охарактеризувати особливості національного законодавства щодо забезпечення фінансової безпеки підприємств.
4. Визначити роль Цивільного, Кримінального, Господарського, Податкового Кодексів України в процесі забезпечення фінансової безпеки підприємства.
5. Визначити порядок регулювання економічної та фінансової безпеки Законами України.
6. Визначити зміст державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень.
7. Визначити сутність Положення про систему безпеки фірми.
8. Визначити роль Колективної угоди в процесі забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Література: [14; 21; 26; 38; 61].

Тема 7. Організація фінансової розвідки

1. Визначити місце і роль фінансової розвідки в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємств.
2. Розкрити принципи фінансової розвідки.
3. Охарактеризувати порядок організації та визначення ефективності фінансової розвідки.
4. Охарактеризувати джерела інформації фінансової розвідки, методи її збору та опрацювання.

Література: [9; 21; 26; 61].

Модуль "Оцінка вартості бізнесу"

Змістовний модуль 1. Концептуальні основи оцінки бізнесу

Тема 1. Предмет та зміст оцінки бізнесу

1. Визначте необхідність і порядок організації оціночної діяльності в ринковій економіці.
2. Обґрунтуйте поняття оцінки ринкової вартості і розкрийте сферу її застосування в сучасній економіці.

3. Обґрунтуйте необхідність і можливість вартісної оцінки в українських умовах.
4. Охарактеризуйте відмінність вартісної оцінки від бухгалтерської (балансової), аудиторської та рейтингової оцінки.
5. Визначте об'єкти і суб'єкти вартісної оцінки.
6. Розкрийте характер впливу специфічних характеристик оцінюваного об'єкта на процес оцінки.
7. Охарактеризуйте критерії якості оціночних робіт та відповідальність фахівця-оцінювача.
8. Розкрийте основні цілі та принципи оціночної діяльності.
9. Охарактеризуйте бази оцінки.
10. Розкрийте фактори, що впливають на вартість підприємства і його майна.
11. Охарактеризуйте єдність і протилежність ринкової вартості та ринкової ціни.
12. Розкрийте взаємозв'язок цілей оцінки, видів вартості, об'єктів оцінки.

Література: [11; 33; 37; 41; 65; 67; 87; 105; 119].

Тема 2. Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення

1. Розкрийте етапи розвитку оціночної діяльності в Україні.
2. Визначте характерні риси міжнародної та вітчизняної практики оцінки бізнесу.
3. Розкрийте основні механізми регулювання оціночної діяльності в Україні.
4. Охарактеризуйте нормативно-методичне забезпечення вартісної оцінки в Україні.
5. Організаційно-правові механізми сегментування ринку оціночних послуг.
6. Розкрийте основні напрямки регулювання оціночної діяльності.
7. Визначте характер діяльності та повноваження саморегулюючих організацій оцінювачів.
8. Випадки обов'язкового проведення оцінки.
9. Розкрийте зміст договору на оціночні роботи та етапи процедури його укладання.
10. Права та відповідальність замовника та оцінювача.
11. Розкрийте етапи процесу незалежної оцінки бізнесу.

Література: [25; 37; 65; 103 – 108; 123; 137; 138].

Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу

1. Охарактеризуйте зовнішню і внутрішню інформацію для оцінки бізнесу, вимоги до її складу та структури.
2. Розкрийте критерії достовірності та повноти інформаційної бази оцінки.
3. Охарактеризуйте фінансову звітність як основу інформаційної бази вартісної оцінки.
4. Розкрийте основні методи аналізу і коригувань фінансової звітності з метою оцінки бізнесу.
5. Обґрунтуйте необхідність прогнозування в процедурі оцінки бізнесу.

Література: [5; 25; 33; 40; 50; 55; 65; 87; 89; 105].

Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу

1. Розкрийте поняття доходу та грошового потоку підприємства (бізнесу).
2. Розкрийте порядок використання інформації про результати фінансової, інвестиційної та операційної діяльності підприємства для розрахунку його ринкової вартості.
3. Охарактеризуйте види і моделі розрахунку грошового потоку.
4. Розкрийте необхідність та порядок тимчасової оцінки грошових потоків у процесі оцінки вартості бізнесу.
5. Розкрийте характер впливу ризиків на ринкову вартість об'єктів власності підприємства.
6. Визначте способи врахування ризиків у процесі оцінки бізнесу.
7. Розкрийте методичні підходи до оцінки бізнесу.
8. Охарактеризуйте переваги і недоліки підходів до оцінки бізнесу.
9. Розкрийте порядок визначення підсумкової величини вартості підприємства (бізнесу).
10. Розкрийте порядок складання звіту про оцінку вартості підприємства.
11. Охарактеризуйте структуру звіту про оцінку вартості підприємства.

Література: [5; 11; 23; 25; 40; 50; 65; 67; 87; 89; 92; 105].

Тема 5. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу

1. Розкрийте економічну сутність і закономірності застосування дохідного підходу до оцінки різних об'єктів власності.
2. Визначте місце дохідного підходу в системі вартісної оцінки підприємств.
3. Охарактеризуйте умови, діапазон застосування, систему абстрагування і допусків у рамках дохідного підходу.

4. Розкрийте фактори вартості, що враховуються при оцінці з позицій дохідного підходу.

5. Види вартості і принципи дохідного підходу до оцінки вартості підприємства.

6. Охарактеризуйте методи дохідного підходу та дайте їх порівняльну характеристику.

Література: [5; 11; 25; 33; 40; 41; 50; 65; 67; 87; 89; 92; 105; 112; 119].

Тема 6. Порівняльний підхід до оцінки бізнесу

1. Розкрийте економічну сутність і умови застосування порівняльного підходу до оцінки різних об'єктів власності.

2. Визначте основні етапи оцінки бізнесу з позицій порівняльного підходу до оцінки бізнесу.

3. Охарактеризуйте інформаційно-правову базу та особливості фінансового аналізу при використанні порівняльного підходу.

4. Охарактеризуйте методи порівняльного підходу.

5. Розкрийте критерії вибору порівняних підприємств та бази порівняння в процесі оцінки із застосуванням порівняльного підходу.

6. Розкрийте порядок вибору та обчислення цінових мультиплікаторів, діапазон їх застосування.

Література: [25; 33; 41; 66; 67; 72].

Тема 7. Витратний підхід до оцінки бізнесу

1. Розкрийте економічну сутність і умови застосування витратного підходу до оцінки бізнесу.

2. Розкрийте економічний зміст методів витратного підходу.

3. Охарактеризуйте методологічні закономірності і принципи витратного підходу до оцінки вартості підприємства (бізнесу).

4. Розкрийте методи витратного підходу, особливості їх застосування для оцінки українських підприємств.

5. Надайте загальну характеристику методу вартості чистих активів.

6. Надайте загальну характеристику методу ліквідаційної вартості.

7. Визначте порядок розробки календарного графіка ліквідації активів підприємства, коректування балансової вартості активів і зобов'язань.

8. Розкрийте порядок визначення витрат, пов'язаних з ліквідацією підприємства.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 65 – 67; 110].

Змістовний модуль 2. Оцінка вартості бізнесу в конкретних цілях

Тема 8. Оцінка матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства

1. Надайте характеристику майну підприємства, що підлягає оцінці.
2. Розкрийте особливості оцінки об'єктів нерухомості у складі майна підприємства.
3. Охарактеризуйте види вартості та підходи до оцінки нерухомого майна.
4. Розкрийте порядок оцінки земельних ділянок.
5. Розкрийте порядок визначення ринкової вартості машин і устаткування.
6. Розкрийте особливості оцінки вартості нематеріальних активів.
7. Охарактеризуйте порядок використання моделі активів в оцінці об'єктів інтелектуальної власності.
8. Розкрийте особливості оцінки вартості товарно-матеріальних запасів.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 55; 65; 66; 72; 98; 99; 107].

Тема 9. Оцінка часток у підприємстві (бізнесі)

1. Розкрийте економічний зміст та підходи до оцінки часток у бізнесі.
2. Розкрийте види вартості емісійних цінних паперів.
3. Охарактеризуйте підходи до оцінки неконтрольних (міноритарних) пакетів акцій.
4. Розкрийте порядок врахування премій та знижок у визначенні ринкової вартості акцій.
5. Охарактеризуйте моделі розрахунку ринкової вартості акцій і облігацій.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 66; 67; 93; 110; 119].

Тема 10. Оцінка вартості майна підприємства-боржника з метою продажу при банкрутстві

1. Розкрийте цілі та завдання оцінки вартості майна підприємства в процесі антикризового управління.
2. Охарактеризуйте порядок застосування порівняльного підходу до оцінки вартості майна підприємства-боржника.
3. Охарактеризуйте порядок застосування майнового підходу до оцінки вартості майна підприємства-боржника.
4. Охарактеризуйте порядок застосування дохідного підходу до оцінки вартості майна підприємства-боржника.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 65; 72; 87].

Тема 11. Оцінка вартості підприємства при реструктуризації

1. Визначте поняття реструктуризації підприємства, її сутність та об'єкти.
2. Розкрийте мету реструктуризації підприємства та її форми.
3. Охарактеризуйте види діяльності зі стратегічного напрямку реструктуризації підприємств.
4. Визначте місце та роль оцінки при реструктуризації підприємств.
5. Розкрийте порядок оцінки ринкової вартості підприємства при реструктуризації.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 65; 72; 87].

Тема 12. Оцінка бізнесу в системі управління підприємством

1. Розкрийте місце та роль оцінки бізнесу в системі управління підприємством.
2. Розкрийте специфіку оцінки бізнес-напрямків і бізнес-одиниць у системі управління підприємством.
3. Визначте зміст та завдання оцінки бізнесу в системі антикризового управління підприємством.
4. Охарактеризуйте порядок практичної реалізації основних принципів оцінки в системі антикризового управління.
5. Охарактеризуйте порядок оцінки бізнесу на різних стадіях арбітражного управління.
6. Розкрийте зміст та сферу застосування сучасних управлінських технологій в оцінці вартості бізнесу.

Література: [5; 11; 23; 25; 33; 37; 40; 41; 50; 89; 93; 94; 110].

11. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота – це форма організації навчальної роботи викладача зі студентами, яка орієнтована на розвиток індивідуальних здібностей студента та розкриття його пізнавального та творчого потенціалу.

Кінцевою метою індивідуально-консультативної роботи є досягнення майбутніми фахівцями компетентностей, адаптованих до вимог сучасного ринку праці. Індивідуально-консультативна робота є однією з важливих форм організації навчального процесу за якої вибір способів, прийомів, темпу навчання враховує індивідуальні відмінності студентів, рівень розвитку їх здібностей до навчання. Вона передбачає проведення індивідуальних занять та консультацій, перевірки виконання індивідуальних та курсових робіт, перевірки та захисту завдань, що віднесені на поточний контроль.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:
за засвоєнням теоретичного матеріалу:
індивідуальні консультації (запитання-відповіді щодо проблемних питань із дисципліни);
групові консультації (розгляд типових прикладів-ситуацій);
за засвоєнням практичного матеріалу:
індивідуальні консультації (розгляд практичних завдань);
групові консультації (розгляд практичних ситуацій, які потребують колективного обговорення);
для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне завдання виконаних робіт.

Індивідуально-консультативна робота з метою комплексного оцінювання засвоєння студентом програмного матеріалу проводиться у вигляді індивідуального захисту ІНДЗ (модуль "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва") та курсової роботи (модуль "Фінансова безпека підприємств").

12. Методики активізації процесу навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни "Організація фінансової діяльності" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних освітніх технологій, таких як: проблемні лекції, міні-лекції, семінари-дискусії, робота в малих групах, ділові ігри та кейс-метод.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни для модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" наведено у табл. 34.

Таблиця 34

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємництва	Використання банків візуального супроводження
Тема 2. Особливості фінансової діяльності суб'єктів підприємництва різних форм організації бізнесу	Проблемна лекція. Семінар-дискусія. Переваги та недоліки організації підприємств у формі приватного підприємства, господарських товариств різних видів щодо фінансування їх господарської діяльності

1	2
Тема 5. Дивідендна політика підприємства	Проблемна лекція. Семинар-дискусія щодо проблем розподілу чистого прибутку акціонерних товариств у сучасних умовах господарювання та оподаткування дивідендів Дискусія. Обґрунтування дивідендної політики акціонерних товариств на різних стадіях їх життєвого циклу
Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	Проблемна лекція. Дискусія. Визначення переваг та недоліків фінансування підприємств за рахунок банківських та комерційних кредитів
Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства	Використання банків візуального супроводження
Тема 9. Оцінювання вартості підприємства	Проблемна лекція
Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин	Дискусія. Переваги та недоліки різних форм безготівкових розрахунків при веденні зовнішньоекономічної діяльності підприємств
Тема 11. Фінансовий контроль на підприємстві	Дискусія. Обґрунтування методів та інструментів стратегічного і оперативного фінансового контролю та їх характеристика

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами модуля "Фінансовий аналіз" наведено у табл. 35.

Таблиця 35

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами модуля "Фінансовий аналіз"

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Тема 3. Аналіз майна підприємства	Ситуаційна задача "Експрес-аналіз формування та використання активів підприємства"
Тема 6. Аналіз грошових потоків	Ситуаційна задача "Аналіз руху грошових коштів підприємства"
Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємств	Ситуаційна задача "Оцінка фінансової стійкості підприємства з використанням традиційних підходів та маржинального аналізу"
Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємств	Проблемна лекція з питання "Аналіз підходів до оцінки кредитоспроможності позичальника". Ділова гра "Оцінка кредитоспроможності господарюючого суб'єкта"
Тема 11. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємств	Ситуаційна задача "Аналіз фінансових результатів та прибутковості підприємства"

У процесі викладання модуля "Фінансова безпека підприємства" для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування таких методів активізації процесу навчання, як проблемні лекції, семінари-дискусії, ділові ігри, мозкові атаки та банки візуального супроводження.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, використовується досвід закордонних навчальних закладів із роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків із питань, що розглядаються. Під час читання лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам відповідає на них, не чекаючи відповідей студентів. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді. (Використовується при проведенні лекцій № 1, 6).

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами студентів щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють уміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів. (Використовується при проведенні семінарських занять № 6, 8).

Ділова гра – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

Основна відмінність ділових ігор від інших методів полягає в тому, що в них на матеріалі послідовно створюваних і розв'язуваних спеціальними зусиллями учасників гри ситуацій, відтворюються моделі професійної діяльності.

У діловій грі господарські ситуації вивчаються студентами у динаміці: прийняте рішення впливає на об'єкт, змінює його стан, відомі наслідки прийнятого рішення (нова ситуація) і є послідовний ланцюг рішень. Крім того, ділова гра визначає розуміння моделі дій спеціаліста в даній ситуації. Беручи участь у ділових іграх, студенти набувають не тільки професійних, але і ділових навиків: уміння адаптуватись у групі, розуміти цілі та інтереси інших учасників гри, приймати самостійні та колективні рішення. (Використовується у ході проведення практичного заняття за лекцією № 2, 3, 6).

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію. (Використовується при проведенні лекції № 4 та практичних занять за лекціями № 2, 3).

Банки візуального супроводження – сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. (Використовується у ході проведення лекції № 2, 4, 7).

Під час викладання модуля "Оцінка вартості бізнесу" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних освітніх технологій, таких як: проблемні лекції, міні-лекції, семінари-дискусії, робота в малих групах, кейс-метод.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами модуля наведено у табл. 36.

Таблиця 36

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами модуля "Оцінка вартості бізнесу"

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Предмет та зміст оцінки бізнесу	Семінар-дискусія "Визначення бази оцінки бізнесу в Україні"
Тема 2. Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення	Проблемна лекція: "Проблеми організації оціночної діяльності в Україні". Кейс "Законодавче забезпечення оціночної діяльності в Україні"
Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу	Семінар-дискусія "Роль інформаційного забезпечення в оцінці бізнесу"
Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу	Семінар-дискусія "Розвиток методичного забезпечення оцінки бізнесу в Україні"
Тема 5. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу	Робота в малих групах із приводу вибору методів оцінки підприємства в рамках дохідного підходу. Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 6. Порівняльний підхід до оцінки бізнесу	Робота в малих групах із приводу вибору методів оцінки підприємства в рамках порівняльного підходу. Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 7. Витратний підхід до оцінки бізнесу	Робота в малих групах із приводу вибору методів оцінки підприємства в рамках витратного підходу. Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 8. Оцінка матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства	Проблемна лекція: "Дослідження існуючих підходів до оцінки матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства"
Тема 9. Оцінка часток у підприємстві (бізнесі)	Робота в малих групах із приводу оцінки часток у бізнесі. Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 10. Оцінка вартості майна підприємства-боржника з метою продажу при банкрутстві	Робота в малих групах із приводу оцінки вартості майна підприємства-боржника з метою продажу при банкрутстві. Презентація результатів роботи в малих групах

1	2
Тема 11. Оцінка вартості підприємства при реструктуризації	Робота в малих групах із приводу оцінки вартості підприємства при реструктуризації. Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 12. Оцінка вартості бізнесу в системі управління підприємством	Семінар-дискусія "Роль оцінки бізнесу в системі управління підприємством". Проблемна лекція: "Застосування сучасних управлінських технологій в оцінці вартості бізнесу"

13. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Для оцінки роботи студентів протягом навчання підсумкова рейтингова оцінка розраховується як сума оцінок за різні види занять та контрольні заходи.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись у таких формах: присутність на лекції; робота студентів у процесі практичних (семінарських) занять; робота студентів у процесі лабораторних занять; виконання студентом індивідуального завдання; виконання завдань на самостійну роботу (кількість завдань визначає викладач); проміжний контроль; модульний контроль.

Об'єктами контролю є: активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; виконання індивідуального навчально-дослідного завдання; виконання проміжного контролю; виконання модульного контрольного завдання.

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Також оцінювання проводиться відносно результатів самостійної роботи студентів та відносно контрольних заходів.

Максимальна рейтингова оцінка за вивчення одного модуля протягом семестру становить 100 балів.

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Накопичувальна рейтингова система оцінювання за модулями наведена в табл. 37 – 40.

Накопичувальна рейтингова система оцінювання за модулем "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

134 Методи контролю	Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Σ	
	Лекції	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	1,7
	Практичні заняття	2	1	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	1	28	
	Лабораторні заняття																			
	Завдання за темами		0,2			0,2			0,2		0,2		0,1	0,2			0,2		1,3	
	Есе	1,4		1,4	1,4		1,4	1,4		1,4		1,4			1,4	1,4		1,4	14	
	Презентація																		5	5
	Поточні КР		5	5	5			5		5		5	5	5	5	5			50	
	Колоквіуми																			
	Екзамен																			
Всього балів на тиждень	3,5	6,3	8,5	8,5	2,3	3,5	7,5	2,3	8,5	1,3	8,5	7,2	7,3	8,5	7,5	1,3	7,5	100		
Накопичення балів	3,5	9,8	18	27	29	33	40	42	51	52	61	68	75	84	91	93	100	100		

Накопичувальна рейтингова система оцінювання за модулем "Фінансовий аналіз"

135	Методи контролю	Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Σ		
		Лекції	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	9	
		Практичні заняття	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	36	
		Лабораторні заняття			2			2			2			2			2			2		12	
		Завдання за темами	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	18	
		Есе																					
		Презентація																					
		Поточні КР		2					2					2						2			8
		Колоквіум										8,5										8,5	17
		Екзамен																					
Всього балів на тиждень		3,5	5,5	5,5	3,5	3,5	5,5	5,5	3,5	14	3,5	3,5	7,5	3,5	3,5	5,5	3,5	5,5	14	100			
Накопичення балів		3,5	9	15	18	22	27	33	36	50	54	57	65	68	72	77	81	86	100				

Накопичувальна рейтингова система оцінювання за модулем "Фінансова безпека підприємств"

136	Методи контролю	Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Σ		
		Лекції	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	15,3
		Практичні заняття			1,4			1,4			1,4		1,4		1,4		1,4	1,4	1,4	1,4		11,2
		Семінарське заняття	1,5	1,5		1,5	1,5		1,5	1,5		1,5		1,5		1,5						10,8
		Лабораторні заняття																				
		Завдання за темами			1			1			1		1		1		1					6
		Есе								1,7				1,7					1,6			5
		Презентація																				
		Поточні КР				7		7		7		7		7		7				7		49
		Колоквіуми																				
Всього балів на тиждень	2,4	2,4	3,3	9,4	2,4	10	2,4	11	3,3	9,4	3,3	11	3,3	9,4	3,3	3,9	9,3			100		
Накопичення балів	2,4	4,8	8,1	18	20	30	33	44	47	56	60	71	74	84	87	91	100					

Накопичувальна рейтингова система оцінювання за модулем "Оцінка вартості бізнесу"

137

Методи контролю	Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Σ	
	Лекції	0,5		0,5		0,5		0,5		0,5		0,5		0,5		0,5		0,5		0,5
Практичні заняття	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	34
Лабораторні заняття																				
Завдання за темами	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	25,5
Есе	1	1	1	1		1	1	1		1		1	1	1		1				12
Поточні КР			3		3		3		3		3		3		3		3		3	24
Всього балів на тиждень	5	4,5	8	4,5	7	4,5	8	4,5	7	4,5	7	4,5	8	4,5	7	4,5	7	4,5	7	100
Накопичення балів	5	9,5	18	22	29	34	42	46	53	58	65	69	77	82	89	93	100			

Критерії оцінювання роботи студентів за видами занять наведені в табл. 41 – 44.

Таблиця 41

Критерії оцінювання роботи студентів під час освоєння модуля "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва"

Бали	Критерії оцінювання роботи на практичному занятті
2	Наявність у зошиті розв'язку задач, які вирішувались викладачем. Активна участь у розв'язанні задач, що вирішуються викладачем. Найшвидше повне самостійне розв'язання задачі, що надаються викладачем для самостійного рішення, з отриманням правильної відповіді та обґрунтуванням висновків
1	Наявність у зошиті розв'язку задач, які вирішувались викладачем. Активна участь у розв'язанні задач, що вирішуються викладачем. Часткове розв'язання задачі, що надана викладачем для самостійного рішення, з уточнюючими запитаннями до викладача
0,5	Наявність у зошиті розв'язку задач, що вирішуються викладачем
Бали	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті
1	Активна участь у проведенні семінару, виступ на семінарі з доповіддю, активна участь у обговоренні питань, що виносяться на семінар, формує та висловлює логічні думки, щодо теми семінару, правильно оцінює пропозиції та думки інших людей, критично підходить до власних поглядів
0,7	Активна участь у проведенні семінару, виступ на семінарі з доповіддю, активна участь у обговоренні питань, що виносяться на семінар, формує та висловлює логічні думки, щодо теми семінару
0,3	Бере участь у проведенні семінару, виступає з доповіддю
Бали	Критерії оцінювання контрольної роботи
5	Студент виконав правильно у повному обсязі завдання контрольної роботи, навів повні пояснення, має місце економічне обґрунтування. При відповіді дотримано логіку, структуру та стиль викладання матеріалу, обґрунтовано позицію автора
3,5	Завдання контрольної роботи виконано правильно у повному обсязі, наведені пояснення, відсутнє економічне обґрунтування результатів. У відповідях відсутні логічні взаємозв'язки між фінансовими явищами та процесами
2	Студент неповністю виконав завдання контрольної роботи; надав неповні відповіді з частковими висновками
1	Студент не повністю виконав завдання контрольної роботи без пояснень та аргументів, з помилками
Бали	Критерії оцінювання самостійної роботи студента
1,4	Студент повністю виконав завдання самостійної роботи, навів повні пояснення. Під час відповіді дотримано логіку, структуру та стиль викладання матеріалу, обґрунтовано позицію автора. За темою дослідження студент надав та захистив есе
0,8	Завдання самостійної роботи виконано правильно у повному обсязі. У відповідях відсутні логічні взаємозв'язки між фінансовими явищами та процесами. За темою дослідження студент надав есе
0,4	Студент неповністю виконав завдання самостійної роботи без пояснень та аргументів

**Критерії оцінювання роботи студентів під час освоєння модуля
"Фінансовий аналіз"**

Бали	Критерії оцінювання виконання практичних завдань студентів
1	2
2	Студент виявив варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язання економічної задачі; завдання виконано правильно у повному обсязі як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, навів повні пояснення формул, має місце економічне обґрунтування отриманих результатів математичних розрахунків, зроблені усі необхідні висновки
1,5	Розв'язано завдання, передбачене програмою за вірним алгоритмом, наведено усі формули з частковим поясненням; виконано всі необхідні крокові дії, але з помилками, з частковим поясненням отриманих результатів; частково аргументовано економічні висновки й порядок розв'язання завдань
1	Студентом неповністю розв'язане завдання за вірним алгоритмом, наведено окремі економічні формули з частковими поясненнями; виконано крокові дії з числами (до трьох кроків), але з помилками
0,5	Студентом відтворено окремі частини навчального матеріалу; наведено окремі економічні формули без пояснень, виконано окремі крокові дії (дві та більше) без алгоритму, без пояснень, з помилками у розрахунках та наведенням невірних одиниць виміру економічних показників
Бали	Критерії оцінювання самостійної роботи студентів
1	Завдання виконане повністю, якісно, висновки носять аналітичний характер, інформаційне забезпечення вказане повністю, розрахунки не містять помилок
0,5	Завдання виконано в загальному вигляді, не досить якісно, аналітичні висновки носять узагальнений та описовий характер, інформаційне забезпечення не вказане, або вказане не повністю
Бали	Критерії оцінювання лабораторних занять студентів
2	Студентом повністю проведено аналітичні розрахунки, проведено формування розрахункової таблиці в середовищі MS Excel, вказано вихідні дані, повністю виконано аналітичні висновки, звіт не має зауважень
1,5	Студентом повністю проведено аналітичні розрахунки, проведено формування розрахункової таблиці в середовищі MS Excel, вказано вихідні дані, не повністю виконано аналітичні висновки, звіт має зауваження до оформлення
1	Студентом повністю проведено аналітичні розрахунки, розпочато формування розрахункової таблиці в середовищі MS Excel, вказано вихідні дані, розпочато аналітичні висновки
0,5	Студентом не повністю проведено аналітичні розрахунки, розпочато формування розрахункової таблиці в середовищі MS Excel

1	2
Бали	Критерії оцінювання виконання контрольних робіт
2	Студент виявив варіативність мислення і раціональність, обґрунтував використаний метод фінансового аналізу; завдання виконано правильно у повному обсязі як із використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, наведено повні пояснення формул, має місце економічне обґрунтування отриманих результатів математичних розрахунків, зроблені усі необхідні висновки
1,5	Розв'язано завдання, передбачене програмою за вірним алгоритмом, наведено усі формули з частковим поясненням; виконано всі необхідні крокові дії, але з помилками, з частковим поясненням отриманих результатів; частково аргументовано економічні висновки й порядок розв'язання завдань
1	Студентом не повністю розв'язане завдання за вірним алгоритмом, наведено окремі економічні формули з частковими поясненнями; виконано крокові дії з числами (до трьох кроків), але з помилками
0,5	Студентом відтворено окремі частини навчального матеріалу; наведено окремі економічні формули без пояснень, виконано окремі крокові дії (дві та більше) без алгоритму, без пояснень, з помилками у розрахунках та наведенням невірних одиниць виміру економічних показників

Таблиця 43

**Критерії оцінювання роботи студентів під час освоєння модуля
"Фінансова безпека підприємств"**

Бали	Критерії оцінювання виконання практичних завдань студентів
1	2
1,4	Наявність у зошиті розв'язку задач, які вирішувались викладачем. Активна участь у розв'язанні задач, що вирішуються викладачем. Найшвидше повне самостійне розв'язання задачі, що надаються викладачем для самостійного рішення, з отриманням правильної відповіді та обґрунтуванням висновків
0,9	Наявність у зошиті розв'язку задач, які вирішувались викладачем. Активна участь у розв'язанні задач, що вирішуються викладачем. Часткове розв'язання задачі, що надана викладачем для самостійного рішення, з уточнюючими запитаннями до викладача
0,5	Наявність у зошиті розв'язку задач, що вирішуються викладачем
Бали	Критерії оцінювання роботи на семінарському занятті
1,5	Активна участь у проведенні семінару, виступ на семінарі з доповіддю, активна участь у обговоренні питань, що виносяться на семінар, формує та висловлює логічні думки, щодо теми семінару, правильно оцінює пропозиції та думки інших людей, критично підходить до власних поглядів
1	Активна участь у проведенні семінару, виступ на семінарі з доповіддю, активна участь у обговоренні питань, що виносяться на семінар, формує та висловлює логічні думки, щодо теми семінару
0,5	Бере участь у проведенні семінару, виступає з доповіддю

1	2
Бали	Критерії оцінювання контрольної роботи
7	Студент виконав правильно у повному обсязі завдання контрольної роботи, навів повні пояснення, має місце економічне обґрунтування. При відповіді дотримано логіку, структуру та стиль викладання матеріалу, обґрунтовано позицію автора
5	Завдання контрольної роботи виконано правильно у повному обсязі, наведені пояснення, відсутнє економічне обґрунтування результатів. У відповідях відсутні логічні взаємозв'язки між фінансовими явищами та процесами
3	Студент неповністю виконав завдання контрольної роботи; надав неповні відповіді з частковими висновками
1	Студент не повністю виконав завдання контрольної роботи без пояснень та аргументів, з помилками
Бали	Критерії оцінювання самостійної роботи студента
1	Студент повністю виконав завдання самостійної роботи, навів повні пояснення. При відповіді дотримано логіку, структуру та стиль викладання матеріалу, обґрунтовано позицію автора. За темою дослідження студент надав та захистив есе
0,6	Завдання самостійної роботи виконано правильно у повному обсязі. У відповідях відсутні логічні взаємозв'язки між фінансовими явищами та процесами. За темою дослідження студент надав есе
0,3	Студент неповністю виконав завдання самостійної роботи без пояснень та аргументів

Таблиця 44

**Критерії оцінювання роботи студентів під час освоєння модуля
"Оцінка вартості бізнесу"**

Бали	Критерії оцінювання роботи на практичному занятті
1	2
2	Активна участь у розв'язанні задач, що вирішуються індивідуально або в малих групах. Наявність вірного розв'язку задач з обґрунтованими висновками. Повне, самостійне розв'язання задач, що надаються для самостійного рішення, з отриманням правильної відповіді
1	Участь у розв'язанні задач, що вирішуються індивідуально або в малих групах. Наявність вірного розв'язку задач з висновками. Часткове розв'язання задачі, що надана викладачем для самостійного рішення, з відповідями на уточнюючі запитання викладача
Бали	Критерії оцінювання виконання завдання за темами у рамках самостійної роботи
1,5	Завдання виконано якісно, самостійно, вчасно без помилок

1	2
1	Завдання виконано за допомогою викладача, вчасно. У висновках є дрібні помилки, які не мають системного характеру
0,5	Завдання виконано, але невчасно, є помилки у рішенні та (або) у висновках, але методика обрана вірна
Бали	Критерії оцінювання виконання есе
1	Завдання виконано якісно, самостійно, вчасно, у повній відповідності до вимог щодо складання есе. В роботі обґрунтована власна позиція щодо поставленого завдання
0,5	Завдання виконано самостійно, вчасно, відповідно до вимог щодо складання есе. В роботі недостатньо обґрунтована власна позиція автора щодо поставленого завдання. Присутні помилки технічного характеру
Бали	Критерії оцінювання поточної контрольної роботи
1,5	Кожна контрольна робота складається з 10 тестових та 2 ситуаційних завдань. Критерії оцінювання тестових завдань: максимум 1 бал – по 0,1 балів за правильну відповідь на кожне тестове завдання. Критерії оцінювання ситуаційних завдань: максимум 2 бали (максимум 1 бал за одне ситуаційне завдання)
1	Повне самостійне розв'язання задачі. Надання та дотримання алгоритму розв'язання. Вірна відповідь. Обґрунтовані висновки. Відсутність помилок. Охайність оформлення
0,5	Розв'язання задачі. Незначне порушення алгоритму розв'язання. Помилки, які не мають системного характеру. Відповідь недостатньо повна. Відсутність обґрунтування висновків. Наявність виправлень у вирішенні

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання оцінюється за такими критеріями:

- самостійність виконання;
- логічність та послідовність викладення матеріалу;
- повнота виконання поставлених завдань;
- наявність повних пояснень щодо розв'язання практичної вправи;
- обґрунтованість висновків;
- наявність пропозицій та рекомендації за результатами проведеної роботи;
- якість оформлення.

Найвищий бал ставиться лише за умови повної відповідності виконаного завдання до усіх зазначених критеріїв.

Підсумковий рейтинг за модулем згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 45).

**Переведення показників успішності знань студентів
у систему оцінювання за шкалою ECTS**

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою ХНЕУ	Оцінка за національною шкалою
(A)	90 – 100 балів	5 – відмінно (відмінне виконання)
(B)	82 – 89 балів	4 – добре (вище середнього рівня);
(C)	74 – 81 бал	4 – добре (взагалі правильна робота, але з певною кількістю помилок)
(D)	64 – 73 балів	3 – задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків);
(E)	60 – 63 бали	3 – задовільно (виконання задовольняє мінімальні критерії)
(FX)	35 – 59 балів	2 – незадовільно (потрібне повторне перескладання);
F	1 – 34 бали	2 – незадовільно (необхідне повторне вивчення дисципліни)

14. Рекомендована література

14.1. Основна

1. Азаренков Г. Ф. Економічний аналіз : навч. посібн. : в ч. – Ч.2 / Г. Ф. Азаренков, З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2004. – 232 с.
2. Арєф'єва О. В. Планування економічної безпеки підприємств / О. В. Арєф'єва, Т. Б. Кузенко. – К. : Вид. Європ. ун-ту, 2004. – 170 с.
3. Барановський О. Т. Фінансова безпека в Україні (Методологія оцінки та механізм забезпечення) / О. Т. Барановський. – К. : КНТЕУ, 2004. – 759 с.
4. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
5. Валдайцев С. В. Оценка бизнеса : учебник / С. В. Валдайцев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Изд. "Проспект", 2006. – 360 с.
6. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія / Т. Г. Васильців. – Львів : Арал, 2008. – 384 с.
7. Вітлінський В. В. Економічний ризик і методи його вимірювання : підручник / В. В. Вітлінський, С. І. Наконечний, О. Д. Шарапов. – К. : ІЗМН, 2010. – 358 с.

8. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки підприємства / К. С. Горячева // Економіст. – 2005. – № 5. – С. 24–29.

9. Горячева К. С. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства / К. С. Горячева // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 9. – С. 43–49.

10. Грачев А. Н. Финансовая устойчивость предприятия. Критерии и методы оценки в рыночной экономике / А. Н. Грачев. – М. : Изд. "Дело и сервис", 2010. – 208 с.

11. Грязнова А. Г. Оценка бизнеса : учебн. пособ. / А. Г. Грязнова, М. А. Федотова, М. А. Эскандаров. – М. : Изд. "Интерреклама", 2003. – 544 с.

12. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства : навч. посібн. / Л. І. Донець, Н. В. Ващенко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.

13. Економічний аналіз : навч. посібн. / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатюк ; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – 2-ге вид., перероблене і доповнене. – К. : КНЕУ, 2003. – 540 с.

14. Єрмошенко А. М. Визначення поняття фінансової безпеки страховика та її категорії / А. М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 4. – С. 46–51.

15. Єрмошенко А. М. Механізм забезпечення фінансової безпеки страхових організацій : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 / А. М. Єрмошенко. – К. : КНТЕУ, 2006. – 19 с.

16. Єрмошенко М. М. Економічні та організаційні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства / Преамбула наукової доповіді / М. М. Єрмошенко, К. С. Горячова. – К. : Національна академія, 2005. – 77 с.

17. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави / М. М. Єрмошенко. – К. : КНЕУ, 2001. – 308 с.

18. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення / М. М. Єрмошенко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2001. – 309 с.

19. Иваниенко В. В. Финансовый анализ : учебн. пособ. / В. В. Иваниенко. – 2-е изд. – Х. : Издательский дом "ИНЖЭК", 2003. – 176 с.

20. Иванов А. В. Экономическая безопасность предприятий / А. В. Иванов, В. В. Шлыков. – М. : Виращ-Центр, 1995. – 40 с.

21. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монографія / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.

22. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України // Відомості Верховної Ради. – 1997. – № 10. – С. 149–157.
23. Коупленд Т. Стоимость компаний: оценка и управление / Т. Коупленд, Т. Колер, Д. Мулин. – М. : Олимп-Бизнес, 2005. – 576 с.
24. Кравчук О. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посібн. / О. М. Кравчук, В. П. Лещук. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 504 с.
25. Круш П. В. Оцінка бізнесу : навч. посібн. / П. В. Круш, С. В. Полищук. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 264 с.
26. Куркин Н. В. Управление экономической безопасностью развития предприятия : монография / Н. В. Куркин. – Днепропетровск : АРТ-ПРЕСС, 2004. – 450 с.
27. Лубенченко О. Е. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / О. Е. Лубенченко, Н. В. Гришко, І. Л. Чабаненко ; Донбас. держ. техн. ун-т. – Алчевськ, 2010. – 223 с.
28. Мартюшева Л. С. Фінансова безпека підприємств / Л. С. Мартюшева, Т. Б. Кузенко, О. Ю. Литовченко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 140 с.
29. Мартюшева Л. С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посібн. / Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова. – Х. : Харк. нац. екон. ун-т., 2008. – 216 с.
30. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посібн. / В. О. Мец. – К. : Вища школа, 2003. – 278 с.
31. Мунтіян В. І. Економічна безпека України / В. І. Мунтіян. – К. : Вид. "Квіц", 1999. – 464 с.
32. Основы экономической безопасности. (Государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е. А. Олейникова. – М. : ЗАО "Бизнес-школа "Интел-Синтез", 1997. – 288 с.
33. Оценка бизнеса : учебн. пособ. / под ред. В. Е. Есипова, Г. А. Маховиковой. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2010. – 510 с.
34. Пріб К. А. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / К. А. Пріб. – К. : Університет "Україна", 2007. – 321 с.
35. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 8. – С. 11–14.

36. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – С. 5–9.
37. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 12 липня 2001 року № 2658-III // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 47. – С. 3–7.
38. Про підприємництво : Закон України від 7.02.1991р. № 698-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – С. 6–8.
39. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання : монографія / О. А. Кириченко, В. С. Сідак. – К. : Університет "Крок", 2008. – 403 с.
40. Рутгайзер В. М. Оценка стоимости бизнеса : учебн. пособ. / В. М. Рутгайзер. – 2-е изд. – М. : Маросейка, 2008. – 432 с.
41. Симонова Н. Е. Оценка стоимости предприятия (бизнеса) / Н. Е. Симонова, Р. Ю. Симонова. – М. : Феникс, 2004. – 486 с.
42. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О. О. Терещенко. – К. : КНЕУ, 2004. – 268 с.
43. Ткаченко А. М. Концептуальні підходи до антикризового управління в сучасних умовах господарюванням : монографія / А. М. Ткаченко, О. В. Коваленко, О. П. Єлець. – Запоріжжя : ЗДІА, 2010. – 356 с.
44. Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / Г. І. Філіна. – К. : Центр учб. л-ри, 2007. – 320 с.
45. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / Я. П. Квач, І. О. Молоткова, І. В. Степанова, О. В. Орлова ; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. – Одеса : СМІЛ, 2008. – 189 с.
46. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч.-метод. посібн. / О. О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А. П. Куліш та ін. – К. : Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана, 2006. – 312 с.
47. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : підручник / Л. О. Омелянович, О. В. Чайковська, Г. Є. Долматова та ін. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2011. – 231 с.
48. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посібн. для студ., які навчаються з напрямку "Економіка і підприємництво" за спец. "Фінанси" / В. Я. Олійник, Н. І. Шевченко, В. В. Даценко та ін. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2012. – 282 с.
49. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк та ін. – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с.

50. Царев В. В. Оценка стоимости бизнеса. Теория и методология / В. В. Царев, А. А. Канторович. – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2007. – 575 с.
51. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / О. О. Шеремет. – К. : Кондор, 2011. – 196 с.
52. Шлеменко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрями забезпечення / В. Т. Шлеменко, І. Ф. Бінько. – К. : НІСД, 1997. – 144 с.
53. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – К. : ЦНЛ, 2006. – 528 с.

14.2. Додаткова

54. Александров И. А. Оценка финансовой безопасности промышленных предприятий / И. А. Александров // Научные труды Донецкого национального технического университета. – 2010. – № 46. – С. 12–19.
55. Антилл Н. Оценка компаний: анализ и прогнозирование с использованием отчетности по МСФО. Пер. с англ. / Н. Антилл. – М. : 2007. – 440 с.
56. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посібн. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Я. Базилінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
57. Бельков О. А. Понятийно-категориальный аппарат концепции национальной безопасности / О. А. Бельков // Безопасность. – 1994. – № 3. – С. 91–94.
58. Бернстайн Л. А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация / Л. А. Бернстайн / пер. с англ. И. И. Елисеева. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 642 с.
59. Бланк И. А. Финансовый менеджмент : учебный курс / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2010. – 528 с.
60. Боер Ф. Оценка стоимости технологий: проблемы бизнеса и финансов в мире исследований и разработок / Ф. Боер ; пер. с англ. – М. : Олимп-Бизнес, 2007. – 448 с.
61. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – 2-е изд. доп. и перераб. – М. : Институт новой экономики, 1997. – 864 с.
62. Бочаров В. В. Финансовый анализ / В. В. Бочаров. – СПб. : Питер, 2006. – 240 с.

63. Ван Хорн Джеймс К. Основы финансового менеджмента : пер с англ. / Джеймс К. Ван Хорн, Джон М. Вахович, мл. – М. : ООО "И. Д. Вильямс", 2010. – 1232 с.
64. Воловец Я. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / Я. В. Воловец. – Л. : Нац. банк України. Львів. банк. ін-т., 2004. – 199 с.
65. Воротіна Л. І. Оцінка майна в Україні. Том 1. Нерухоме майно : монографія / Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, В. Г. Лісняк. – К. : Вид. Європ. ун-ту, 2004. – 217 с.
66. Гленн М. Десмонд. Руководство по оценке бизнеса / М. Десмонд Гленн, Э. Келли Ричард. – М. : Вильямс, 2002. – 342 с.
67. Григорьев В. В. Оценка предприятий. Имущественный поход : учебно-практическое пособие / В. В. Григорьев, И. М. Островкин. – М. : Дело, 1998. – 224 с.
68. Гринюк Н. А. Управління фінансовою безпекою підприємства у процесі його реструктуризації / Н. А. Гринюк // Проблеми науки. – 2008. – № 9. – С. 19–23.
69. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навч. посібн. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – 3-є вид., перероб. і допов. – Х. : Видавничий дім "ІНЖЕК", 2004. – 432 с.
70. Довгалюк В. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Довгалюк. – Хмельницький : НВП "Еврика" ТОВ, 2003. – 156 с.
71. Дороніна М. С. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / М. С. Дороніна, Л. С. Мартюшева, Д. А. Горовий. – Х. : Харк. держ. екон. ун-т., 2002. – 156 с.
72. Егерев И. А. Стоимость бизнеса / И. А. Егерев. – М. : "Дело", 2003. – 300 с.
73. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2000. – 528 с.
74. Еленова Ю. Стоимостный подход как основа современного управления бизнесом / Ю. Еленова // Проблемы теории и практики управления. – 2002. – № 3. – С. 110–115.
75. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посібн. / І. В. Зятковський, Л. І. Зятковська, М. В. Романів ; Західноукр. екон.-правн. ун-т. – Чернівці : Золоті литаври, 2007. – 274 с.

76. Ильяшенко С. Н. Оценка составляющих экономической безопасности предприятия / С. Н. Ильяшенко // Материалы Международной научно-практической конференции "Проблемы обеспечения экономической безопасности". – Донецк : РИА ДонНТУ, 2001. – 175 с.

77. Измайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу : навч. посібн. / К. В. Измайлова. – К. : МАУП, 2003. – 148 с.

78. Камышникова Э. В. Методы формирования комплексной оценки уровня экономической безопасности предприятия / Э. В. Камышникова // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 12 (102). – С. 87–91.

79. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закладів / [За ред. Г. Г. Кірейцева]. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 530 с.

80. Клебанова Т. С. Оценка угроз экономической безопасности регионов на основе методов факторного анализа / Т. С. Клебанова, Н. Л. Чернова // Економічна кібернетика. – 2000. – № 5–6. – С. 48–56.

81. Ковалев В. В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В. В. Ковалев. – М. : "Финансы и статистика", 2010. – 435 с.

82. Ковалев Д. Количественная оценка уровня экономической безопасности предприятия / Д. Ковалев, И. Плетникова // Экономика Украины. – 2001. – № 4. – С. 35–40.

83. Колесников О. В. Економіко-фінансова діяльність підприємства : навч. посібн. / О. В. Колесников. – Х. : МОНМС України, Укр. держ. акад. залізн. трансп., 2010. – 182 с.

84. Кононенко О. Анализ финансовой отчетности / О. Кононенко, О. Маханько. – Х. : Изд. "Фактор", 2012. – 208 с.

85. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.

86. Кредитний ризик комерційного банку : навч. посібн. / В. В. Вітлінський, О. В. Пернарівський, Я. С. Наконечний та ін. ; за ред. В. В. Вітлінського. – К. : Тов. "Знання", КОО, 2000. – 251с.

87. Лебідь Н. П. Основи оцінки майна в Україні / Н. П. Лебідь, О. Г. Мендрул // Оцінка майна в Україні. Нормативна та методична база. – К. : Міжнародний центр приватизації, інвестицій та менеджменту, 1997. – С. 77–171.

88. Лепьохіна О. В. Фінансова та економічна взаємозалежність потенціалу підприємства / О. В. Лепьохіна // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 7. – С. 127–136.
89. Мендрул О. Г. Вартість підприємств: бази оцінки / О. Г. Мендрул // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2002. – № 3. – С. 44–48.
90. Мендрул О. Г. Управління вартістю підприємства : монографія / О. Г. Мендрул. – К. : КНЕУ, 2002. – 272 с.
91. Методичні рекомендації щодо підготовки аудиторського висновку при перевірці відкритих акціонерних товариств та підприємств-емітентів облігацій (крім комерційних банків) : Схвалено Аудиторською Палатою України. Протокол засідання АПК від 23.02.2001 р. № 99 // Бухгалтерський облік та аудит. – 2001. – № 4. – С. 50–55.
92. Момот Т. В. Визначення ставки дисконту: систематизація сучасних підходів / Т. В. Момот // Схід. – 2005. – № 6 (72). – С. 23–28.
93. Момот Т. В. Еволюція парадигми вартості і стратегічних показників ефективності діяльності акціонерного товариства (ROI, ROE, EVA, CFROI, CVA, BSC) / Т. В. Момот // Економіка розвитку. – 2006. – № 1 (37). – С. 89–90.
94. Мордашов С. Рычаги управления стоимостью компании / С. Мордашов // РЦБ. – 2005. – № 15 – С. 51–55.
95. Налукова Н. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект / Н. Налукова // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 1 (30). – С. 166–174.
96. Оніщик Ю. В. Конструкція "фінансова діяльність": співвідношення публічного та приватного інтересу при її здійсненні / Ю. В. Оніщик // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. – 2010. – Вип. № 48. – С. 419–423.
97. Орлов О. Планування діяльності промислового підприємства : підручник / О. Орлов. – К. : Скарби, 2002 – 336 с.
98. Оценка имущества и имущественных прав в Украине : монография / Н. Лебедь, А. Мендрул, В. Ларцев и др. ; под ред. Н. Лебедь. – К. : ООО "Информационно-аналитическая фирма "Принт-Экспресс", 2002. – 688 с.
99. Оценка стоимости машин, оборудования и транспортных средств / А. П. Ковалев, А. А. Кушель, В. С. Хомяков и др. – М. : Интерреклама, 2003. – 488 с.

100. Паламарчук В. О. Комерційні банки та виробничо-фінансова діяльність підприємств / В. О. Паламарчук, М. М. Федотов, О. К. Бойченко. – Миколаїв : Нац. ун-т "Кієво-Могилян. акад." Миколаїв. філ., 2001. – 392 с.

101. Пілецька С. Т. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва : навч. посіб. для самостійного вивч. дисципліни / С. Т. Пілецька, О. А. Сапліна ; Донбаська держ. машинобудівна академія. – Краматорськ : [ДДМА], 2009. – 112 с.

102. Полтарак Н. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання (на прикладі малого бізнесу) : навч. посібн. / Н. І. Полтарак. – Х. : Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2011. – 48 с.

103. Про затвердження методики оцінки вартості майна під час приватизації : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 року № 1554 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 42. – С. 1791.

104. Про затвердження методики оцінки майна : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 року № 1891 // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2004. – № 2. – С. 22–44.

105. Про затвердження Національного стандарту № 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав" : Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 року № 1440 // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2003. – № 11. – С. 43–51.

106. Про затвердження Національного стандарту № 2 "Оцінка нерухомого майна" : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2004 року № 1442 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 44. – С. 2885.

107. Постанова КМУ "Про затвердження Національного стандарту № 3 "Оцінка цілісних майнових комплексів" від 29 листопада 2006 року № 1655 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 48. – С. 62.

108. Постанова КМУ "Про затвердження Національного стандарту № 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності" від 03 жовтня 2007 року № 1185 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 47. – С. 56.

109. Родионова Н. В. Антикризисный менеджмент : учебное пособие для вузов / Н. В. Родионова. – М. : Юнити-Дана, 2002. – 223 с.

110. Салун В. Н. Оценка бизнеса в управлении компанией. Пример практического использования / Салун В. Н. / Компания по проектному финансированию. – 2003. – № 3. – С. 40–80.

111. Серединська В. М. Економічний аналіз : навч. посібн. / В. М. Серединська, О. М. Загородна, Р. В. Федорович. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2010. – 624 с.

112. Сивец С. А. Справедливая стоимость активов и экспертная оценка / С. А. Сивец // Ориентир. – 2000. – № 26. – С. 15–17.

113. Соснин А. С. Менеджмент безопасности предпринимательства : учебн. пособ. / А. С. Соснин, П. Я. Прыгунов. – К. : Изд. Европейского университета, 2004. – 555 с.

114. Фінансова діяльність підприємства : підруч. для студ. вищ. навч. закл., що навч. за освіт.-проф. програмою спеціаліста зі спец. "Фінанси", "Банк. справа", "Облік і аудит" / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов та ін. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К. : Либідь, 2003. – 384 с.

115. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. / Л. О. Омелянович, О. В. Чайковська, Г. Є. Долматова та ін. – 2-ге вид. – Донецьк : Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського, 2008. – 281 с.

116. Фінансова енциклопедія / О. П. Орлюк, Л. К. Воронова, І. Б. Заверуха, та ін. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 470 с.

117. Хелферт Э. Техника финансового анализа / Э. Хелферт ; пер. с англ. ; под ред. Л. П. Белых. – 10-е изд. – СПб. : Питер, 2003. – 640 с.

118. Шеверя Я. В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень : автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.00.09 / Я. В. Шеверя. – Житомир : Житомир. держ. технол. ун-т., 2011. – 21 с.

119. Шеннон П. Пратт Оценка бизнеса. Скидки и премии / Шеннон П. Пратт. – М. : Изд. Квинто-Менеджмент, 2005. – 392 с.

14.3. Ресурси мережі Інтернет

120. Ареф'єв В. О. Теоретичні підходи до управління формуванням фінансової безпеки підприємства / В. О. Ареф'єв // Проблеми системного підходу в економіці [Електронне наукове фахове видання]. – 2010. – № 4. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/e...4/Arefiev_410.htm.

121. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №463-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon0.rada.gov.ua.

122. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lsl.lviv.ua>.

123. Международные стандарты оценки / Международный комитет по стандартам оценки : В 2 т. – М. : Аскери-ASCA, 2000 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mrsa.Lv1.ru/>.

124. Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки / Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170 "Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки", зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 березня 2006 року за № 332/12206 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

125. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib-gw.univ.kiev.ua>.

126. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.franko.lviv.ua/library>.

127. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

128. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

129. Одеська державна наукова бібліотека ім. О. М. Горького [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ognb.odessa.ua>.

130. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

131. Оцінка бізнеса [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/finance/fin125.html>.

132. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 і зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 08.02.2001 р. за № 121/5312 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua

133. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 і зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 08.02.2001 р. за № 121/5312 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

134. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/>.

135. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

136. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.

137. Про затвердження Методики оцінки майна : Закон України від 10.12.2003 р. № 1891. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

138. Про оцінку земель : Закон України від 11.12.2003 р. № 1378-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

139. Публічна бібліотека ім. Лесі Українки м. Києва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lucl.kiev.ua>.

140. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

141. Сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

142. Сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.me.gov.ua.

143. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

144. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.

145. Система розкриття інформації на фондовому ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua.

146. Українське товариство оцінювачів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uto.com.ua/>.

147. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

148. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www-library.univer.kharkov.ua>.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Індивідуальний план самостійної роботи студента за модулем "Фінансова діяльність суб'єктів підприємства"

155

Тема	Види та форми СРС	Кількість годин	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Тема 1. Основи фінансової діяльності суб'єктів підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	3	1 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення матеріалів
	Написання есе на тему "Сутність капіталу підприємства та джерела його формування"	2		
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	1		
	Всього	6		
Тема 2. Особливості фінансування суб'єктів підприємства різних форм організації бізнесу	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	2 – 3 тиж-день	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення матеріалів
	Підготовка до семінарського заняття на тему: "Особливості фінансової діяльності суб'єктів підприємства різних форм організації"	3		
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	1		
	Написання есе на тему: "Переваги та недоліки організації підприємств у формі приватного підприємства, господарських товариств різних видів щодо фінансування їх господарської діяльності"	3		
	Всього	8		

1	2	3	4	5
156 Тема 3. Формування власного капіталу підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	4 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення матеріалів
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2		
	Написання есе на тему: "Вітчизняна та закордонна практика формування власного капіталу підприємств"	2		
	Підготовка ІНДЗ	1		
	Всього	6		
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	5 – 6 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення матеріалів
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	1		
	Написання есе на тему: "Прибуток підприємства як головне джерело його внутрішніх фінансових ресурсів"	2		
	Підготовка ІНДЗ	2		
	Всього	6		
Тема 5. Дивідендна політика підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	7 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення матеріалів
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	1		
	Підготовка до семінарського заняття на тему: "Дивідендна політика підприємства"	2		
	Написання есе на тему: "Проблем розподілу чистого прибутку акціонерних товариств в сучасних умовах господарювання та оподаткування дивідендів"	2		
	Всього	6		

1	2	3	4	5
157 Тема 6. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	8 – 9 тиж- день	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення матеріалів
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	1		
	Написання есе на тему: "Проблеми інвестиційного кредитування підприємств в Україні та шляхи їх вирішення"	2		
	Підготовка ІНДЗ	2		
	Всього	6		
Тема 7. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	10 тиж- день	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів. Обговорення матеріалів
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2		
	Підготовка до семінарського заняття на тему: "Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємства"	1		
	Підготовка ІНДЗ	2		
	Всього	6		
Тема 8. Фінансове інвестування підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	11 – 12 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд та обговорення підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	1		
	Написання есе на тему: "Характеристика методів оцінювання доцільності інвестицій у корпоративні цінні папери"	2		
	Підготовка ІНДЗ	2		
	Всього	6		

Продовження додатка А

Закінчення табл. А.1

158

1	2	3	4	5
Тема 9. Оцінювання вартості підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	13 – 14 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд та обговорення підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	1		
	Написання есе на тему: "Особливості оцінювання ліквідаційної вартості підприємства"	2		
	Підготовка ІНДЗ	2		
	Всього	6		
Тема 10. Фінансова діяльність підприємства у сфері зовнішньоекономічних відносин	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	15 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд та обговорення підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	1		
	Написання есе на тему: "Особливості фінансової діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин в умовах членства України в СОТ"	2		
	Підготовка до семінарського заняття на тему "Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин"	2		
	Всього	6		
Тема 11. Фінансовий контролінг на підприємстві	Вивчення літератури, текстів лекцій	1	16 – 17 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Активна участь у аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення матеріалів
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	1		
	Написання есе на тему: "Організація системи фінансового контролінгу на підприємствах"	2		
	Підготовка до семінарського заняття на тему "Фінансовий контролінг на підприємстві"	1		
	Підготовка ІНДЗ	1		
	Всього	6		

Індивідуальний план самостійної роботи студента за модулем "Фінансовий аналіз"

159

Тема	Види та форми СРС	Кількість годин	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Тема 1. Значення і теоретичні основи фінансового аналізу	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	1 тиждень	Активна участь у семінарських та практичних заняттях
	1.2. Підготовка до семінарських занять	1	1 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Огляд методичних рекомендацій щодо фінансового аналізу суб'єктів господарювання	1	1 тиждень	Розгляд та обговорення підготовлених матеріалів
	2.2. Складання аналітичних таблиць	1	1 тиждень	Перевірка завдання за темою
Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	2 тиждень	Активна участь у семінарських та практичних заняттях
	1.2. Підготовка до семінарських занять	1	2 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Огляд П(С)БО як інформаційного джерела щодо розкриття змісту фінансової звітності підприємства	1	2 тиждень	Розгляд та обговорення підготовлених матеріалів
	2.2. Складання аналітичних таблиць	1	2 тиждень	Перевірка завдання за темою

Продовження додатка А

Продовження табл. А.2

160

1	2	3	4	5
Тема 3. Аналіз майна підприємства	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	3 тиждень	Активна участь у практичних заняттях
	1.2. Підготовка до практичних занять	1	3 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Складання аналітичних таблиць	2	3 тиждень	Перевірка завдання за темою
Тема 4. Аналіз оборотних активів	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	4 тиждень	Активна участь у практичних заняттях
	1.2. Підготовка до практичних занять	1	4 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Складання аналітичних таблиць	2	4 тиждень	Перевірка завдання за темою
Тема 5. Аналіз джерел формування капіталу підприємства	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	5 – 6 тиждень	Активна участь у практичних заняттях
	1.2. Підготовка до практичних занять	1	5 – 6 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Складання аналітичних таблиць	2	5 – 6 тиждень	Перевірка завдання за темою

1	2	3	4	5
Тема 6. Аналіз грошових потоків	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	7 тиждень	Активна участь у семінарських та практичних заняттях
	1.2. Підготовка до семінарських занять	1	7 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Дослідження моделей управління грошовими потоками	2	7 тиждень	Розгляд та обговорення матеріалів
Тема 7. Аналіз ліквідності і платоспроможності	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	8 – 9 тиждень	Активна участь у практичних заняттях
	1.2. Підготовка до практичних занять	1	8 – 9 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Огляд нормативної бази щодо оцінки платоспроможності підприємств	1	8 – 9 тиждень	Розгляд та обговорення матеріалів
	2.2. Складання аналітичних таблиць	1	8 – 9 тиждень	Перевірка завдання за темою
Тема 8. Аналіз фінансової стійкості підприємства	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	10 – 11 тиждень	Активна участь у практичних заняттях
	1.2. Підготовка до практичних занять	1	10 – 11 тиждень	

1	2	3	4	5
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Складання аналітичних таблиць	2	10 – 11 тиждень	Перевірка завдання за темою
Тема 9. Аналіз кредитоспроможності підприємства	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	12 тиждень	Активна участь у семінарських та практичних заняттях
	1.2. Підготовка до семінарських занять	1	12 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Огляд чинних методик оцінки кредитоспроможності позичальників та закордонного досвіду	1	12 тиждень	Розгляд та обговорення матеріалів
	2.2. Складання аналітичних таблиць	1	12 тиждень	Перевірка завдання за темою
Тема 10. Аналіз ділової активності підприємства	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	13 – 14 тиждень	Активна участь у семінарських та практичних заняттях
	1.2. Підготовка до практичних занять	1	13 – 14 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Аналіз статистичних даних щодо рівня ділової активності підприємств України	1	13 – 14 тиждень	Розгляд та обговорення матеріалів
	2.2. Складання аналітичних таблиць	1	13 – 14 тиждень	Перевірка завдання за темою

Продовження додатка А

Закінчення табл. А.2

163

1	2	3	4	5
Тема 11. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	15 – 16 тиждень	Активна участь у практичних заняттях
	1.2. Підготовка до практичних занять	1	15 – 16 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.1. Складання аналітичних таблиць	2	15 – 16 тиждень	Перевірка завдання за темою
Тема 12. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	17 тиждень	Активна участь у практичних заняттях
	1.2. Підготовка до практичних занять	1	17 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.2. Складання аналітичних таблиць	2	17 тиждень	Перевірка завдання за темою
Тема 13. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємства	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	1.1. Вивчення основної та додаткової літератури	1	18 тиждень	Активна участь у практичних заняттях
	1.2. Підготовка до практичних занять	1	18 тиждень	
	2. Пошуково-аналітична робота			
	2.2. Складання аналітичних таблиць	2	18 тиждень	Перевірка завдання за темою
Всього		52		

Індивідуальний план самостійної роботи студента за модулем "Фінансова безпека підприємств"

Тема	Види та форми СРС	Кількість годин	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Тема 1. Економічна безпека підприємства, її сутність та шляхи формування	Вивчення літератури, текстів лекцій	3	1 – 3 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
	Підготовка до семінарського заняття на тему: "Економічна безпека: сутність та шляхи формування"	3		
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	3		
	Всього	9		
Тема 2. Фінансова безпека підприємства, її критерії та рівні, методи оцінки	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття на тему: "Фінансова безпека підприємства, її критерії та рівні, методи оцінки"	3	4 – 6 тижні	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
	Написання есе на тему: "Місце фінансової безпеки підприємства в сучасних умовах глобалізації економіки"	3		
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	3		
	Всього	9		
Тема 3. Фактори впливу на фінансову безпеку підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	3	7 – 8 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	4		
	Підготовка до модульної контрольної роботи	3		
	Всього	10		

Продовження додатка А
Закінчення табл. А.3

165

1	2	3	4	5
Тема 4. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	3	9 – 11 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
	Підготовка до семінарського заняття на тему: "Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства"	4		
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	3		
	Всього	10		
Тема 5. Адаптація як засіб забезпечення фінансової безпеки підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття на тему: "Адаптація як засіб забезпечення фінансової безпеки підприємства"	3	12 – 13 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
	Написання есе на тему: "Інформаційне забезпечення адаптації підприємства"	4		
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	3		
	Всього	10		
Тема 6. Інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій	3	14 – 15 тижні	Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання модульної контрольної роботи
	Підготовка до семінарського заняття на тему: "Інформаційне забезпечення процесу планування фінансової безпеки підприємства"	4		
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	3		
	Всього	10		
Тема 7. Організація фінансової розвідки	Вивчення літератури, текстів лекцій	3	16 – 17 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
	Підготовка до семінарського заняття на тему: "Організація фінансової розвідки"	4		
	Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою	3		
	Всього	10		

Індивідуальний план самостійної роботи студента за модулем "Оцінка вартості бізнесу"

Тема	Види та форми СРС	Кількість годин	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Тема 1. Предмет та зміст оцінки бізнесу	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему "Єдність і протилежність ринкової вартості та ринкової ціни"	6	1 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
Тема 2. Організація оціночної діяльності та її законодавче забезпечення	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему "Міжнародна та вітчизняна практика оцінки бізнесу". Підготовка до контрольної роботи	8	2 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
Тема 3. Інформаційне забезпечення оцінки бізнесу	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему "Прогнозування як невід'ємний елемент оцінки бізнесу"	4	3 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів

1	2	3	4	5
Тема 4. Методичний інструментарій оцінки вартості бізнесу	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему: "Переваги і недоліки методів оцінки вартості бізнесу". Підготовка до контрольної роботи	8	4 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
Тема 5. Дохідний підхід до оцінки вартості бізнесу	Вивчення літератури, текстів лекцій. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему: "Порівняльна характеристика методів дохідного підходу". Підготовка до контрольної роботи	8	5 – 6 тижні	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
Тема 6. Порівняльний підхід до оцінки бізнесу	Вивчення літератури, текстів лекцій. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему: "Умови застосування та особливості використання порівняльного підходу при оцінці українських підприємств". Підготовка до контрольної роботи	6	7 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
Тема 7. Витратний підхід до оцінки бізнесу	Вивчення літератури, текстів лекцій. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему: "Умови застосування методів витратного підходу до оцінки бізнесу". Підготовка до контрольної роботи	6	8 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи

Продовження додатка А

Продовження табл. А.4

1	2	3	4	5
Тема 8. Оцінка матеріальних та нематеріальних складових майна підприємства	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему: "Порядок ідентифікації об'єкта майна з метою оцінки". Підготовка до контрольної роботи	8	9 – 11 тижні	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
Тема 9. Оцінка часток у підприємстві (бізнесі)	Вивчення літератури, текстів лекцій. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Підготовка до семінарського заняття. Написання есе на тему: "Критерії вибору альтернативних підходів для оцінки часток у бізнесі"	6	12 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів
Тема 10. Оцінка вартості майна підприємства-боржника з метою продажу при банкрутстві	Вивчення літератури, текстів лекцій. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Підготовка до семінарського заняття. Написання есе на тему: "Специфіка оцінки вартості майна підприємства-боржника при банкрутстві". Підготовка до контрольної роботи	8	13 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи
Тема 11. Оцінка вартості підприємства при реструктуризації	Вивчення літератури, текстів лекцій. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Підготовка до семінарського заняття. Написання есе на тему: "Визначення оціночних процедур залежно від форми реструктуризації підприємства"	9	14 тиждень	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів

Закінчення додатка А

Закінчення табл. А.4

1	2	3	4	5
Тема 12. Оцінка вартості бізнесу в системі управління підприємством	Вивчення літератури, текстів лекцій. Підготовка до семінарського заняття. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Написання есе на тему: "Практична реалізація основних принципів оцінки в системі управління на різних стадіях життєвого циклу підприємства". Підготовка до контрольної роботи	8	15 – 17 тижні	Активна участь в аудиторних заняттях. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять. Обговорення (захист) матеріалів. Написання контрольної роботи

Зміст

Вступ.....	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів за модулями.....	6
1.1. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва.....	6
1.2. Фінансовий аналіз	16
1.3. Фінансова безпека підприємств	24
1.4. Оцінка вартості бізнесу	31
2. Тематичний план навчальної дисципліни (за модулями)	41
3. Зміст навчальної дисципліни (за модулями)	46
4. Плани лекцій	68
5. Плани семінарських занять	78
6. Плани практичних занять	85
7. Плани лабораторних занять.....	90
8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	91
9. Самостійна робота студентів	100
10. Контрольні запитання для самодіагностики	106
11. Індивідуально-консультативна робота.....	128
12. Методики активізації процесу навчання	129
13. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	133
14. Рекомендована література.....	143
14.1. Основна	143
14.2. Додаткова	147
14.3. Ресурси мережі Internet	152
Додатки.....	155

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
спеціалізації "Фінанси"
денної форми навчання**

Укладачі: **Берест** Марина Миколаївна
Кузенко Тетяна Борисівна
Литовченко Олена Юріївна та ін.

Відповідальний за випуск **Журавльова І. В.**

Редактор **Хижняк Т. М.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2013 р. Поз. № 234.

Підп. до друку Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 10,75. Обл.-вид. арк. 13,44. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р